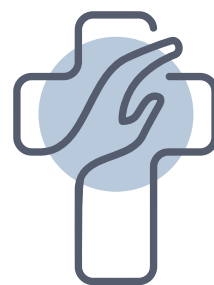

2020. XXIX. évfolyam, 4. szám

SZOLGATÁRS

baptista folyóirat

szolgartars.hu

Mire kell felkészülni ebben az új évtizedben?

A baptista gyülekezetek digitális identitásának vizsgálata

Helyreállító igazságszolgáltatás a Biblia tükrében

Az irgalmas szamaritánus példázatának büntetőjogi applikációja

A zene rejtett üzenetei

Tartalom

TEOLÓGIA

Bacsó Benjámín

Mire kell felkészülni ebben az új évtizedben?

Kérdések, kihívások és lehetőségek
az egyházunk előtt2

Lados István

Melyik úton járjunk?10

KUTATÁS

Bacsó Benjámín - Kovács Viktória

A baptista gyülekezetek digitális identitásának vizsgálata, II. rész12

TÁRSADALOM

Varga László

Helyreállító igazságszolgáltatás a Biblia tükrében18

Dr. Kántor Dorottya

Az irgalmas szamaritánus példázatának büntetőjogi applikációja25

GYAKORLATI TEOLÓGIA

Sipos Tábita

Budapest és környéke baptista gyülekezeteinek részvétele a társadalomban33

TÖRTÉNELEM

Szebeni Olivér

Magyarok Trianon után 4.38

EMLÉKEZÉS

Kolozs Nagy János

Száz éve született Nagy János baptista lelkipásztor (1920–2011)51

Nemeshegyi-Horvát Anna

Miben volt példaképem Nagy János bácsi?54

ZENE

Oláh Gábor

A zene rejtett üzenetei56

KÖNYVAJÁNLÓ

Tóth Krisztián

Teológiai hóbort vagy új reformáció?

Az új kálvinizmus jelenségének vizsgálata61

A Szolgatárs folyóirat a **Magyarországi Baptista Egyház** kiadványa

Felelős szerkesztő: **Sinka Csaba**

Felelős kiadó: **Papp János** egyházelnök

Tördelőszerkesztő: **Sinka Csaba**

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

1068 Budapest, Benczúr u. 31.

Telefon: 20-886-0410

www.szolgotars.hu

szolgotars@gmail.com

ISSN 1218-425X

A lap ára: 900 Ft. Előfizethető a kiadóhivatalnál.

Bacsó Benjámín

MIRE KELL FELKÉSZÜLNI EBBEN AZ ÚJ ÉVTIZEDBEN?

Kérdések, kihívások és lehetőségek az egyházunk előtt

Bevezetőként

Nehéz kérdések előtt áll az egyház ebben az évtizedben is. Ugyanakkor amikor erről gondolkodom, tudom, hogy az Egyház biztos alapokon áll, Krisztusban. Tudatosan választott felekezetem a baptista közösség, amelyről meggyőződésem, hogy Isten igazságát képviseli egy zilált világban. Szeretem az egyházam és szeretem az Egyházat. Innen indulok el arra a gondolati utazásra, amelyet ez a cikk jelent számomra.

Már ma is érzékeljük a körülöttünk zajló változások átformáló erejét a társadalomban. Egyházon kívül és egyházon belül is felteszik az emberek a kérdést, hogy hol van az egyház helye a társadalomban. Ebben a tanulmányban igyekszem a kérdést körbejárni, tekintve azonban a területi korlátokat, a hangsúlyt az áttekintésre teszem, és nem egyes jelenségek elmélyült bemutatására. Ennek az a hozadéka, hogy a gondolati ívet a nagyobb perspektíva jobban láthatóvá teszi, az

olvasó érdeklődésének és helyzetének megfelelően pedig nyitva hagyja az utat egyes témák részletesebb tanulmányozására.

A másik fontos dolog, amit szeretnék előrebocsátani, hogy amikor a „magyar baptista” valóságról írok, a taglétszám és az szja 1%-ot felajánlók száma nem az egyetlen és talán nem is a legjobb mutatói a jelenlegi helyzetnek. Azért döntöttem pusztán ezen két mutató alkalmazása mellett, mert sejtetek olyan tendenciákat, amelyekről gyakorlati tapasztalatokat szerzünk, ugyanakkor kellőképpen általánosnak, hogy bemutassák, amire hivatkozom majd.

Az utóbbi időben megfigyelhető már nemcsak a passzív ellenállás, hanem agresszívan is támadják az egyházat, anakronisztikusnak bélyegzik etikai és gyakorlati működését, valamint az általa vallott értékeket. Egy ilyen időszakban nem a csendes rezignáltság a megfelelő út, hanem a proaktív kérdésfeltevés.

„Magyar baptistaként is meg kell kérdezni, hogy hol a helye az egyháznak? Hol a helye a Baptista Egyháznak? Így feltéve még izgalmasabb és komplexebb ez az egyszerű kérdés.”

Magyar baptistaként is meg kell kérdezni, hogy hol a helye az egyháznak. Hol a helye a baptista egyháznak? Így feltéve még izgalmasabb és komplexebb ez az egyszerű kérdés.

A rá adott válasz pedig csak úgy lehetséges, ha számba vesszük, mi a kihívás, amelyet ezek a változások felénk intéznek. A válaszban pedig segít bennünket az ismert, talán már közhelyes baptista mondás: „Krisztusban maradni és a korral haladni.” Amint azonban kimondjuk és jobban megvizsgáljuk ezt a mondatot, máris nehézségekbe ütközünk. Egy teológiai diskurzusban rögtön előjön a kérdés: „Melyik Jézushoz ragaszkodunk?” A felszabadítási teológia „forradalmár Jézusához”, a liberális teológia „toleráns Jézusához”, a humanisták „emberbarát Jézusához”, vagy éppen Bultmann demitologizálása után a „hit Krisztusához”, és a felsorolás még korántsem ért véget. Ma különféle irányzatok vetítik rá a számukra elfogadható elképzeléseket Jézusra, hogy közelebb hozzák korunkhoz, és jobban elfogadhatóvá tegyék. Tehát amikor választ akarunk adni arra, hogy kihez és mihez ragaszkodunk, már akkor is nehéz helyzet-

ben vagyunk. Ha pedig ehhez még a sokféle változás után és közben arról beszélünk, hogy „haladni kell a korral”, akkor végképp zavarban vagyunk. Mivel kell haladnunk? Mit kell megtartanunk? Mihez kell mindenáron ragaszkodni, és mihez nem? Nagy kérdések ezek, amelyek egy pandémia során még inkább húsba vágóak. Ebben a tanulmányban ehhez a gondolkodáshoz szeretnék hozzájárulni.

Mi a probléma ma?

A vallásszociológia a hetvenes években a „templom nélküli vallásról bocsátkozott jóslatokba”.¹ Azt gondolták, hogy a modern város a maga tudományos haladásával és széles körű szociálpolitikai intézkedéseivel fölöslegessé teszi a vallást.² Azt gondolták, hogy a „szekularizáció” feltartóztathatatlan és visszafordíthatatlan. Peter L. Berger volt az egyik első vallásszociológus, aki elkezdett ebben kételkedni. Azonban a folyamat gyors ütemben halad és haladt előre Európában, és csak nagyon kevés ország van, ahol a „vallásosság” nem csökkenő tendenciát mutat. Egyesek számára megjelent a „kicsiny nyáj” bibliai vigasztaló képe, amelyet Jézus arra biztat, hogy ne féljen (Lk 12,32). Ennek a látásmódnak az eredménye, hogy elkezdtek egyházak kisebb méretben való működésben tervezni, visszahúzódní.

Ezzel ellentétes jelenség a deszekularizáció, amely egyes helyeken fordulatot jelentett. Egyes nagyvárosokban a „szocioreligiózus indikátorok” azt mutatták, hogy a személyes Istenbe vetett hit vagy éppen a halál utáni élet reménysége kissé erősödő trendet mutat. Némelyek rögtön fellélegeztek és a vallásosság újraéledéséről kezdtek el beszélni. Elkezdtek visszanyúlni a régmúlt eszközeihez, és ezzel próbálják a jövőt alakítani. Erre bizonyos szempontból van is igény, hiszen miközben hosszú ideig küzdött a modern ember a szabadságért, addig mostanra egyesek rájöttek, hogy a szabadság olyan felelősséget jelent, amelynek nyomását is el kell viselni. Érdekes módon megjelent egy új csoport a társadalomban, akik menekülni akarnak a szabadság elől, és sokkal kényelmesebb számukra,

1. Harvey Cox: *The Secular city*, Macmillan, New York, 1966.

2. Paul M. Zulehner: „Igen a vallásra – nem az egyházra?” in *Az egyház a 21. században*, Kálvin, Budapest, 2004. 9. o.

„Végsőig leegyszerűsítve, a posztmodern” a nagy elbeszélésekkel szembeni bizalmatlanságként határozom meg.”

ha „szabályozó hatalomként” az egyház világos útmutatásokat ad. Ők azok, akik nem csupán spirituális élményeket igényelnek, hanem struktúrákat és szabályokat.³

Továbbá a társadalomban napjaink egyik kihívása, hogy nem építhetünk arra, hogy a kereszténység szociokulturálisan hagyományozódik tovább. Ez pedig nagyon könnyen oda vezethet, hogy a multikulturális társadalomban és értékpluralizmusban a kölcsönös megértés is nehézségekbe ütközhet. Ráadásul a „hit magánügy” státusza egyfajta tabuképződést indított el. A megoldás világosnak tűnik, elméleti szinten. A posztmodern kultúrában azonban nem könnyű ennek a „tabunak” az áttörése. Mégis a misszióparancs erre hív bennünket. A teológia pedig ismeri a „kontextualizálás” kifejezést, amely nemcsak exegetikus értelemben, hanem társadalmi értelemben, de legalább ilyen fontos filozófiai értelemben is. Amennyiben a ma emberét „vallási komponistának” tekintjük, aki a

maga módján éli meg spiritualitását és hitét, sokszor zavarba ejtően sokféle helyről merítve, már a közös nyelv megtalálása is tudatos erőfeszítést igényel.

Ehhez pedig kultúránk posztmodern jellege újabb nehézségként jelentkezik. Meg kell értenünk, mi a posztmodern: „Végsőig leegyszerűsítve, a »posztmodern« a nagy elbeszélésekkel szembeni bizalmatlanságként határozom meg.”⁴ Ez a nagy elbeszelés vagy „metanarratíva”, amilyen a kereszténység is, a posztmodern szerint elavulttá vált. Érdekes, hogy napjainkban mégis a storytelling⁵ vagy Simon Sinek elmélete, az „aranykörök”⁶ úgy lett népszerű, hogy eléggé a történetekre épít.

A fentebb említett témához szorosan hozzátartozik a „vallások piaca” jelenség valósága. Igen, már nem „felekezeti piac” a kereszténységen belül, hanem pluriális és diverz vallási piac. Azt gondoljuk, hogy ez csak Nyugaton igaz, valójában azonban Magyarországon is ezzel szembesülünk, ha a népszámlálási adatokat, de ha az egyházi adó 1% felajánlásokat megnézzük, akkor is. Amennyiben a figyelemért folytatott küzdelemben a helyi gyülekezet is benne van, akkor bizony egy-egy gyülekezet azt tapasztalja, hogy a gyülekezetnek konkurenciája lehet egy sportegyesület, egy szabadidőklub vagy egy civil szervezet is. Korlátozott időmennyiség áll az ember rendelkezésére, így ebből a heti 168 órából olykor úgy jut idő sportra, kirándulásra, jótékonyságra, ha a gyülekezeti alkalomból vesz el valaki.

Ha őszintén számba vesszük, akkor nemcsak külső, de belső problémákról is beszélhetünk. Agyonbeszélte istentiszteletek, élményszegény közösségi élet, belső konfliktusok, harcok és vezetésbeli problémák jellemzik egyes gyülekezeteket. A gyülekezetek sokszor úgy viselkednek, mint zárt mikrovilágok, amelyek sikeresen állnak ellent a változásnak. Richard Niebuhr definíciójával, ők a kultúrával szemben határozzák meg magukat.⁷

4. Jean-Francois Lyotard: A posztmodern állapot, Századvég, Budapest, 1993, 8. o.

5. TED-előadások népszerűsége (Chris Anderson: TED-előadások).

6. Simon Sinek: Kezdj a miérttel!, HVG, Budapest, 2019.

7. H. Richard Niebuhr: Krisztus és kultúra, Harmat – Sárospataki Keresztény Filozófiainst., Budapest–Sárospatak, 2006.

3. Uo.

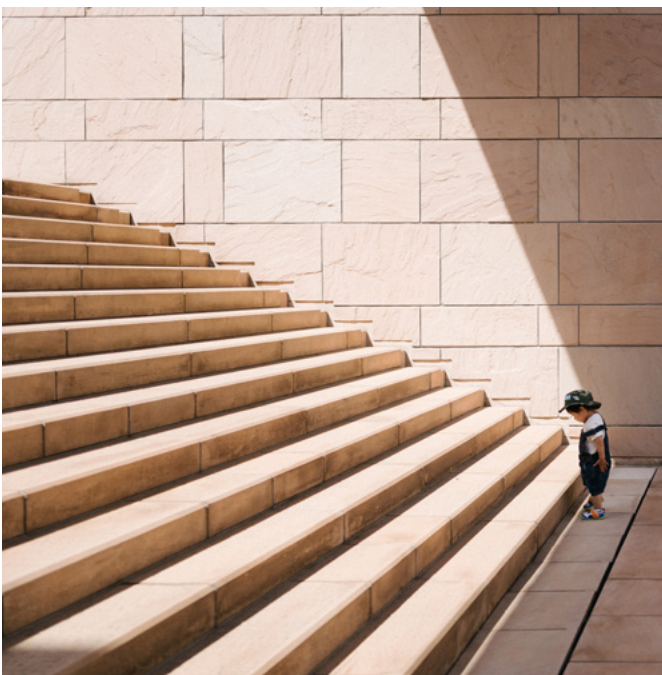
„Amikor a jövő kihívásairól beszélünk különösen is fontos, hogy a biblikus megértésem egyre érettebb legyen.”

Hogyan kell felkészülni? Milyennek kell lennie az egyháznak?

A Magyarországi Baptista Egyház érvényben lévő hitvallásának 12. pontja „A gyülekezet és az egyetemes egyház” címet viseli. Ennek az utolsó pontja: „Hisszük, hogy gyülekezeteink az egyetemes egyháznak, Krisztus testének élő részei, és minden esetben, amikor a Szentírásra épülő hitelveiket a gyakorlatban következetesen megvalósítják, a láthatatlan közösség látható képmásai.”⁸ Adódik a kérdés, hogy beszélhetünk e „baptista gyülekezetről”, ha nem „a Szentírásra épülő hitelveket” valósít meg a gyakorlatban. A fenti hitvallási mondat nagyon erős kapcsolatot mutat a Szentírásra épülő hitelvekkel és az ebből fakadó gyakorlattal. Vagyis ezen két dolog: Szentírásra épülő hitelvek és ebből fakadó gyakorlat összhangja teremti meg a bizonyágtétel lehetőségét, ami megmutatja, hogy többről van szó, mint emberi látható szervezetről, mert ez a „láthatatlan közösség látható képmása”. Ha ezt elfogadjuk, márpedig így lehetünk tagjai az Magyarországi Baptista Egyháznak, magunkra nézve fel kell tennünk három kérdést:

1. Milyen alapelvek és hitelvek következnek a Szentírásból? Ez a kérdés a teológiai megértésünkre vonatkozik.
 2. Mi jellemzi a gyakorlatunkat? Hogyan élünk? Ez a kérdés a gyülekezet életére vonatkozik.
 3. Mennyire van összhangban a kettő egymással?
- Timothy Keller hívja fel a figyelmet arra, hogy „az ember tanításbeli meggyőződése és szolgálati gyakorlata között kell lennie egy jól átgondolt szemléletnek arról, hogy az evangéliumot hogyan alkalmazza az adott kulturális és történelmi helyzetre”.⁹ Vagyis a Szentírás egyre jobb megértése a kiindulópontunk, de ehhez kapcsolódnia kell rögtön annak, hogy megértjük korunk kérdéseit és kihívásait, majd pedig ebben a kontextusban alkalmazzuk a megértett biblikus igazságokat. Amit tehát időről időre finomítani kell, az a „teológiai szemlélet”. „A teológiai szemlélet az evangélium hűségesebb újrafogalmazása bőséges következtetésekkel az életre, szolgálatra, misszióra nézve az adott kultúrában, a történelem egy bizonyos pontján.”¹⁰ Ez adja a „szolgálati filozófiánk” hátterét. A teológiai tanulmányaim alatt sok bátorítást kaptam arra, hogy ezt folyamatosan fejlesszem. Amikor a jövő kihívásairól beszélünk, különösen is fontos, hogy a biblikus megértésem egyre érettebb legyen.

8. Baptista hitvallás, MBE, Budapest, 2015.

Teológiai alapok és gyakorlati tapasztalatok

Thom S. Rainer egy nagyon érdekes vizsgálatot mutat be a *Breakout churches* című könyvében. Lényegében adoptálja Jim Collins kutatását az USA gyülekezeteire, és 13 olyan gyülekezetet találnak a több ezerből, amelyek lényegében ilyen „breakout church”. Ezek olyan gyülekezetek, amelyek hosszú időn keresztül, kríziseken át is, képesek voltak betölteni a küldetésüket, és ezzel együtt növekedtek. A kutatási projekt neve: „Amikor a jó gyülekezetek kiválónak válnak”.¹¹ Igazán érdekes, hogy a tizenháromból hat gyülekezet megjegezte annak fontosságát, hogy a Rick Warren-féle „céltudatos gyülekezet”-konceptió segítette a pozitív fej-

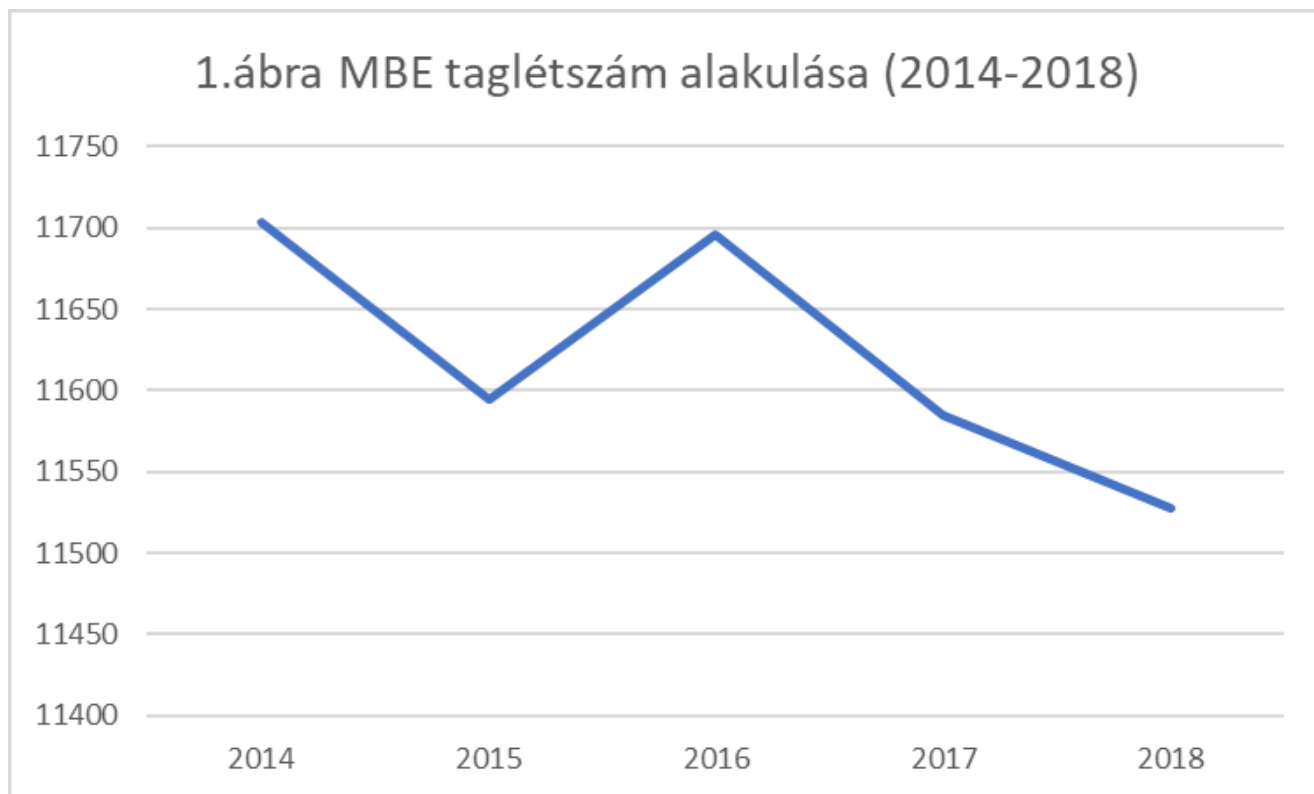
9. Timothy Keller: Gyülekezet a központban, Harmat-Kálvin-Luther, Budapest, 2019. 16. o.

10. Uo., 20. o.

11. Thom S. Rainer: Breakout churches, Zondervan, 2010., 13. o.

„Ami nagyon sokat segít, kifejezetten a baptista gyülekezeteknek a biblikus alapok meghatározásában Mark Dever baptista lelkész remek könyve a »Nine Marks of a Healthy Church«.”

1.ábra MBE taglétszám alakulása (2014-2018)

lódést.¹² Miért? Mert ez a könyv felhívja a figyelmet a „misszióparancs” (Mt 28,18–20) és a „szeretetparancs” (Mt 22,37–39) fontosságára, és az ebből a két parancsból következő öt célra: imádás, szolgálat, evangelizáció, tanítványság, közösség.¹³ Ez a fajta fókusz pedig nagyon sok gyülekezetnek segít abban, hogy a „programközpontú” vagy „tradicionális” vagy „modern” és egyéb címkék helyett a „céltudatos” működést igyekezzen megvalósítani, hiszen a gyülekezet nem a miénk, lelkészként és vezetőként sáfárok vagyunk.

Ami nagyon sokat segít, kifejezetten a baptista gyülekezeteknek a biblikus alapok meghatározásában, Mark Dever baptista lelkész remek könyve, a *Nine marks of a healthy church*. A szerző bevallott célja, hogy segítse a gyülekezeteket „egy olyan időben, amikor túl sok gyülekezet bágyadt a képzeletbeli és névleges kereszténységben, aminek az eredménye a

pragmatizmus és a kicsinyesség”.¹⁴ Mint aki gyakorló lelkész is Washingtonban, olyan fontos bibliai és ehhez kapcsolódóan kiemelten fontos elvekre hívja fel a figyelmet, amelyek egy egészséges gyülekezetet jellemeznek. Ezek közül az első az „expositional preaching”, amit magyarul nagyon nehezen „magyarázó igehirdetesként” szoktunk visszaadni, de ez inkább arról szól, hogy az egész Bibliát szisztematikusan tanulmányozzuk a gyülekezetben. A második elv a „biblikus teológia”, amely nyilván adódik az első dologból. Majd harmadikként hangsúlyozza az „evangélium” megértésének a fontosságát, ez után következik a megtérés és az evangelizálás biblikus megértése mint negyedik és ötödik jele az egészséges gyülekezetnek. A gyülekezeti tagság és a gyülekezeti fegyelem után a tanítványság és növekedés, majd pedig a biblikus gyülekezeti vezetés következik. Ez a kilenc terület vagy jellemző, ami egy egészséges gyülekezetet jellemez, szintén nagyon jó összefoglalója a biblikus megértésnek.

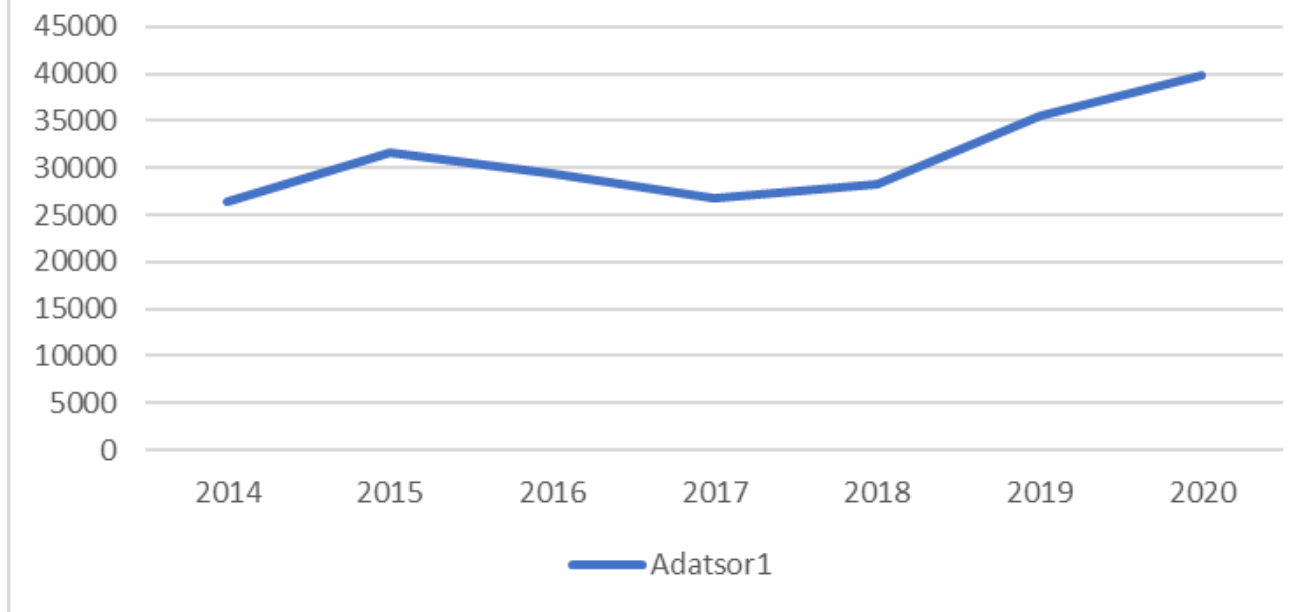
12. Uo., 159. o.

13. Rick Warren: *Céltudatos gyülekezet*, Új Remény Alapítvány, Debrecen, 2006, 104–108. o.

14. Mark Dever: *Nine marks of a healthy church*, Crossway, 2013, 29. o.

„Gyakorlati missziói kérdésként adódik, hogyan lesznek képesek a gyülekezetek a társadalmi változásokkal, a belső kihívásokkal és a »szélesedő« lehetőségekkel együtt élni?”

2. ábra SZJA adó 1%-ot felajánlók száma (NAV adatai alapján)

A „magyar baptista valóság”

Aki az egyház jövőjével foglalkozni szeretne, annak legalább három irányba érdemes elindulnia. Az egyik a jelen tendenciáiból következő prognózisok. A második az egyházat elkötelező célok. A harmadik pedig a célok mentén megfogalmazódó tervek. Ennek fényében érdemes megnézni, hogy állunk a számok tükrében, majd megnézni a célokat.

Az 1. ábra mutatja, hogy a beérkezett statisztikák alapján az MBE taglétszáma 11.500–11.700 között mozgott. Az utóbbi időben pedig csökkenő tendenciát mutat.¹⁵ Ha ezt mélyebben elemezzük, akkor 2014–2018 között 150 gyülekezet taglétszáma csökkent, 102 növekedett és 45 stagnált.¹⁶ Ennek nyilván sokféle oka lehet, most itt csak arra van lehetőség, hogy megemlítsük a lehetséges okokat: belső mobilitás, kivándorlás, „elidősödő gyülekezetek”, és a lista még hosszan folytatható.

Amit érdekes megnézni, hogy az adó 1%-ot felajánlók száma eközben éppen ellentétes tendenciát mutat a 2. ábrán.

Vagyis úgy tűnik, hogy van egy szélesebb réteg, akik „szimaptizálnak” a „baptistákkal”. Ez érezteti, hogy van egy „missziós potenciál” a környezetünkben.

Ha innen továbblépünk és elfogadjuk célként, amit Papp János egyházelnök a következő mondatban foglalt össze: „Evangéliumi közösség, gyülekezetek szövetsége és széles társadalmi hatás”¹⁷, akkor úgy tűnik, hogy a gyülekezeteken és intézményeken keresztül „szélesedő” hatás figyelhető meg. Gyakorlati missziói kérdésként adódik, hogyan lesznek képesek a gyülekezetek a társadalmi változásokkal, a belső kihívásokkal és a „szélesedő” lehetőségekkel együtt élni. Mire érdemes odafigyelni? Mit tehetünk?

Ahol érdemes odafigyelnünk a következő évtizedben is

Spiritualizálódás

Nagy éhség van spirituális téren. A következő évtized nagy kérdése, hogy kompetens módon tudja-e a kereső embert segíteni a gyülekezet. Ehhez az kell, hogy „első

15. Közgyűlési beszámoló, 2019, MBE, 27. o.

16. Uo., 30. o.

17. Közgyűlési beszámoló, 2018, MBE, 28. o.

„A következő évtized egyik nagy kérdése, hogy oda tudunk-e állni az elesett emberek mellé, ahogyan a Biblia tanít bennünket.”

kézből szerzett istenélmények” történjenek. Valami olyan, amiről a Biblia ír: „hallottuk, hogy veletek van az Isten.” (Zak 8,23) Henry T. Blackaby méltán népszerű könyvében így fogalmazza meg ezt: „Az Istennel való koinónia az ő jelenlétének megtapasztalása.”¹⁸ Keller jegyzi meg, hogy „Akkor leszünk hatással a körülötünk élőkre az evangéliummal, ha egyszerre vagyunk ugyanolyanok, mint ők, és alapvetően másilyenek, egészen különbözőek is, nagyon szem előtt levők és velük kapcsolatban állók”.¹⁹ Ahhoz, hogy kompetens módon tudjon valaki segíteni, szükség van a keresztény kapcsolati integritásra, aminek három tényezője van: hasonlóság, különbség, kapcsolat.²⁰ Amire biztosan szükség van még, az a lelkeszi segítség vagy másképpen „lelki kísérés”.²¹ A lelki kísérés általában spontán és kötetlen módon, de a legjobb pillanatban történő beszélgetés.²² Itt rendkívül fontos, hogy a lelkész vagy gyülekezetvezető maga is példát mutasson ebben, ezzel inspirálva másokat is.

Diakonizálódás

A görög „diakoneó” kifejezés azt jelenti, hogy alázatosan gondoskodunk valakinek az alapvető, egyszerű szükségleteiről tetteink által. A szó eredeti gyökere pedig oda vezet vissza bennünket, hogy „asztal körül szolgálni az étkezésnél”. „Jellemző a keresztény istenszeretetre, hogy az annak tüzeiben átformálódott embert a másik ember mellé állítja.”²³ A következő évtized egyik nagy kérdése, hogy oda tudunk-e állni az elesett emberek mellé, ahogyan a Biblia tanít bennünket. Az árvák és az özvegyek ügyét képviselve hangot adni annak, aki nem mer vagy már nem tud magáért kiállni. „A diakóniai tevékenység önmagát úgy értelmezi, mint az egyház életmegnyilvánulását és lényegének kifejeződését, ezért az alapja a kereszt-

tény emberkép.”²⁴ A keresztény emberkép kettő dolgot biztosan jelent. Az egyik az „istenképűség”, vagyis hogy Isten teremtményeként minden ember értékkel bír. A másik pont a teremtményi lét, vagyis hogy emberek vagyunk, akik hibáznak és elbuknak. Ha észrevesszük a „rászorulóban”, hogy arra van szüksége, hogy értékében megerősítsük, hibáját pedig ne végleges bukásként kezeljük, máris ott vagyunk az evangélium helyreállító kegyelmi üzeneténél. Vagyis a diakónia így tud „életmegnyilvánulás” lenni, de valami egészen más „élet” megnyilvánulásává.

Igazságosság és szolidaritás

Talán az egyik legszörnyűbb érzés a „feláldozhatóság” vagy a „feleslegessé válás”. A fogyasztói társadalomban az „áru-cikk létforma”²⁵ mind a két irányba igaz. Az ember adatainak „eladásával”, kiadásával, élményeinek megosztásával maga válik a saját adatai révén „áru-cikké”. Sokszor az ingyenes szolgáltatásokért a saját

18. Henry T. Blackaby, Claude V. King: Isten megtapasztalása akaratának megismerése és cselekvése által, Baptista K., Budapest, 1999, 209. o.

19. Keller, 366. o.

20. Uo., 369. o.

21. Eugene H. Peterson: A lelkeszi szolgálat három sarokpontja, Harmat, Budapest, 2019, 169–214. o.

22. Uo., 181. o.

23. Zulehner, 23. o.

24. Anne Grethe Stoltenberg: „Az üdvös különbség – A diakónia többletértéke az egyház és a társadalom számára” in Az egyház a 21. században, Kálvin, Budapest, 2004, 139. o.

25. John F. Kavanaugh: Krisztus követése a fogyasztói társadalomban, Ursus Libris, 2003, 21. o.

„A kegyelemben, a szabadságban és lelki fegyelemben a vezetőnek kell példát mutatnia.”

adatainkkal fizetünk, amelyeket aztán a cégek „eladnak” és személyes információk alapján egyre pontosabb profilokat készítenek rólunk, amelyek révén egyre „személyre szabottabb” termékeket kínálnak nekünk.

Máskor pedig az „árucikkek” birtoklásán keresztül igyekszik meghatározni önmagát az ember. De mi van azokkal, akik feleslegessé válnak, mert egy munkára épülő társadalomban nem keresőképeseek, akiknek nincs elég vásárlóerejük, akik kiszorulnak a szórakozásból egy élményeket hajszoló társadalomban, akik nem képesek elég gyorsan fejlődni egy high-tech társadalomban, vagy nem megfelelőek a génjeik? Feleslegessé válnak?

Az igazságosság és a szolidaritás bibliai alapon – érvel Timothy Keller – „egy mindennapos aktív cselekvés... azt jelenti, hogy szem előtt tartjuk a közösség iránti felelősségünket, és a saját érdekünket is háttérbe szorítva mások érdekét mozdítjuk előre”.²⁶ Vagyis a keresztény közösség tudomásul veszi Piketty érvelését, hogy a társadalmi egyenlőtlenségek léteztek és létezni is fognak, mert a demokráciánk alapját meritokratikus értékrend jelenti, vagy legalábbis ennek reménye.²⁷ Éppen ezért, mert tudja, hogy nem egyenlő feltételekkel és lehetőségekkel indulunk, igyekszik a társadalmi igazságosság elvét érvényesíteni és segítőkészet nyújtani.

Itt kell megemlíteni a „nők helyzetét” az egyházban, amely szintén kérdésként áll a gyülekezetekben. Az egyik ilyen kérdés, hogy hogyan jelennek meg a vezetésben a szempontjaik

Személyi feltételek

Amennyiben a vezetés legegyszerűbb definícióját választjuk: hatásgyakorlás, akkor máris adódik egy kérdés a 21. századi egyházi létben. Mire kell hatással lenni? Az egyik sokat hangoztatott definíció a vezetésre, hogy légkörteremtés. Ha a vezető szeretne egy dologra jelentős hatással lenni, akkor az a légkör legyen! Amennyiben az egyház a gyülekezeteiben él, úgy az egyház légkörét a gyülekezetek légköre határozza meg. De mi határozza meg a gyülekezetek légkörét? Azt gondolom, hogy a kegyelem, a szabadság és a lelki

fegyelem jó értelemben vett elegye. Hiszem, hogy az egyház feje Krisztus. Vagyis a gyülekezetben is Krisztus áll a középpontban. A benne kapott kegyelem és szabadság, amely miatt Pál – atlétához hasonlítva a keresztény embert – fegyelmezi magát a cél elérése érdekében. A kegyelemben, a szabadságban és a lelki fegyelemben a vezetőnek kell példát mutatnia. Daniel Goleman kutatásai szerint egy szervezet életében a szervezeti légkör alakulásának az egyik legfontosabb komponense a vezető stílusa (maga a vezető).²⁸ Ha ezt tudjuk, akkor válik érthetővé Kovács Géza mondata: „A tapasztalat is azt mutatja, hogy egy gyülekezet lelki légköre, növekedése, stagnálása vagy sorvadása nem kizárólagosan, de legnagyobb mértékben a lelkipásztor szolgálatától függ.”²⁹

Összegzés

Gyakorló lelkipásztorként én is ezt a küldetést kaptam: „felkészítse a szenteket a szolgálat végzésére, Krisztus testének építésére.” (Ef 4,12) Ahhoz, hogy ezt jól tudjam tenni, meggyőződésem, hogy látni kell, amennyire lehet, mi vár ránk. Megpróbáltam az általam érzékelt jelentősebb kihívásokat összegyűjteni, nyilván ez a lista még korántsem teljes. Amikor az ember egy nehézséggel találja magát szemben, igyekszik az erőforrásait is számításba venni, amelyek egyfajta lehetőséget hoznak létre. Ezért van az, hogy kicsit a saját egyházi-szövetségi rendszerünk helyzetére is kitértem. Mivel egy egyháznak a szövetségi rendszerében élünk, ennek az állapota, helyzete hatással van helyi gyülekezetben élve ránk is. A bibliai alapokat végig igyekeztem szem előtt tartani, éppen azért, mert nagyon erős meggyőződésem, hogy Isten ígéje „élő és ható” ma is. Nem vállalkozhattam arra, hogy teljes képet adjak, ennek terjedelmi és időbeli okai vannak. Azt szerettem volna, hogy strukturáltabban gondolkodjam a ránk váró évtizedről és a benne rejlő kihívásokról és lehetőségekről, mindezt biblikus módon. ♦

28. Daniel Goleman: „A vezetés, amely meghozza az eredményt”, *Harvard Business Review* magyar kiadás, 2000/3-4.

29. Kovács Géza: *Lelkipásztorok, lelkimunkások az újszövetségi gyülekezetben*, Menedék Alapítvány, Debrecen, 2003, 6. o.

26. Uo., 422. o.

27. Thomas Piketty: *A tőke a 21. században*, Kossuth, Budapest, 2015, 445. o.

Lados István

MELYIK ÚTON JÁRJUNK?

„Én vagyok az út, az igazság és az élet, senki sem mehet az Atyához, hanemha én általam.”

Nem vagyok a kálvinizmus öt pontjának (T.U.L.I.P.-nak) a professzora, és nem ástam bele magam olyan mértékben ebbe az évszázadokon keresztül zajló hitvitába, hogy bárkit is meggyőzhethetnék. Ugyanakkor látom a veszélyét annak, hogy e téma, ami a kálvinisták és az arminianista tábor között ismét fellángolt, hozzánk is begyűrűzhet, és megosztva minket nagy károkat okozhat a közösségünkben. Ezért írom le e témában a gondolataimat.

A hiperkálvinistákat jellemzi, hogy Kálvin öt pontját szélsőségesen vallják. Erre az irányzatra jellemző, hogy istenképük eltorzult, aminek rossz gyümölcseként megjelenik az a gondolkodás, hogy Isten nem hívhatja megtérésre az elvetetteket, és az igehirdető sem ajánlhatja fel Isten nevében nekik az evangélium ígéreteit, hiszen abból az elvetettek azt a téves következtetést szúrnék le, hogy Isten szereti őket. Ennek a lelkiségnek a rossz gyümölcse tetten érhető az 1700-as években, úgy gondolkodott sok hívő baptista testvérünk is, hogy a misszióparancs már nem aktuális. Sokat szenvedett William Carey ettől a teológiai irányzattól, és külön egy kis könyvet kiadott, amin keresztül érvelt, hogy a misszióparancs még mindig

érvényes, szükségszerű, és Isten nem vonta vissza. (Bármennyire is szeretném megérteni ezeket a hiperkálvinista testvéreinket, veszélyesnek és károsnak tartom ezt a gondolkodást.)

Akik a Biblián keresztül vizsgálják a T.U.L.I.P.-ot (és nem kiöntve a fürdővízzel a gyereket), felfedeznek benne fontos lelki igazságokat, azokra szokták ráhúzni, hogy kálvinisták, pedig ez messze áll a valóságtól. Így lehetséges, hogy Spurgeon, Carey-t és más hitelődeinket kálvinistáknak nevezik. Spurgeon tisztelte Kálvint, és nemcsak teológusnak tekintette, hanem azt mondta róla, hogy „ő volt az evangélium legnagyobb prédikátora”. Ez a véleménye mégsem vitte el oda, hogy Kálvint a Biblia fölé emelte volna, sőt a Biblián keresztül vizsgálta tanításait.

„Fogadjunk el mindent, ami a Bibliában van, ne féljetekek semmilyen szövegtől, amit a szent tollal írtak! Remélem, miközben lapozgatjátok, sohasem érzitek azt, hogy bármelyik versét meg kellene változtatni. Mindig tartsatok ki amellet, hogy a hitvallásotoknak kell igazodnia a Bibliához, és nem a Bibliának a hitvallásotokhoz! Kétekedjetekek inkább magatokban, de ne Isten kinyilatkoztatott igazságában!” (Spurgeon)

„Én nem vagyok hajlandó választani, hogy Isten munkálkodó és megtartó kegyelmében, vagy az ember felelősségében és a szabad akaratában hiszek-e! Mivel mindkettő, Isten kegyelme és az ember felelőssége a Bibliában benne van és nincs ellene egymásnak.”

Jacobus Arminius tanítása a saját korában megjelenő (a T.U.L.I.P.-ből vagy annak félreértéséből fakadó) elferdülésekre, torzulásokra akart választ adni. Személy szerint úgy látom, hogy ez nem sikerült neki, hanem inkább az emberre teszi a hangsúlyt a teológiájában. Így alakulhatott ki, hogy a kálvinista teológia Isten munkájáról beszél inkább, az arminianizmus teológiája az ember szabad akaratáról és felelősségéről szól. Azok a testvéreink, akikre hatott az arminianizmus, felháborodnak, amikor azt mondják nekik: a cselekedeteket túlhangsúlyozzák, és ezzel a cselekedetek által való megigazulást tanítják. A szabad akarat kérdésében csak az emberi oldalt látják, és az Isten üdvösségmunkáját a szívünkben nem ismerik el. Ez a felháborodottságuk sajnos nem viszi el őket oda, hogy bölcsebben és körültekintő módon viselkedjenek a nem hiperkálvinistákkal. Sok arminianizmust valló ember ha meghallja, hogy valaki hisz a megtartó kegyelemben, azt feltételezi, hogy Istent kijátszó szentségtelen teológiában hisz a másik.

Vigyázni kell, hogy a T.U.L.I.P. körüli, különböző oldalról való teológiai megközelítéseink ne mérgesedjenek el és ne skatulyázzunk be testvéreket.

Azokról a testvéreinkről, akik az ember felelősségét látják inkább a Biblia lapjain keresztül, ne feltételezzük, hogy nem hisznek az Isten előre tudásában és a megtartó kegyelemben.

Azokról a testvéreinkről, akik Isten munkáját és akaratát vélik felfedezni mindenben, és az üdvösségüket Isten eleve végzésének tartják, ne feltételezzük, hogy az ember felelősségét nem veszik komolyan.

Lehet úgy hinni Isten megtartó kegyelmében, és mindenért Istennek adni a dicsőséget, hogy ne legyünk Kálvin követői. Lehet úgy hinni az ember szabad akaratában és felelősségében, hogy ne legyünk Jacobus Arminius szellemi utódai.

Mi baptisták mindig ügyeljünk arra, hogy Krisztus követői vagyunk, és rajta kívül semmilyen közvetítő nem kell! Ami jó, azt tartsuk meg, és a gonosznak minden formájától tartózkodjunk!

Én nem vagyok hajlandó választani, hogy Isten munkálkodó és megtartó kegyelmében, vagy az ember felelősségében és a szabad akaratában hiszek-e! Mivel mindkettő, Isten kegyelme és az ember felelőssége a Bibliában benne van és nincs ellene egymásnak.

Nem egyik vagy a másik tábor szekértolójává kelleme válnunk, fogadjuk el (előítéletlőtől mentesen), hogy a

megtartó kegyelemben ott van az Istenünk előrelátó és előre tudó munkája, ami nem zárja ki az ember felé elhangzó „vigyázzatok” figyelmeztetéseket sem. Ezt a kettőt ne játsszuk ki egymással szemben! Abban gyönyörködöm, hogy a kegyelemben találkozik az Isten akarata és az emberi felelősség. Krisztus keresztyének olyan titka ez, ami a Szentlélek által Isten szeretetét és szentségét termi meg gyümölcsként az életünkben.

„Az igazság útja a tantételekben általában a középút. Vannak bizonyos alapigazságok, mint például az isteni szuverenitás, a kiválasztás, a szövetségek és így tovább. És egyesek olyan nagy szeretettel tekintenek ezekre, hogy vakok meglátni a többi igazságot. E nagy és becses tanok betöltik teljes látómezejüket, és Isten igéjének más és hasonlóan értékes részeit vagy nem olvassák el, vagy megpróbálják úgy elferdíteni, hogy összebékíthessék a fenti igazságokkal. Mások túl nagyra tartják az embert. Mély együttérzéssel viseltetnek az emberi faj iránt. Látják az ember bűnét és romlottságát, és el vannak ragadtatva Isten irgalmától és az evangélium meghívásaitól, amelyek a bűnösöknek szólnak. Annyira lenyűgözik őket ezek az igazságok az ember felelősségével és szabad akaratával kapcsolatban, hogy nem látnak semmi mást, és minden más tantévéhitnek nyilvánítanak. Ha el is ismerik, hogy a kegyelem tanai igazak, de egészében nézve hamisnak tartják. Az igazság útja az, ha mindkettőben hiszünk, szilárdan kitartunk amellett, hogy az üdvözülés kegyelem által van, és ugyanolyan szilárdan kitartunk amellett is, hogy az ember veszte teljes egészében a saját hibája. Fenntartjuk Isten szuverenitását, és megtartjuk az ember felelősségét is. Hiszünk mind Isten, mind az ember szabad akaratában. Nem szégyenítjük meg Istent azzal, hogy teremtményei akaratának szolgájává tesszük. Másrésztől, az ember felelősségét sem foszszuk meg azzal, hogy pusztá ezközzé vagy géppé alacsonyítjuk.” (Spurgeon)

Vigyáznunk kell, hogy ne zavarjon össze és osszon meg minket semmilyen szélsőséges tanítás. Nehezen tudom elképzelni (és remélem, soha nem jön el az a nap), hogy a szószékeinken elhangozhat olyan tanítás, hogy „Krisztus nem mindenkiért halt meg”, vagy az, hogy „kiegészíthetjük a megváltásunkat valamilyen emberi cselekedettel”.

Egy utunk van az Atyához, és ez az út nem más, mint Jézus Krisztus. Ő maga mondta: „Én vagyok az út, az igazság és az élet, senki sem mehet az Atyához, ha nemha én általam.”

Bacsó Benjámín – Kovács Viktória

A BAPTISTA GYÜLEKEZETEK DIGITÁLIS IDENTITÁSÁNAK VIZSGÁLATA, II. RÉSZ

Járványhelyzet okozta kérdések

2020. március végén a COVID-19-járvány miatt bezártak a templomok, és a húsvétot sem tudtuk a megszokott módon ünnepelni. A gyülekezetek nem gyűltek össze az imaházakban, így egyházunk vezetése arra buzdította a lelkipásztorokat, hogy az oktatási szférához hasonlóan használják ki az informatikai lehetőségeket, és igyekezzenek interneten keresztül istentiszteleteket közvetíteni, illetve keressék meg a helyi gyülekezetek azokat a csatornákat, amelyek segítségével a gyülekezet és a lelkipásztor kapcsolatban tud maradni egymással. Ennek eredményeként több gyülekezet is elkezdett aktívan kommunikálni az online térben. Ez a helyzet más egyházakhoz

hasonlóan¹ a baptista közösségen belül is felvetett jó néhány kérdést:

- ◆ Mitől gyülekezet a gyülekezet?
- ◆ „Online úrvacsora” lehetséges-e? Mi lenne a helyes formája ilyen esetben?
- ◆ A bemerítés hogyan történjen, vagy ne történjen ebben az időszakban?

A kérdéseket lehetne még sorolni, amelyek az

1. Fazakas Sándor: „Távistentiszteletek gyülekezet nélkül?”, Sárospataki füzetek 24/1, 63–236. o. A kiadvány Fazakas Sándor vitaindító cikkére többféle választ, reflexiót idéz. A baptista álláspontot Paróczy Zsolt mutatja be, de adventista, katolikus, pünkösdű, evangélikus és természetesen több református teológus gondolata is megismerhető a kialakult helyzet kapcsán, http://sarospatakifuzetek.hu/wp-content/uploads/2020/08/Fazakas_vita.pdf.

A 10 legtöbb követővel rendelkező baptista gyülekezet Facebook-oldala

Baptista gyülekezetek	2020 májusában a követők száma	2020 novemberében a követők száma	Növekedés
Kispest	2312	2388	+ 76
Kecskemét	1784	1936	+ 152
Élő Remény	1479	2060	+ 581
Debrecen (Szappanos u.)	1075	1383	+ 308
Tahitótfalu	999	1041	+ 42
Bárka	919	952	+ 33
József utca	915	925	+ 10
Kőszikla	813	846	+ 33
Buda	798	800	+ 2
Trinity	772	1014	+ 242

identitásunkhoz is kapcsolódnak. Az ad hoc cselekvés helyett jól végiggondolva, mit hiszünk és ezt hogyan lehetne átültetni a gyakorlatba. Vagyis ezek a kérdések: „Kik is vagyunk? Mihez is ragaszkodunk?” Ezen időszak kérdései, úgy tűnik, velünk is maradnak, hiszen a járvány második hulláma is elért hozzánk. Fazakas Sándor kérdése bennünket is megszólít: „Nem mulasztottuk-e el már sokkal korábban azt a teológiai műhelymunkát, amely biztos tájékozódást nyújtana az ilyen helyzetekre nézve, hogy az ilyen rendkívüli esetek és hasonló kényszer szülte alkalmak ne a teológiai megalapozás és reflektálatlanság hiányérzetét keltsek?”² Ha van is mulasztás, érdemes ezeket pótolnunk.

Baptista gyülekezetek közösségi médiában való jelenléte a pandémiában

Miért éppen az internet adta lehetőségek kerültek előtérbe? Miért fontos, hogy egy-egy gyülekezet jelen legyen a közösségi médiában, és az interneten könnyen elérhető legyen? Ha ezekre a kérdésekre akarunk válaszolni, érdemes megnézni, honnan tájékozódunk. „A járványhelyzet alatt a médiaeszközök közül napi szinten elsősorban az internet és a televízió érte el az embereket (73%, illetve 72%). Ehhez képest jóval alacsonyabb napi elérési mutatót produkált a rádiós szegmens (46%)

és a nyomtatott sajtó (23%).”³ Az adott kutatás tovább megy és közli: „Az internetezők 23 százaléka elsősorban a közösségi, illetve a videómegosztó oldalokról értesült a koronavírus-járvánnyal kapcsolatos hírekről. (A közösségimédia-oldalak esetében is egyértelműen nevesíthető egy domináns médiaszereplő: a Facebook.)”⁴ Mivel az emberek ezeken a felületeken tájékozódnak, érdemes baptistaként jelen lenni itt is. Korábban írtuk, hogy a 299 baptista gyülekezet⁵ jelentős része rendelkezik Facebook-oldallal,⁶ amelyen keresztül tájékoztatni tudta a gyülekezet tagjait és az érdeklődőket, hogy az istentiszteleti rend hogyan változik, illetve ezek a csatornák alkalmasak voltak az evangélium közlésére is.

A fenti adat, amely a koronavírus-járvány okozta helyzethez kapcsolódik, és a gyülekezetek ezen közösségi platformon lévő jelenléte lehetőséget is jelentett több gyülekezet számára, hogy az online térben mozogva megszólítsa a környezetében élőket. Hogyan sikerült ez?

Tisztában vagyunk azzal, hogy a követők száma nem

3. Nemzeti Média és Hírközlő Hatóság, http://nmhh.hu/dokumentum/213415/NMHH_PSYMA_COVID_JELEN-TELES_fin.pdf.

4. Uo.

5. A 2019-es közgyűléshez az MBE főtítkárának statisztikai közlése.

6. Bacsó Benjámin, Kovács Viktória: „A baptista gyülekezetek digitális identitásának vizsgálata”, *Szolgatárs* 2020/2, <http://szolgartars.hu/wp-content/uploads/2020/06/Szolgartars-2020-2.pdf>.

2. Uo., 64. o.

„Kommunikációs és fotós/videós szakemberek bevonásával egy rövid elemzést készítettünk, így sikerült egy pillanatképet készíteni a visszajelzések alapján a gyülekezeteink jelenlegi online állapotáról.”

az egyetlen és nem is biztosan a legjobb mérőszáma a gyülekezet online jelenlétének mérésére, ha azonban ezeket az adatokat összevetjük egy-egy videónál, posztnál lévő eléréssel, azt vesszük észre, hogy többnyire ennyi embert képes megszólítani egy-egy gyülekezet. Természetesen átfedések is lehetnek a gyülekezetek követői között, és a területi megosztása a követői bázisnak tovább nehezítheti a pontosabb következtetések levonását. Amiért mégis szeretnénk láttatni ezeket a számokat, mert jól mutatják, hogy a helyi gyülekezetek közösségimédia-jelenlétének erősítésében még jelentős potenciál van. Ez azért különösen is fontos, mert a Facebook ma egyfajta keresővé is vált. Ma sok mindent szinte automatikusan ott keresünk, elég, ha eseményre, programra gondolunk. Ha ehhez hozzávesszük, hogy „a mobiltelefonok potenciálisan képesek bizalmas kapcsolatot lehetővé tenni a társa-

dalmi élet bármely pillanatában”,⁷ még sürgetőbbé válik a gyülekezetek közösségimédia-jelenlétének evangelizációs célzatú fejlesztése. Abban a jelentős kommunikációs zajban, amelyben élünk, sokat tud segíteni egy-egy gyülekezetnek az értékes tartalmak generálása a közösségi médiában... Egy 2016-os magyar kutatás a következőt mutatta: „Az önfejlesztés, hírnévszerzés mozgatja a magyar válaszadókat, hogy a Facebookon egy adott helyvel kapcsolatban információkat legyenek hajlandók megosztani. Minden más változó hozzájárulása nem szignifikáns.”⁸ Mi lenne az „önfejlesztésben” hasznosabb, mint az evangélium és az ezen az alapon álló értékek?

Másrészt bizonyos gyülekezeteknél nem a Facebook az elsődleges online kommunikációs csatorna (pl. Kecskeméti Baptista Gyülekezet, YouTube), éppen a koronavírus-járvány okozta helyzetben ezen közösségi platform szerepe is felértékelődött, így célszerűnek tűnik ennek a vizsgálata is.

Kommunikációs és fotós/videós szakemberek bevonásával egy rövid elemzést készítettünk, így sikerült egy pillanatképet készíteni a visszajelzések alapján a gyülekezeteink jelenlegi online állapotáról. A COVID-19-járvány következtében kialakult gyülekezeti korlátozásokra gyorsan, példamutatóan reagáltak a közösségeink, és igyekeztek ezen platformokon keresztül is – sok más egyéb kontaktusfelvétel mellett – egyben tartani a közösséget.

A korábbi kutatáshoz képest, vagyis másfél év alatt jelentősen nőtt a gyülekezetek jelenléte a YouTube-on és a Facebookon. Sok közösség letisztult, vonzó logóval, egyéni arculattal rendelkezik, amely jól beazonosíthatóvá teszi. Gyülekezeteink közel 80 százaléka van jelen valamelyik platformon változó aktivitással és minőséggel. Vannak, akik egészen professzionális módon oldották meg közösségük online megjelenítését, vannak, akiknek kezdeti szárnypróbálgatásaik okozzák az esetleges sutaságokat, és vannak sajnos, akik nem foglalkoznak azzal a körülménnyel, hogy az online jelenlét és közvetítés során bizony meg kell

7. Simay Attila Endre, Gáti Mirkó György: „A fogyasztói jelenlét és a nyilvánosság iránti attitűdök vizsgálata a mobil és közösségi médiában”, *Vezetéstudomány* XLVIII/1 (2017), 61. o.

8. Uo., 65. o.

„Miközben a lehetőségekről és a fejlesztésekről beszéltünk, érdemes a gyülekezetben egyre nagyobb hangsúlyt helyezni a médiatudatosság erősítésére, adataink védelmére”

felelni bizonyos szabályoknak, hogy ne legyünk az ÜZENET, az evangélium kárára. Nézzünk meg néhány gyakori jelenséget, hibát, amelyekre a jövőben érdemes odafigyelniük a gyülekezeti közvetítést végző szolgálattevőknek, vezetőknek!

YouTube-csatorna

Az első nehézséget kívülállóként a gyülekezet beazonosítása okozza. Sokszor nem derül ki, melyik településhez köthető a nevében azonos biblikus szimbólumokat használó gyülekezet. A Névjegyeket tekintve kevesen közölnek alapvető információkat (mint például honlap, Facebook-oldal, bemutatkozás, istentiszteleti vagy közvetítési rend). A videók címe legtöbbször sajnos csupán a felvétel dátuma és esetleg a közvetítés tartalmának jellege (istentisztelet, bibliaóra) vagy ritkábban textus. Fontos lenne egyéni címmel ellátni a videókat, és egységre törekedni ebben az esetben nemcsak gyülekezetenként, hanem általában véve a baptista közvetítéseknél, hogy archiválási, kereshetőségi szempontból is releváns információkat tartalmazzon. Például: *A hit segít felismerni az igazságot. Minta Péter, dátum.* A videó rövid leírása sok esetben elmarad, pedig egy-két mondatban érdemes lenne összefoglalni, miről szól a videó vagy az adott közvetítés.

Technikai szempontból is jelentős fejlődés tapasztalható a gyülekezeteinkben, ugyanígy az online képi világ tudatos tervezésének is fontos szempontnak kell lennie. A videók elemzésekor jól látható, hogy kik azok, akik gondos figyelmet fordítanak a vizuális összhangra is. Gyakori hiba, hogy sok gyülekezet a karzatról közvetít, és ennek következtében nem természetes szögből láthatók a szolgálatok, szolgálattevők. A nem megtervezett közvetítés során zavaróak lehetnek a háttérben zajló mozgások, figyelmetlenségből fakadó zajok vagy berendezési elemek. Bizonyosan több pluszenergiát igényelne, de érdemes lenne megfontolni egyes közvetítéseknél, hogy a későbbiekben csak magát a tanítást nyilvánossá tenni. Mindezek segítenék a megosztási kedvet, hajlandóságot.

Facebook-oldal, közvetítés

A közösségi oldalon való jelenlét, az élő közvetítések jelentős növekedését láthatjuk ezen a platformon is, tekintve, hogy az egyszerű, illetve a szerényebb anyagi ráfordítást igénylő felület a kisebb gyülekezetek

számára is vonzóvá vált a járvány kezdetétől számítva.

A gyülekezetek 60–80 százaléka rendszeresen és aktívan van jelen a közösségi oldalon. Az élő közvetítések minőségét érdemes fejleszteni, figyelve a fent említett hibák elkerülésére. Több gyülekezet a kész YouTube-videót jeleníti meg a közösségi felületen, és előzetesen is felhívják a figyelmet az eseményekre, közvetítésekre. Egyes gyülekezetek privát csoportokat létrehozva is ápolják a közösséget.

Miközben a lehetőségekről és a fejlesztésekről beszéltünk, érdemes a gyülekezetben egyre nagyobb hangsúlyt helyezni a médiatudatosság erősítésére, adataink védelmére. A „fake news” (álhírek), „clickbait” (click és lájk vadász) és egyéb jelenségek világában az ilyen irányú egyre tudatosabb online viselkedés rendkívül fontossá vált. Mint mindenhol az online térben vagy a közösségi média világában mozogva a veszélyek és a lehetőségek közötti bölcs egyensúlyozásra van szükség. Szeretnénk ennek a fontosságára is felhívni a figyelmet. Érdemes ebben is tanítani a gyülekezetek tagjait.

Kik vagyunk és mit kommunikálunk ebből?

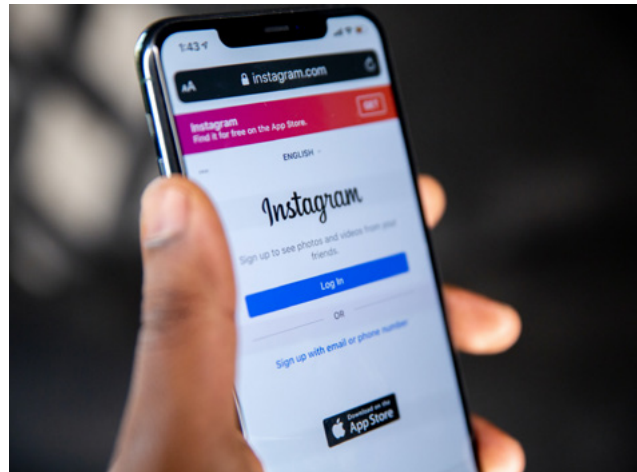
A magyar baptista misszió megindulása elválaszthatatlan a kolpoltörök (bibliaárusok) munkájától, akik járva a vidéket a Biblia fontosságát hangsúlyozták. Oncken óta tudjuk, hogy „minden baptista egy misszionárius”. Vagyis Jézus követőiként alapvető feladatunk ma is az evangélium hirdetése. Hogyan tehetjük ezt jól egyénileg és közösségként az online térben?

„A helyes kontextualizálás akkor valósul meg, ha van egy közösség, amely hűséges az evangéliumhoz, és az élet valóságos helyzeteiben ugyanúgy feltétel nélkül azonosul az emberekkel, ahogyan arra Jézus földi szolgálatában példát adott.”

Milyen képet kapnak rólunk, baptistákról azok, akik kapcsolatba kerülnek velünk, gyülekezeteinkkel, szervezeteinkkel, tevékenységeinkkel a világhálón? Lehetséges-e a nem hívő emberek megszólítása, a társadalom esetleges negatív attitűdjének enyhítése, Krisztus helyes bemutatása stratégiák felállításával, kommunikációs technikák célirányos alkalmazásával? Isten Szentlelke által vezetve hogyan működhet jól a keresztény emberek és közösségek értékeinek bemutatása, vonzóvá tétele az óriási médiazajban? A megnyilvánulásaink a hétköznapokban és az online térben beszédes szimbólumok, erősítik vagy gyengítik a Szentlélek munkáját?

A 21. században a különböző közvetítések egyértelműen azt mutatják, hogy a baptista gyülekezetek istentiszteletének középpontjában továbbra is a Bibliához való ragaszkodás és érdeklődés látható. Több gyülekezet használta ki a pandémia okozta helyzetet arra, hogy online közvetítette a lelkész vagy egy gyülekezeti tag által tartott „igehirdetést”, „bátorítást” vagy éppen „áhitatot”. Az online térben is megmutatkozott egyértelműen ez a fajta értéke a baptista gyülekezeteknek. A videók és a közvetítés minősége változó színvonalú volt, de az igehirdetés központi volta megmaradt. Ezek hosszúsága is változó képet mutat, 2–40 perc között ingadozott stílustól függően. Jól mutatja ezen videók áttekintése, hogy mennyire sokszínű a „prédikációs stílus”, ezzel is alátámasztva azt a közismert tényt, hogy „Egységes baptista prédikációs stílusról... nem beszélhetünk”.⁹ Ez lehetőséget is jelent, hogy minden lelkész és minden gyülekezet „helyspecifikus” módon találja meg az örök evangélium közlésének változatos módjait. Hogyan lehet ezt jól tenni? „Hogyan tud az evangélium mindahány különböző kulturális kontextusban »életre kelni« úgy, hogy közben mégis ugyanaz a hiteles, eredeti evangélium maradjon? Ez a kontextualizáció problémája.”¹⁰ A 20. század során hatalmas fejlődés ment végbe a misszió teológiájának és gyakorlatának tudományos vizsgálatában. Ennek a folyamatnak egyik nagy felismerése

volt, hogy nincs kultúra feletti kereszténység, amelyet aztán bármely más kultúrába beleilleszhetünk. Minden teológia és így minden egyház a saját környezete által meghatározott, tehát kontextuális.¹¹ A kontextualitás fontossága még inkább előtérbe került a missio Dei teológiájának kibontakozásával. Ennek fő elve, hogy a misszió elsősorban nem az egyház hittérítő programja egy másik országban, hanem a Szentháromság Isten személyéből fakadó küldetés, amelynek az egyházat minden helyen és minden időben meg kell határoznia.

„A helyes kontextualizálás akkor valósul meg, ha van egy közösség, amely hűséges az evangéliumhoz, és az élet valóságos helyzeteiben ugyanúgy feltétel nélkül azonosul az emberekkel, ahogyan arra Jézus földi szolgálatában példát adott. Amikor ezek a feltételek teljesülnek, Isten szuverén Leleke elvégzi a maga bámulatos és meglepetésszerű munkáját.”¹²

Ez a munka az online térben is elvégzésre vár. Érdekes a gyülekezeteknek az online térben is elemezniük, kihez szólnak, hogyan tudják megértetni magukat. Ma már egy-egy platform is szelektál. Egyértelmű például, hogy a tinédzserek a „TikTok” alkalmazásban vannak jobban jelen, míg szüleik és nagyszüleik inkább az „Instagram” és „Facebook” alkalmazásokat részesítik előnyben. Tehát a platform megválasztása

9. Idézi László Gábor, László Gábor: „A magyarországi baptista vallásosság” in *A baptisták élete* (Budapest: MBE-MBVSZ, 2017), 206. o.

10. Leslie Newbiggin: *Evangélium a pluralista társadalomban* (Budapest: Harmat, 2006), 170. o.

11. David Bosch sajátos módon használja az egyes kifejezéseket, és a kontextualizálás egyik modelljeként értelmezi az inkulturációt, lásd David J. Bosch: *Paradigmaváltások a misszió teológiájában* (Budapest: Harmat, 2005), 410. o.

12. Newbiggin, 183. o.

„A legerőteljesebb eszköz az emberek elérésére a hiteles keresztény élet.”

sok esetben már meghatározza a célközönséget is. Egy másfajta szempont, hogy a keresztény tartalmak befogadása nem egyforma helyzetben találja az online térben lévőket. Érdekes pontosan kommunikálni. Nagyon más befogadható és érthető azok számára, akik nem rendelkeznek erős keresztény gyökerekkel, és azok számára, akik már gyülekezeti tagok. Olykor egyes profilokat látva nem látszik, hogy a gyülekezet tagjain kívül másoknak szóló üzenetet is próbálna egy-egy gyülekezet megjeleníteni. Máskor nagyon jól látható, hogy egy-egy üzenetnél világosan a nem gyülekezeti tagok vannak megszólítva, könnyen befogadható tartalommal.

Az Élő Remény baptista gyülekezetek kontextualizációs kísérlete

A COVID-19-járvány kirobbanása kapcsán egy jó gyakorlatnak gondoljuk az Élő Remény baptista gyülekezetek gyakorlatát. A teológiai szempontokat is mérlegelve, illetve a baptista gyülekezeti hagyományokhoz ragaszkodva a következő gyakorlatot folytattuk. A gyülekezetben másfél évente elvégzett belső felmérés szerint a gyülekezet két legjelentősebb erőssége az igehirdetés és a közösség.¹³ Alapvetően azt gondoljuk, hogy ebben nem különbözünk más baptista gyülekezetektől. „Valljuk, hogy az újszövetségi gyülekezet nyilvánvaló ismertetőjegyei: a tiszta igehirdetés; a bemelegítés és az úrvacsora Ige szerinti alkalmazása, az imádkozás és az éneklés, az önkéntes adakozás, a szeretetszolgálat és a gyülekezeti fegyelem.”¹⁴ Váltságos helyzetekben adódik a kérdés, hogyan tudjuk ezt alkalmazni? Teológiai megfontolás, hogy az ige hirdetése nyilvánosan történjen. Ezért online közvetítettük az alkalmakat, ahová többen becsatlakoztak élőben, aztán pedig többen visszanézték. Egyes gyülekezeteknél a magas videómegetekintés számát nem szabad úgy kezelnünk, mint akik végig is nézték ezeket az alkalmakat. Sokkal többen voltak, akik rövid időre csatlakoztak pusztán be. (Érdekes lenne egy olyan kutatásnak a lefolytatása, hogy mikor léptek be és mikor léptek ki általában egy-egy közvetítésből.)

Azt érzékeltük, hogy az istentisztelet közvetítése azonban még csak a feladat egyik részét oldotta

meg. A közösséggyakorlás, a bizonyágtételek és a közös imádság után az érdeklődőket meghívtuk egy Zoom-beszélgetésbe, ahol bizonyágtétel hangzott el, majd kisebb csoportokban tanulságok és imatémák megosztása után az imádság következett. Ez nagyon jó lehetőséget biztosított arra, hogy a közösség ápolása is megtörténjen, és a gyülekezet jobban be tudja tölteni a küldetését a zavaros napokban. Miközben a gyülekezet házi csoportjai tovább működtek, ez egy másfajta közösségi élményt adott, és legalább mérsékelte a köztünk lévő kényszerű távolságot.

A távolabb lévők számára rövid videós üzenetek és bátorító igeversék kerültek megosztásra. A településen élők számára pedig készült egy olyan videó, amely megmutatja, kik vagyunk és miben hiszünk. Reményeink szerint befogadható módon. Ennek következményeként azt vettük észre, hogy egyes érdeklődők a környékünkön megjelentek online, volt, aki már a helyszínre is eljött.

Összegzés

A legerőteljesebb eszköz az emberek elérésére a hiteles keresztény élet. A hétköznapi életben is elfogadott, hiteles emberek sokkal nagyobb hatásokkal érhetik el az embereket az evangélium üzenetével az online térben.

Zárásképpen, amikor gyülekezet, média és kommunikáció viszonyrendszeréről beszélünk, egy nagyon fontos gondolatot kell szem előtt tartanunk, amikor – reményeink szerint hamarosan – visszatérünk a megszokott, fizikai közösségeinkbe a gyülekezetben. A gyülekezet feladata, hogy a környezetében világítson, hogy kapcsolatok épüljenek ki a helyi vezetéssel, társegyházakkal, boltosokkal, virágosokkal, utcaseprőkkel. Lehet egy gyülekezet a legmodernebb, legnaprakészebb technológiai szempontból, elérhet sok ezer embert a közösségi médiumokon keresztül, nem kevés pénzt áldozhat az online hirdetésekre, lehet a legfelkészültebb, legszebben szónokló prédikátora, ha a betérő, Istent kereső ember nem talál szeretetet, semmik azok.¹⁵ ◆

15. Háló Gyula „A média szeretethimnusza” c. előadásából.

13. Élő Remény baptista gyülekezet belső felmérése (2020).

14. Baptista hitvallás, 12. pont.

Varga László

HELYREÁLLÍTÓ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS A BIBLIA TÜKRÉBEN

Napjainkban megszokott dolog, hogy az igazságszolgáltatás az állam monopóliuma, emellett azt is tapasztalhatjuk, hogy állandóan baj van vele. Mi lehet ez a baj? A sokismeretlenes egyenletet némileg leegyszerűsítve azt láthatjuk, hogy a közéletet felzaklató bűnesetek az emberek figyelmének fókuszában állnak, és a közvélemény mindig érzékeny kritikussággal reagál a rájuk adott válaszokra. A hatóságok intézkedései szinte soha nem megfelelőek: közhangulattól függően túl enyhék vagy éppen túl szigorúak, így a büntetőpolitika jelentős kockázatokat rejt magában. Főleg akkor, ha az igazságszolgáltatás csak a bűnösök valamilyen szintű megbüntetését végzi el, a kiszolgáltatók áldozatok sérelmeit nem, vagy csak kevésbé igyekszik orvosolni.

Közhangulatra igazságszolgáltatást építeni elég ingatag vállalkozás, erre kiváló bibliai képet ad Jézus Krisztus és Barabás példája (Mt 27,15–23; Mk 15,6–15; Lk 23,18–25), ahol az államhatalmat képviselő Pilátus meghajlik a tömeg irreális döntése előtt. Láthatjuk, a közvélemény erősen befolyásolható dolog: míg virágvasárnap fényesen ünnepli

A nyitókép forrása: Egykori fogvatartottak szépítették egy szolnoki iskola udvarát <https://www.szoljon.hu/kozelet/helyi-kozelet/egykori-fogvatartottak-szepitettek-egy-szolnoki-iskola-udvarat-2004252>

Cikkünk szerzője a Belügyminisztérium munkatársa, egyben a BTA Társadalmi Szolgálat szakon végzett hallgatója. Jelenleg fogvatartotti reintegrációs területen lát el szakmai koordinációs feladatot.

Jézus Urunkat a tömeg, nagypénteken már a halálát kívánja. Az állam feladata nem az, hogy a szeszélyes néphangulatot kiszolgálja (2Móz 23,2), ugyanakkor a

politikai függés révén – úgy tűnik – sosem lehet eléggé objektív szereplő. Szakmailag viszont legfontosabb szempont az, hogy az általa üzemeltetett totális rendszerekben mit állít elő. Élhető társadalmi viszonyokat, vagy visszatérő bűnözési hullámokat cserben hagyott áldozatokkal? Létezik-e, és ha igen, honnan eredeztethető az a szemlélet, amelyben az állam önmagát egygel hátrébb lépteti, és az igazságszolgáltatás bizonyos elemeit átadja azon szereplőknek, akik a társadalmi megbékélést adekvátabb módon tudják szolgáltatni? Mit tanít nekünk erről Istentől ihletett Szentírásunk? Írásomban erre keresek választ.

AZ IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS SZEMLÉLETEI

A jogtörténészek rendszerint három szemléletet különböztetnek meg az igazságszolgáltatásban: retributív (megtorló), preventív (megelőző) és resztoratív (helyreállító) rendszereket (Vígh, 2003/2). Ezek természetesen együtt, de változó dominanciával szerepeltek a történelem folyamán, és vannak jelen ma is. Ahhoz, hogy témánk, a helyreállító igazságszolgáltatás fontosságát megértsük, ismernünk kell a felsorolt rendszerek kialakulását és lényegi tulajdonságait.

A megtorló rendszer

A bűncselekményeket keményen megtorló szemlélet mindig is jelen volt az emberiség történelmében, hiszen már a Teremtés könyve is elég korán beszél a bosszúról (1Móz 4,24). Tudjuk, hogy az ókori jog jellemzően szakrális alapú volt, azaz a törvény forrása minden esetben egy adott kultusz istensége volt. Nem volt kivétel ez alól Izrael sem, ahol a törvényadó a szabadító Isten (יהוה), a törvényadás jogalapja pedig a választott nép szabadítása volt. Az Ószövetség jól ismert törvényi szövegeit vizsgálva azt tapasztalhatjuk, hogy a kazuisztikus (eseten alapuló) szabályokat nem alkalmazták a kultusszal kapcsolatban, kizárólag közösségekben előforduló különféle (bűn)eseteknél. „Talán itt kezdődik a különbségtétel a szakrális és világi jog között.” (Soggin, 167. o.) Ha a világi jogalkalmazás gyakorlatának kialakulását tovább kutatjuk, a kezünkben lévő Biblia remekül mutatja be ennek folyamatát. A 2Móz 18. fejezetben olvasható történet leírja, hogyan alakul ki a nemzetté formálódó Izrael

igazságszolgáltatási rendszere. A BTA óráin prof. dr. Veres Sándor Péter felhívja a figyelmet arra, hogy ez a folyamat azonban nem Isten, hanem egy ember: Mózes apósának – Jetrónak – tanácsára megy végbe. Az államszervezet kialakítása tehát nem Istentől kapott utasítás, hanem emberi tanács, „és a bírák intézménye látható módon sem Mózes korában, sem később nem töltötte be azt a funkciót, amit Isten neki szánt és Izrael népe is várt tőle” (Veres, 53. o.).

Mi a baj azzal, ha a törvénykezés és alkalmazásának monopóliuma kizárólagosan az államszervezet kezében van? A jogtörténészek egy része a megtorló szemlélet abszolút elsődlegességének kezdetét a 11–12. sz. környékére teszi (Bárd, 192. o.), amikor is a középkor centralizálódó királyságai voltak a törvényhozók, és a különböző törvényszegéseket az állam, az uralkodó tekintélye ellen elkövetett cselekményként értékelték. Ennek következtében még a kisebb súlyú bűncselekmények visszaszorítását is a lehető legkegyetlenebb büntetések elrettentő hatásával próbálták elérni úgy, hogy a sértettek kártalanításával nem is törődtek. Ez a klasszikus megtorló szemlélet, amely érdekes módon a feudális állam megszűnésével nem csökkent, hanem

„Napjainkra a bitófák jobbára eltűntek, azonban az igazságszolgáltatás szemléletében a bűncselekmények továbbra is az elkövető és az állam közötti konfliktusként értelmeződnek.”

épp tovább erősödött, az újkor polgári forradalmaiban nyerte el csúcsát. Ezek során a szekularizálódó állam már nemcsak a saját tekintélyét kívánta megőrizni, hanem a széles tömegek bosszúszomján keresztül politikai hatalmát is népszerűsíteni, legitimálni kívánta. Nem véletlenül: „A halálbüntetést igenlők száma és aránya még napjainkban is igen magas.” (Vígh, 2003/2)

Mennyiben volt hatásos az ilyen megtorlás? A bűnözéstől való elrettentésre semmi esetben sem, hiszen a társadalmi normaszegések változatlanul fennmaradtak, az elkövetőket nem tartották vissza az újabb cselekményektől. Tóth J. Zoltán szakkikében színes példát közöl ennek ábrázolására: egy 18. századi londoni kivégzésre hivatkozik, melynek során egy zsebtolvajt akasztottak fel hatalmas tömeg szeme láttára. Miközben a nép a kivégzést figyelte, a zsebtolvaj társai – a csődületet kihasználva – alaposan kifosztották a tisztos polgárokat az esemény alatt. „Mindez azt jelenti, hogy a zsebtolvaj kivégzésének a többi zsebtolvajra nem volt elrettentő hatása.” (Tóth, 2003/2)

Napjainkra a bitófák jobbára eltűntek, azonban az igazságszolgáltatás szemléletében a bűncselekmények továbbra is az elkövető és az állam közötti konfliktusként értelmeződnek. Mi ezzel a legnagyobb gond? A büntetések elrettentésének hiányán kívül az, hogy az áldozatoknak úgy kell részt venniük a hivatalos procedúrában, hogy a bűncselekmény okozta trauma mellett mintegy másodlagos sértettséget szerezve kell a hatóságok nehézkes, személytelen és bonyolult eljárásait végigszenvedniük, miközben a bekövetkezett kár megtérülésére sokszor vajmi kevés esélyük van.

A preventív szemlélet

Az igazságszolgáltatásban alkalmazott preventív rendszer során arra a folyamatra kell gondolnunk, amikor is a modern, empirikus társadalomtudományok kifejlődésével a 19. sz. második felének kriminológiai kutatásai jelentős összefüggéseket mutattak ki társadalmi folyamatok és bűnözési jelenségek között. Ennek nagy szerepe volt abban, hogy jobban meg lehetett előzni az elkövetéseket, továbbá olyan büntetőjogi és szakmai kategóriák születtek, mint például a fiatakorúak vagy éppen a visszaesők. Az állam jogállammá kezdett válni, amelyben az bűnözőknek is voltak már jogaik. Az új szemlélet alapján az elkövetők büntetése „nem épülhet tisztán a cse-

lekmény súlyára, s így az ítékezés során az elkövető személyiségét, genetikai és társadalmi adottságait is figyelembe kell venni” (Vígh, 2003/2).

Mi lehet ezzel a szemlélettel a probléma? Egyrészt – bár a bűnözés továbbra is társadalmi jelenség – a sértettek általában mindig egyénként sérülnek, és nem biztos, hogy elfogadják azt a tényt, hogy a társadalmi folyamatok résztvevőjeként valamilyen szinten ők is felelősek az őket ért sérelem bekövetkeztéért. Ez érthető. Másrészt, ha az elkövetők szociális adottságait olyan determinánsnak tekintjük, amely szükségszerűen bűnözéshez vezet, akkor ezzel valamilyen szinten felmentjük őket bűnük súlya alól, ami ellen már a Biblia is szót emel (2Móz 23,3). Ez a fajta pozitívista gondolkodás továbbá szemben áll a bünt választó szabad akarat (1Móz 4,7; 5Móz 30,19) felelősségével és az 1Pt 3,21-ben leírt lelkiismeret alapvető lényegével, amely jóval túlmutat a hatóságok büntetésének fenyegetése által kiváltott normakövetésen (Róm 13,5). A

„Az igazságszolgáltatás diszfunkcióit látva a közelmúltban egy régi-új szemlélet kezdett meghonosodni a nemzetközi szintén, majd az Európai Unióhoz való csatlakozással hazánkban is.”

preventív szemlélet kizárólagos figyelembevételével azonban már nem lehet a bűnözést „a szabad akarat, a jó és a rossz közötti, az egyén lelkében lezajló harcra felfogni” (Inzelt, 63. o.).

Nyilvánvaló, hogy az elkövetők adottságait sokszor figyelembe kell vennünk, de persze világi gondolkodással sem árt óvatosan bánni ezzel a rendszerrel. Az eltúlzott pozitívizmus és az erőltetett kedvező diszkrimináció lehetőséget nyújt arra, hogy az élelmesebb elkövetői rétegek visszaéljenek vele. Ez pedig bűnözési hullámokhoz, az államba vetett bizalom meggyengüléséhez, akár politikai válsághoz is vezethet. Mi az a prevenció szemlélet, amit mégis érdemes figyelembe venni a közéletben? A Biblia számos példával tanít minket erre ma is: gondoljunk csak a kalászszedés (5Móz 23,25–26; Mt 12,1), a kint hagyott kéve (5Móz 24,19), a megmaradt termés biztosítása rászorulóknak részére (2Móz 23,10–11; 5Móz 24,20–22) törvényeire. Ezen túl az a széles társadalmi szolidaritás, amely

az egész Szentírást áthatja, mindennapi életünkben valódi társadalmi békéhez vezethet (2Móz 22,20–26; 23,9–12; 5Móz 15,11; Mt 5,42; Mk 14,7; Jak 1,27).

Egy régi-új szemlélet: a helyreállító

Bibliai esettel szemléltetve: „ha férfiak verekednek” (2Móz 21,18), akkor a retributív rendszer először is mindkét felet igyekszik elmarasztalni (garázdaság). A győztesünk elkövetőként jelent kiadást az államnak (bűnügyi költség, tetemes munkaóra és iratmennyiség a rendőrségen, ügyészségen, bíróságon, bv.-költségek stb.), míg a sértett más szférákban igényel forrásokat (egészségügy, táppénz, szociális ellátás). Mindkét fél kiesik a közösségből, családjából és például a munkájából, ami nem kívánt jelenség. A preventív szemlélet annyiban más, hogy megpróbálja figyelembe venni a felek szociokulturális adottságait – például közösségükben megszokott és beágyazott jelenség a férfiak verekedése –, és hoz egy enyhébb ítéletet. A végkifejtet hasonlóan kedvezőtlen, mint az előző esetben. Ha egy vagyoni elleni bűncselekményt nézünk, még sikeres felderítés esetén is kevés esély van általában arra, hogy az anyagi kár megtérülésre kerüljön (a lelki sérelemről nem is beszélve). Főleg ha figyelembe vesszük azt, hogy az áldozat és a tanúk a büntetőeljárásban való részvételi kényszer miatt szintén büntetve vannak azzal, hogy jelentős idejüket hiábavalóan szentelik a hatóságoknak.

Az igazságszolgáltatás diszfunkcióit látva a közelmúltban egy régi-új szemlélet kezdett meghonosodni a nemzetközi szintén, majd az Európai Unióhoz való csatlakozással hazánkban is. Ennek legfőbb mérföldköve a 2006. évi CXVIII. tv., amely a büntetőügyekben alkalmazható közvetítői tevékenységről rendelkezik. Ezt helyreállító (resztoratív) igazságszolgáltatásnak nevezzük. Egy olyan rendszer, amelyik a bűncselekményekre adandó válaszok tekintetében eltér a megtorlásra irányuló gondolkodási módtól, inkább a sértettre és a bűncselekménnyel okozott kárra irányul: annak megtérítésére és a bűncselekmény előtti állapot visszaállítására. Fontos szerepe van az elkövető rehabilitációjának és a közösség bevonásának az igazságszolgáltatásba (Vigh, 2003/2). Bibliai verekedős férfiuink esetében a gyakorlatban ez úgy működne, hogy az elkövető a sértettet kártalanítja, gondoskodik ellátásáról, és a helyi közösség számára

„Jézus Krisztus személyes beavatkozása nyomán több korábbi vétek is jóvátételre kerül.”

is felajánl valamilyen jóvátételt (pl. közmunka). Mindez nem azt jelenti, hogy ez az új szemlélet felváltaná az eddigieket, csupán azokhoz illeszkedve – bizonyos esetekben – észszerű szempontokat kínál a közösségi béke érdekében.

A RESZTORATÍV IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS BIBLIAI GYÖKEREI

A terület világi szakértői mint „ősi gondolatra” (Bárd, 191. o.), „spirituális gyökérre” (Fellegi, 73. o.) hivatkoznak vele kapcsolatban. Valóban, azokban az időszakokban, amikor az emberek kisebb, szakrális közösségekben éltek, természetes igény volt arra, hogy a belső normaszegéseket megnyugtató módon rendezzék, mert a sérelmek konzerválása olyan további konfliktusláncolatokhoz vezethetett, amely magát a közösséget is felszámolhatta. Ezért – egyfajta bölcs jogszokásként – olyan törvényeket és igazságszolgáltatási modelleket alkalmaztak, amelyek a sértett kártalanítását helyezték előtérbe úgy, hogy az elkövető közösségben maradása biztosított legyen. A helyreállító igazságszolgáltatás módszerei szinte mind ezeken a régi, hagyományos alapokon nyugszanak.

Az Ószövetség vonatkozó törvénykezése

A verekedős férfiak esetét vizsgálva gyanítható, hogy az ószövetségi iratok egy ismerős megközelítést adnak a számkunkra:

Ha férfiak verekednek, és az egyik megüti a másikat kövel vagy ököllel, de az nem hal meg, hanem csak ágyagnak esik: ha felkel, és bottal kinn tud járni, maradjon büntetlen, aki megütötte, csak a fekvés idejére adjon kártérítést és gyógyíttassa meg. (2Mózes 21,18–19)

Ez alapján ráismerhetünk: a resztoratív igazságszolgáltatásban nincs semmi új a nap alatt. Mint ahogy a testi sértésen kívül az Ószövetség törvényi szövegei (enyhébb estekben) gondatlanság (2Móz 21,33–34) és vagyon elleni (2Móz 21,37) bűncselekmények esetén is a méltányos kártérítést preferálják. Hiszen mi haszna van egy lopás sértettjének abból, ha a tettest megbüntetik, de az ellopott dolog értékét sosem kapja vissza?

Újszövetség: helyreállítás és

jóvátétel lelki alapokon

Mint tudjuk, az Újszövetség és az őskereszténység nem alkotott „jogrendszert” (Pákozdy, 157. o.), pedig mennyivel könnyebbnek tűnik jogszabályokba foglalni egy közösség normáinak védelmét. Jézus Krisztus azonban nem kőtáblákat adott nekünk, hanem a szívünkbe véste a lelkiismeret és a felebaráti szeretet tanítását. Ebben benne foglaltatik az ellenségszeretet is (Mt 5,44), amely teljesen kizárja a megtorlás gondolatát. Azonban ebben az új látásmódban – mely lelki alapokra helyezte az Ószövetség pragmatikus megközelítését – továbbra is szervesen jelen van a helyreállításra való törekvés.

Vajon ki lehet annak az együttlátásnak (συνειδησις) a forrása, amely után már másképpen gondoljuk (μετάνοια) korábbi tetteinket, és amely egyben az elkövetett vétek jóvátételére is ösztönöz? Figyeljük meg Zákeus történetének dinamikáját, ahol a bűnös és Lelkigondozója kölcsönösen keresik egymást (Lk 19,1–5). Az idegen hatalmat kiszolgáló, embereket erőszakkal megkárosító vámosok vezetőjének bűne valódi bűncselekmény. Ezt a görög szöveg is érzékelteti a συκοφαντέω ige használatával, amelynek a jelentése: jogtalanul pénzt követel, zsarol. Jóvátételi szándékával viszont tökéletesen valósul meg a modern resztoratív szemlélet lényegi ismérve: a sértettek (többszörös) kártalanítása (Lk 19,8), és az elkövető közösségben maradása. Elvégre maga az Úr Jézus mondja Zákeusról azt, hogy: „hiszen ő is Ábrahám fia” (Lk 19,9). Ezzel visszahelyezi őt a jerikói zsidóság közé.

Jézus Krisztus személyes beavatkozása nyomán több korábbi vétek is jóvátételre kerül. A fiatal vallási közösség ellen emberieségi bűncselekményeket elkövető Saulból így lesz Pál, az ősegyház alapvető missziós munkáját elvégző apostol, és talán ide tartozik a Golgotán élete utolsó pillanatában paradicsomba jutó lator története is (Lk 23,39–43).

A RESZTORATÍV IGAZSÁGSZOLGÁLTATÁS SZAKMAI SZEMPONTJAI

Jogszabályi szinten

A 2006. évi CXXIII. tv. alapján csak és kizárólag 5 év szabadságvesztésnél súlyosabban nem büntetendő, nem visszaesőként elkövetett személy elleni, vagyon

„Itt a normaszegés elkövetőjének saját szűkebb közössége előtt kell beismernie tettét és vállalnia a következményeket, ami viszont így nem jár a közösségből való kizasítással.”

elleni, közlekedési bűncselekmények esetében lehet felfüggeszteni a büntetőeljárást, amennyiben az elkövető a tettét beismeri, és a felek önkéntesen mediációt igényelnek hatósági közvetítő bevonásával. A közvetítői eljárás során a felek között írásbeli megállapodás születik, amely a sértett és a gyanúsított közötti konfliktus rendezésének megoldását tartalmazza, beleértve a bűncselekmény következményeinek maradéktalan jóvátételét és a terhelt jövőbeni jogkövető magatartásának garanciáit.

Módszertan: az igazságszolgáltatás és a segítő szakmák találkozása

A resztoratív igazságszolgáltatás több módszert alkalmazhat: például a fent említett a büntetőeljárást helyettesítő áldozat és elkövető közötti mediációt, amelyben az érzelmi dinamikákat kezelni kell. Ideális esetben az elkövetőben lelkiismeret és empátia ébred, miszerint áldozata érző lény, akinek szenvedést okozott. A sértett pedig szégyenérzetét vagy haragját

félretéve elfogadhatja az őszinte bocsánatkérést és a felajánlott – a pártfogó hatóság (mediátor) által arányosnak ítélt – jóvátételt. Az eszköztár kiegészül még különböző ősi kultuszok jól bevált konferenciamodelleivel, mint például a maori családi hagyományokon alapuló Családi Döntéshozó Csoportkonferencia, és a navajo indiánok tradicionális (béketeremtő, gyógyító, ítélő) körmodelljei (Fellegi, 79–81. o.). Itt a normaszegés elkövetőjének saját szűkebb közössége előtt kell beismernie tettét és vállalnia a következményeket, ami viszont így nem jár a közösségből való kizasítással. Ez nagyon fontos társadalmi funkció, és nem hiányzik a Szentírásból sem. Gondoljunk az ἐκκλησία megtartó erejére (Mt 18,15–17), és az ószövetségi városokban a „kapukban” a „vének” csoportos döntéshozó szerepére (5Móz 25,7; Jób 29,7–25), amely eljárásokban a felek egyeztettek egymás között (Ruth 4,1–12).

Míg a különböző mediációs módszerek a büntetőeljárást váltják ki, azon túl, a már elítélt bűnelkövetők esetében is érdemes resztoratív elemeket felhasználni

BvOP

„A Lélek vezetésével lássuk azt, hogy Isten sosem büntetni, hanem helyreállítani akar. Ebben van teendők nekünk is: a megbocsátáson túl segítsük a bűnöst visszatérni, és engedjük jóvátenni azt, ami jóvátehető.”

a hatékonyabb reintegráció érdekében. Valljuk be, ez nagyobb szakmai kihívás, mivel az ő esetükben már nem áll fent a büntetés elkerülésének motivációja. Ennek ellenére a bv.-intézetek reintegrációs szakemberei által szervezett jóvátételi programok népszerűek a fogvatartottak körében.¹ Ezeken a programokon a jóvátétel természetesen nem a konkrét sértettek, hanem szimbolikusan, a helyi közösség számára nyilvánul meg. Ennek helyszínei általában egészségügyi, szociális, oktatási közintézmények, ahol épület-állagmegóvási munkákat végeznek a fogvatartottak, de még számos módon megnyilvánulhat a szándék: ajándék, használati tárgy készítésével, adománygyűjtéssel stb. Fontos, hogy az elítéltek ne csak a zárt,ingerszegény környezetet felváltó változatosságként, egyszerű önkéntes munkaként fogják fel a programot, hanem valóban megtörténjen a tettükkel való szembenézés, illetve erősödjön a társadalmi felelősségvállalásuk. Ebben fontos lelkiismereti tényező az, hogy a jóvátételi programok célcsoportjai olyan elesett tagjai a közösségnek (idősek, fogyatékkal élők, hátrányos helyzetű gyermekek), akik azt a társadalmat szimbolizálják, amelyet az elkövetett bűncselekménnyel ők maguk is megsebeztek. A szakemberek ebből a célból resztoratív érzékenyítő és feldolgozó foglalkozásokat tartanak a résztvevők számára.

1. 2017-ben mintegy 276 alkalommal, összesen 1528 fő fogvatartott bevonásával valósult meg jóvátételi esemény. Forrás: <https://bv.gov.hu/hu/jovatteteli-programok>.

ÖSSZEZÉS

Bár az igazságszolgáltatás a közélet egyik szelete csupán, rajta és leginkább a problémáin keresztül jól felismerhető az, hogy a Szentírás mennyire szervesen kapcsolódik mindennapi életünkbe ma is. De ezen a felismerésen túl meg kell hallanunk üzenetét: az igazságszolgáltatás nehézségei olyan összetársadalmi feladatok, amelyek megoldásában magunknak – egyénileg – is részt kell vennünk. A Lélek vezetésével lássuk azt, hogy Isten sosem büntetni, hanem helyreállítani akar. Ebben van teendők nekünk is: a megbocsátáson túl segítsük a bűnöst visszatérni, és engedjük jóvátenni azt, ami jóvátehető. ◆

Felhasznált irodalom

- ◆ Bárd Petra: „Helyreállító igazságszolgáltatás” in *A kriminálpolitika és a társadalmi bűnmegelőzés kézikönyve*, 2009, 1. köt. ([Budapest]: IRM, 2009).
- ◆ Fellegi Borbála: *Út a megbékéléshez – A helyreállító igazságszolgáltatás intézményesülése Magyarországon* (Budapest: Napvilág, cop. 2009).
- ◆ Inzelt Éva: „A kriminológiai gondolkodás kezdetei” in *Kriminológia* (Budapest: Wolters Kluwer, 2016).
- ◆ Pákozdy László Márton: „Törvény és igazságszolgáltatás a Bibliában” in *A Biblia világa* (Budapest: MRT–Minerva, 1973).
- ◆ Soggin, J. Alberto: *Bevezetés az Ószövetségbe* (Budapest: Kálvin, 1999).
- ◆ Tóth J. Zoltán: „Halálbüntetés: pro és kontra”. *Jogelméleti Szemle*, 2003/2. sz.
- ◆ Veres Sándor Péter: *Szervezetfejlesztés a Biblia nézőpontjából* (Budapest, 2017), BTA-jegyzet.
- ◆ Víg József: „A kárhelyreállító igazságszolgáltatás eszközei a büntető igazságszolgáltatás rendszerében”. *Jogelméleti Szemle*, 2003/2. sz.

A képek forrása

- ◆ <https://bv.gov.hu/hu/jovatteteli-programok>
- ◆ <https://www.sopronmedia.hu/cikkek/orszagos-jovatteteli-programot-indit-a-buntetes-vegrehajtas>
- ◆ <https://www.szoljon.hu/kozelet/helyi-kozelet/egykori-fogvatartottak-szepitettek-egy-szolnoki-iskola-udvarat-2004252>

Dr. Kántor Dorottya

AZ IRGALMAS SZAMARITÁNUS PÉLDÁZATÁNAK BÜNTETŐJOGI APPLIKÁCIÓJA

Írásom témája, hogyan vált egy kezdetben vallási gyökerű és erkölcsi színezetű elvárás a technika fejlődése által kiváltott társadalmi változások hatására jogi követelménnyé, melynek semmibevétele a társadalom etikai rosszallása mellett büntetőjogi következményeket is maga után von.

Leszögezhető, hogy a társadalomban eluralkodó elidegenedés, közöny elleni fellépés egyik lehetséges eszköze a büntetőjog.

Témámnak a Lukács evangéliumában található irgalmas samaritanus története az alapja. Vizsgálom, hogyan alakult ki és fejlődött a példázatban megkövetelt segítségnyújtás elmulasztásának jogi szabályo-

zása a Csemegi-kódexnek nevezett 1878. évi V. törvénytől napjainkig.

A kezdetek

Jézus korában Palesztina római provincia volt, melynek területén háromféle típusú jogrendszer érvényesült: 1. A birodalmi jog, mely a birodalom egész területén érvényesült a római polgárok közti és a peregrinusokkal fennálló viták-

Cikkünk írója férjével együtt az Omega Gyülekezet diakónusa, két felnőtt gyermek édesanyja. Jogász. 2020-ban végzett a Baptista Teológiai Akadémia MA mesterszakán.

A címlapképen Eugène Delacroix Irgalmas samaritanus című festményének részlete látható

„Nem képezte jogi szabályozás tárgyát a rászorulóknak irányában kifejtendő segítségnyújtás. Ez kizárólag erkölcsi követelmény maradt, teljesítése az egyes ember jóérzésén múlt.”

ban. 2. A helyi népjog. 3. A provinciális jogot a provinciális bíróságok az ott élő római polgárok, valamint a polgárok és peregrinusok közötti jogvitákban alkalmazták.

Ma a „római jogon” elsősorban a magánjogot értjük. A magánjog és árucseré-világjog túlélte a római államot, a középkortól a XIX. századig Európa nagy részén hatályban volt. A római jog az államot és társadalmat leginkább veszélyeztető bűncselekményeket üldözte. A birodalom négy korszakában eltérő crimenrendszerek alakultak ki, mint az államot és közrendet sértő vagy elleni és a magánéleti viszonyokat sértő (emberölés, magánlaksértés) crimenek.¹

Ezek szándékosan és tevőlegesen elkövetett bűncselekmények voltak, büntetésük a halál volt. Ekkor még nem ismerték a mulasztással, nem tévesszel elkövethető bűncselekményeket, amelyekről Jakab így szól: „Aki tehát tudna jót tenni, de nem teszi: bűne az annak.” (Jak 4.,17) A crimenek megjelenése háttérbe szorította a vérbosszút, mely a közösséget felhatalmazta az elégtételre. A római jog először a XII. táblás törvényekben, majd a Corpus iuris civilisben² foglalta össze a büntetőjogi szabályokat.

A középkor büntetőjogának fejlődésére a kánonjog jelentős hatást gyakorolt. Első királyaink büntetőjogi rendelkezéseinek célja a királyi hatalom, a keresztény vallási tanok, a tulajdon, az élet és a testi épség védelme. A büntetések rendeltetése a megtorlás, elrettentés, a sérelem jóvátétele volt. Nem ké-

Csemegi Károly (1826–1899)

pezte jogi szabályozás tárgyát a rászorulóknak irányában kifejtendő segítségnyújtás. Ez kizárólag erkölcsi követelmény maradt, teljesítése az egyes ember jóérzésén múlt.

A Csemegi-kódex

Az első magyar büntető törvénykönyv, a Csemegi-kódex (1878. évi V. törvény) 287. cikkelye foglalko-

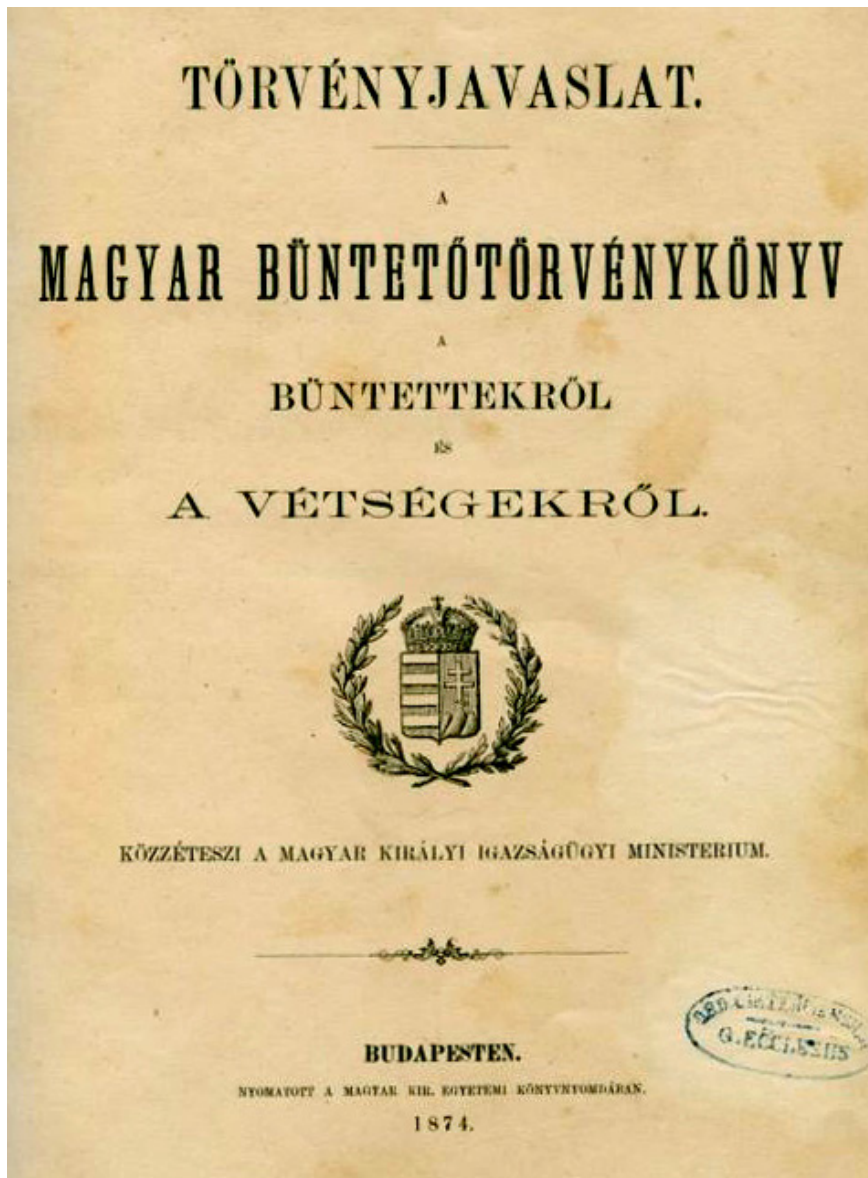
zik a kérdéssel először. Azonban Jézus példázatával ellentétben, amely általánosan írja elő a segítségnyújtás követelményét, behatárolja a segítségnyújtásra szoruló és arra kötelezett személyek körét.

A kódex kiemelkedő jelentőségű a hazai és nemzetközi jogalkotásban. A kiegyezés után keletkezett, megjelentek benne az 1848-

1. Bűncselekmények.

2. A római jog első kodifikált gyűjteménye.

„A jézusi parancs, miszerint akinek segítségre szoruló személy kerül az útjába, az annak segíteni köteles, itt szűkítetten jelenik meg.”

A Csemegi-kódex címlapja

as forradalom és szabadságharc vívmányai.

Bűncselekményként szabályozza az úgynevezett kitétel: „azon szülő, aki koránál vagy állapotánál fogva önszegélyre képtelen gyermekét félre- eső vagy rendszerint járatlan helyre teszi ki, vagy olyan körülmények között hagyja el, hogy megmentése a véletlentől függ, a gyermekkítétel büntetettét követi el. Aki pedig ön-

segélyre koránál vagy állapotánál fogva képtelen személyt, kit ápolni köteles vagy aki felügyelete alatt áll, kitesz vagy segély nélküli állapotban elhagy, börtönnel büntetendő.”

A jézusi parancs, miszerint akinek segítségre szoruló személy kerül az útjába, az annak segíteni köteles, itt szűkítetten jelenik meg. A jogszabály a szülő és a gyermek viszonyát szabályozza, illetve

egyéb családi kapcsolatokra vagy foglalkozási kötelezettségre utal.

A Biblia alapvető követelményé- tette az idős, önmagáról gondoskod- ni nem képes szülővel való törődést. A parancsolat, mely így szól: „Tisz- teld apádat és anyádat, hogy hosszú ideig élhess azon a földön, amelyet Istened az Úr ad neked!” (2Móz 20,12), nem ad közelebbi útmutatást, hogy ez pontosan mit jelent.

Nyilvánvaló elvárás az idős szü- lőről való gondoskodás: „Ha pedig egy özvegyasszonynak gyermekei és unokái vannak, ezek tanulják meg, hogy elsősorban a saját házuk népét becsüljék meg, és hálájukat szüleik iránt róják le, mert ez kedves Isten- nek.” (1Tim 5,4)

Ezen bibliai alapelvet, erkölcsi követelményt emelte törvényi rang- ra a kódex, melynek keletkezésekor – szociális ellátórendszer hiányában – komoly társadalmi gondot jelen- tett az elhagyott gyerekekről, elha- nyagolt szülőről való gondoskodás. Ezért vált szükségessé e magatartás bűncselekménnyé nyilvánítása és büntetése. Eme korai szabályozás- ban a segítségnyújtás még nem álta- lános követelményként jelenik meg.

A lerészegedés általában a tár- sadalom erkölcsi rosszallását vál- totta és váltja ki. Ez a hozzáállás nyilvánult meg az akkori Kúria egyik döntésében, mely szerint ha az elhagyott személy magatehe- tetlen, részeg állapotában megfa- gyott, az elhagyás nem minősült bűncselekménnyel.

A döntésben az a gondolkodás- mód jelenik meg, amelyet a példá- zatban a pap és a lévita képviselt: „Úgy kellett neki, tudhatta volna, hogy soha nem szabad egyedül lennie egy ilyen veszélyes úton.” „Nem segítet-

„A jogi szabályozás gondatlan, vétlen és nem szándékos magatartásról beszél.”

tem, mert nem kért segítséget.” A Kúria szerint a részeg ember állapotáról önmaga tehet, ezért segíteni sem szükséges neki. A későbbiekben a Kúria korrigálta az álláspontját.

A kihágásról szóló 1879. évi XL. törvénycikk a közegészség és testi épség elleni cselekményeket szabályozó 9. fejezetében bizonyos hivatással rendelkező személyektől, szituációtól függően követeli meg a segítségnyújtást.

Bünteti azt a szülést vagy szülésnőt, aki a hivatásával járó szolgálatot, valamint azt a gyógyszerészt, aki rendelt gyógyszer kiadását alapos ok nélkül megtagadja vagy elhalasztja.

A tényállás megvalósulása feltételezett valamiféle természetes vagy jogi kapcsolatot az elkövető és a sértett között. Bizonyos hivatások folytatása esetén leszűkítve, de már jogi kötelességgé vált a rászoruló megsegítése. Ezen szabályozás sem éri el a jézusi mércét, mivel szűk körű.

Az igazi fordulat még váratott magára. A fordulatot a tudomány és a technika fejlődése hozta meg a közlekedés terén, kényszerítve a szabályozást a változásokhoz való alkalmazkodásra. A gépjárművek által okozott balesetek növekvő számára tekintettel a szabályozás viszonylag hamar reagált.

A hazánkban is elterjedt gépkocsihasználat a balesetnek úgynevezett látens veszélyét hordozta.

Az 570.000/1910. BM. sz. rendelet 81. §-ában nincs szó segítségnyújtási kötelezettségről. A megállási parancssal a vezetőnek igazgatásrendészeti kötelezettségének kellett eleget

tennie. Ez a rendelkezés burkoltan ugyan, de megelőlegezi a segítségnyújtást. Az állam elsőként írt elő olyan kívánalmat, amely önfeljelentési kötelezettséget is tartalmazott.

Kultúrhistoriai adalék, hogy a közvélemény kezdetben ellenségesen fogadta a gépkocsik megjelenését. Alig telt el néhány évtized, és a hangulat észrevehetően megváltozott. Végül már a közlekedés áldozatának kiáltották ki a gépkocsivezetőket, hirdelve, hogy az embert, akinek pszichofizikai lehetőségei csődöt mondtak a gép által támasztott növekvő követelményekkel szemben, nem terheli büntetőjogi felelősség.

Ugyanakkor erősödött a tendencia, hogy a közlekedési balesetek áldozatainak száma ebben az időben jelentősen megnövekedett, és nekik minden segítséget meg kell adni.

A megváltozott életviszonyok szükségessé tették egy újabb szabályozást, és megszületett a 250000/1929. BM. rendelet, amelynek 55. §-ából látható a szabályozás fejlődésének íve. Itt már nemcsak a közúti balesetet okozó, hanem az annál jelen lévő vagy azt akár utóbb észlelő személyt is terhelte a segítségnyújtási kötelezettség. Ez fontos mérföldkő, mert ettől a közlekedési balesetet bármilyen szituációban és bármilyen pozícióban észlelő személyt terhelte az eddig csupán morális téren létező segítségnyújtási kötelezettség.

Szabályozás a II. világháború után

1948-ban a közúti balesetek áldo-

zatainak megnövekedett számára tekintettel a korábban kihágást képező mulasztást a szabályozás már sokkal súlyosabban, büncselekményként pönalizálta.³

A miniszteri indoklás szerint az emberiesség érzésének teljes hiányára és rideg önzésére valló felháborító események közé tartozik a közlekedési baleset áldozatának a balesetet okozó részéről gyakran tapasztalt cserben hagyása.

A jogi szabályozás gondatlan, vétlen és nem szándékos magatartásról beszél. Szándékos büncselekmény esetén az emberi természettel ugyanis ellentétes lenne a segély elvárása. Aki viszont erkölcsileg színtelenebb módon, gondatlanul vagy vétlenül okoz sérülést, attól elvárható.

A jogszabály az általános segítségnyújtási kötelezettséget iktatja törvénybe. A szövegből kihámozható, hogy aki sérültnek, vagy bárki által okozott baleset áldozatának, illetőleg aki saját vétlen vagy gondatlan magatartása következtében megsérültnek vagy létrejött baleset áldozatának nem nyújtja a tőle elvárható segítséget, az követi el a baleset áldozatának cserben hagyását.

Érdekes, hogy a büntető rendelkezés gyakorlati alkalmazása egy ponton, mégpedig ott okoz problémát, amely a példázat törvénytáncitójának is problémát jelentett. Mégpedig: Ki az én felebarátom? Kit lehet, kit kell a baleset áldozatának tekinteni?

Nézzük meg, a jog milyen megoldást talált erre. A Legfelsőbb Bíróság egy eseti döntésében még az öngyilkosságot megkísérlő te-

3. Megállapította a büntetést.

„A segítségre szorulás nem pozitív, hanem negatív irányból vizsgálendő. Az elkövetőnek kell bizonyítania, hogy azért nem nyújtott segítséget, mert az illető nem szorult segítségre.”

kintetében is kimondja a segítségnyújtási kötelezettséget.

A jog nem teljesen ott lát problémát, ahol a törvénytanonító, mert az ő problémáját az előítélete okozta. A szabályozás a problémát az áldozat tartalmi meghatározásában látta.

Áldozatnak kell-e tekinteni azt, aki a jármű alatt fekszik, de nincs rajta látható sérülés, vagy az az áldozat, akin már valamilyen káros hatás bekövetkezett? Nyilvánvalóvá vált, nem lehet áldozata valaki egy olyan veszélyhelyzetnek, melyet szándékosan maga idézett elő, kivéve az öngyilkossági kísérletet. De egyúttal szükségtelen bevárni a segítségadást addig, míg a veszélyhelyzetbe kerülő a sérülés folytán ténylegesen áldozattá válik.

A dilemmákból látható, szükség volt a kialakult bírói gyakorlat beépítésére a jogi szabályozásba. Erre az 1961. évi V. törvény 259. § (1) bekezdésében került sor: „aki nem nyújt tőle elvárható segítséget sérültnek, balesetet szenvedettnek vagy olyan személynek, aki életét vagy testi épségét közvetlenül veszélyeztető helyzetbe jutott, az szabadságvesztéssel büntetendő. Súlyosabban büntetendő, ha a sértett meghal és az életét a segítségnyújtás megmenthette volna. Még súlyosabban büntetendő, ha a sérülést, a balesetet vagy az életet, testi épséget közvetlenül veszélyeztető helyzetet akár vétlen magatartásával az elkövető okozta, vagy ha az elkövető a segítségnyújtásra foglalkozásánál fogva egyébként is köteles.”

Az új törvény a passzív alanyok körét kiterjesztette. Az áldozat megjelölés helyett a balesetet szenvedett fogalom alkalmazása indokolt, mert így nem szükséges

A Fővárosi Törvényszék épülete

valamely káros hatás tényleges bekövetkezése. Elegendő egy baleseti szituáció elszenvedése.

Szükséges volt a büntetőjog szempontjából releváns baleset fogalmának meghatározása. A baleset: a közúti forgalomban előre nem látott esemény, mely a közlekedés menetével és ennek veszélyeivel okozati összefüggésben áll és személyi sérüléssel, valamely személy életének, egészségének veszélybe juttatásával, avagy dologi kárral jár.

A büntetőjog megítélése szempontjából a csupán dologi kárral járó baleseteknek nincs jelentősége, ezzel a területtel a polgári jog foglalkozik a kártérítési jog keretében.

Közömbös, hogy a segítségre szoruló milyen előzmények után – akár szándékos magatartása eredményeként – kerül veszélyeztetett helyzetbe, azonban a veszélyhelyzet közvetlen voltát vizsgálni kellett. A csupán távoli módon veszélyeztetett személyeket a segítségnyújtás nem, és ezáltal a büntetőjogi védelem sem illette és nem is illeti meg.

A segítségre szorulás nem pozitív, hanem negatív irányból vizsgálendő. Az elkövetőnek kell bizonyítania, hogy azért nem nyújtott segítséget, mert az illető nem szorult segítségre. Az a körülmény, hogy téves következtetésre jutott, nem teszi büntetlenné a magatartását.

A büntetőeljárás során a segítségre nem szorulást a bíróságnak kell megállapítania. Büntetlenséget akkor eredményez, ha a helyzet utólagos bírói értékelése az elkövető konkrét szituációban való értékelésével egybevág. Ennek megítélése a bíróság számára sem könnyű, az eset összes körülményeit, a rendelkezésre álló bizonyítékokat nagyon körültekintően kell mérlegelni. Tehát a sérült akkor nem szorul segítségre, ha a sérülése teljesen jelentéktelen, vagy a veszélyhelyzetet önmaga is el tudja hárítani, vagy mások részéről már megfelelő segítségben részesült, vagy már meghalt. A halál beálltát csak orvos állapíthatja meg, bekövetkezésének ténye laikus által nem vélelmezhető.

„Érdekesnek tartom, hogy a jogfejlődés éppen a szocialista jogalkotás alatt jutott el a segítségnyújtás Jézus Krisztus által megkövetelt általános szintjére.”

A „ki nem szorul segítségre” kérdésre adandó választ soha nem lehet feltételezésre alapítani. Az az arany szabály, hogy a baleset után azonnal meg kell állni és segítséget kell nyújtani, vagy azt fel kell ajánlani.

Mit jelenthet a „tőle elvárhatóság” fogalma? A tőle elvárhatóság egy rendkívül rugalmas, egyénhez igazodó kategória, amely személyenként más követelményeket támaszt. Röviden: az köteles segítséget nyújtani, aki arra ténylegesen képes. Az elvárhatóság mértéke bírói mérlegelés körébe tartozik, és csak gondos vizsgálat alapján állapítható meg az egyéni zsinórmérték. A saját élete kockáztatásával más megmentése csak attól várható el, akinek az hivatásbeli kötelezettsége.

Számos esetben állapította meg a bíróság, hogy a vízben fuldokló mentése különleges szakképzettséget igényel, ezért ha valaki csupán az úszásban gyakorlott, az nem kötelezhető mentésre.

A büntetőjog ugyanúgy elemzi, hogy segítségnyújtás esetén milyen magatartást kell tanúsítani, mint ahogy az elemezhető, hogy az irgalmas szamaritánus cselekménye milyen részmozzanatokból állt.

A jog a példázattal egyezően a megállást jelöli meg első kötelezettségként. Az elvárhatóság legkisebb mértéke a megállás és meggyőződés arról, kell-e segítséget nyújtani. Ezt a mértéket fogalmazta meg az 1971. évi XXVIII. sz. tvr., amely szubszidiárius, kiegészítő jellegű, vagyis nem kerülhetett sor a megállapítására, amikor a baleset színhelyén ténylegesen segítségre szoruló személy volt.

Nem lehet szó segítségnyújtási kötelezettség elmulasztásáról, ha a balesetet az elkövető szándékos magatartásával vagy szándékos bűncselekmény elkövetésével maga idézi elő, hiszen ilyenkor az elkövetőnek éppen az élet elpusztítása a célja.

Az 1978. évi IV. törvény 13. fejezete külön fejezetben foglalja össze a közlekedési bűncselekményeket, hangsúlyozva a közlekedési büntetőjog viszonylagos önállóságát.

A 190. §-ban szabályozott cserben hagyás vétsége önálló tényállássá vált, ami a segítségnyújtás elmulasztásához képest szubszidiárius. Ezért fontos volt a közlekedési baleset fogalmának meghatározása, melyre az akkori jogirodalomban Viski László vállalkozott: „közlekedési baleset minden olyan váratlan esemény, amelynek folytán a közlekedéssel, annak menetével összefüggésben valaki meghal, megsérül, egészségében károsodik, közvetlen veszélyhelyzetbe kerül, avagy dologi kár keletkezik.”

Annak eldöntése, hogy valamely

magatartásra a személy elleni bűncselekmények közé tartozó segítségnyújtás elmulasztását szabályozó 172. § vagy a cserben hagyásról szóló 190. § alkalmazandó, attól függ, hogy a helyszínen volt-e ténylegesen segítségre szoruló személy. Tehát a 172. § (1) bekezdése nem alkalmazható, ha a baleset során csak dologi kár következett be.

A 172. § (1) bekezdése azt az elkövetőt rendeli büntetni, aki nem nyújt tőle elvárható segítséget, sérült, vagy olyan személynek, akinek élete, vagy testi épsége közvetlen veszélyben van. Ez a paragrafus generális, általános, mindenkire vonatkozó.

Érdekesnek tartom, hogy a jogfejlődés éppen a szocialista jogalkotás alatt jutott el a segítségnyújtás Jézus Krisztus által megkövetelt általános szintjére. E szabályozás szerint mindenki büntetendő, aki nem nyújt tőle elvárható segítséget az útjába kerülő rászorulóknak. A törvény nem kívánja meg az életveszély, vagy testi épséget fenyegető helyzet fennállását, hanem általán-

„A segítségre szorulás ténye objektív körülmény, ezért nem lehet helye a legcsekélyebb feltételezésnek sem.”

nosan írja elő minden sérült vagy olyan személy javára, akinek élete vagy testi épsége veszélyben van.

A sérülés mértéke irreleváns. A sérülés mértéke nem tartozhat a kötelezett egyéni elbírálásának körébe, hiszen a kívülálló számára gyakran felismerhetetlen a különösen észrevehető nyomokat sem eredményező egészségkárosodás. Sokszor a belső sérülések a leg súlyosabb károsodások forrásai, ezért a segítségre szorulás tényét mindig, minden körülmények között vélelmezni kell.

Az élet, testi épség közvetlen veszélybe kerülése pedig olyan helyzetet jelent, amikor a sérülés még nem következett be, de annak közeli beállása fenyeget.

Éppen ezért minden olyan baleset esetén, amikor a sérülés vagy a veszélyhelyzet fennáll, és ez bárki számára egyértelműen megállapítható, a kötelezettet még a felajánlott segítségnyújtás akár indokolatlan elutasítása sem mentesíti a segítségnyújtási kötelezettség alól.

A segítségre szorulás ténye objektív körülmény, ezért nem lehet helye a legcsekélyebb feltételezésnek sem.

Az elvárhatóság kérdésének feszegése során állást kellett fog-

lalni, hogy az önhibájából ittas személytől elvárható-e a segítségnyújtás, ha igen, milyen formában. Aki súlyosabb fokú ittassága ellenére képes a forgalomban közlekedni, ha nem is közvetlenül, de közvetett módon képes a segítségnyújtási kötelezettségének is eleget tenni.

A baleset észlelése és a helyszínen való megállás elmulasztása miatt a 190. § szerinti büntetőjogi felelősség alól akkor sem mentesül az elkövető, ha vezetés közben súlyosan ittas állapota miatt ténylegesen nem képes az elvárható segítségnyújtásra. Az ittas járművezető akkor is köteles a helyszínen maradni és a segítségnyújtási kötelezettségének eleget tenni, ha ezzel az ellene indítandó eljárásnak teszi ki magát. Az ítélkezési gyakorlat egységes abban, hogy az ittas járművezetés és a segítségnyújtás elmulasztása bűnhalmazatban is megállapítható.

A szabályozás módosulása a rendszerváltást követően

2013. július 1-jén új Büntető törvénykönyv lépett hatályba, amely szintén az élet, testi épség, egészség elleni bűncselekmények körébe helyezte, változatlan szövegezéssel

a segítségnyújtás elmulasztásának törvényi tényállását.

A tényállás továbbra is általános alanyú bűncselekmény. A tettessé válás nem igényel semmilyen személyes kvalifikáltságot. A tettes személyes ismereteinek, képzettségének értékelése kizárólag a tőle elvárhatóság mértékének vizsgálatánál játszik szerepet.

A bűncselekmény változatlanul csak szándékosan követhető el. Ilyenkor a tettes tudatában van annak, hogy az általa okozott, vagy a neki fel nem róhatóan bekövetkezett baleset miatt van sérült vagy veszélyeztetett helyzetben levő személy, továbbá hogy őt segítségnyújtási kötelezettség terheli. Az elkövető ezt a tevésben megnyilvánuló magatartást mulasztja el.

Továbbra sem terhel senkit ilyen kötelezettség halott személlyel és olyannal szemben, aki nem szorul segítségre, vagy aki annak elhárítására önmaga is képes. Azonban a segítséget ilyen esetben is fel kell ajánlani.

A törvény új törvényi tényállást fogalmazott meg a gondozási kötelezettség elmulasztása körében: „aki állapotánál vagy idős koránál fogva önmagáról gondoskodni nem tudó személlyel szembeni gondozási kötelezettségét nem teljesíti, és ezáltal a gondozásra szoruló életét, testi épségét vagy egészségét veszélyezteti, büntettet követ el.”

A szabályozás célja a társadalom legkiszolgáltatottabb tagjainak védelme a büntetőjog eszközével. A gondozási kötelezettség mibenlétét egyéb jogszabályok, mint a Ptk.-nak a családról, házasságról, szülői felügyeletről szóló szabályai és az egészségügyi törvény rendel-

„Be kell látni, hogy az ember Isten törvényénél tökéletesebbet legnagyobb erőfeszítése ellenére sem tud alkotni.”

kezései tartalmazzák. Feltétele az elkövető és a sértett között fennálló speciális kapcsolat. A bűncselekmény elkövethető a gondozási kötelezettség nem teljesítésével, elmulasztásával és elhanyagolásával, de nem megfelelő színvonalú teljesítésével is. További feltétel a negatív eredmény, a testi épség, egészség veszélybe kerülése.

Az elemzett téma összegzése

A büntetőjogi szabályozás fejlődésében egy olyan ív figyelhető meg, hogy a kezdeti szabályozás az elkövető és a sértett között egy speciális jogviszonyt feltételez, például családi jogviszonyon alapuló kapcsolatot. A technikai és társadalmi fejlődéssel új szabályozási területek jelentek meg, a jog ezeket az igényeket további speciális törvényi tényállások megalkotásával igyekezett kielégíteni.

A jogalkotók észlelték, hogy a társadalmi változásokkal újabb szabályozandó területek jelennek meg, és a szabályozás hiánya jogbizonytalanságot szül. Ugyanakkor a jogalkotás nem tudott lépést tartani az életviszonyok változásával. Szükségessé vált egy olyan törvényi tényállás megalkotása, amely speciális szabályozás hiányában általános zsinórmértéket nyújt.

Az áttörést az 1948. évi LXVI-II. törvénycikk 22. §-a hozta meg, amely az általános segítségnyújtási kötelezettség elvét iktatta törvénybe.

A későbbi módosítások célja ezen „general clausula” csiszolása, joggyakorlathoz való igazítása volt. Így jutott el a jogfejlődés a mai megoldáshoz, amelynek lény-

Az irgalmas szamaritánus. Rembrandt, 1630

ge egy szubszidiárius, különböző élethelyzetekhez idomuló, azokat rendezni képes általános törvényi tényállás és a speciális élethelyzeteket szabályozó törvényi tényállások (cserben hagyás, gondozási kötelezettség elmulasztása) megfogalmazása.

Csemegi Károlyt, az első magyar büntető kódex megalkotóját igazán nagyra tartom, hiszen a kor nagy, nemzetközi jogtudósait is lenyűgöző kódexet alkotott számos európai ország jogi megoldásait tanulmányozva.

Meggyőződésem, ha Csemegi

Károly és az ő nyomdokain haladó későbbi nemzedék nem a kor jogalkotási trendjeire, hanem Isten szavára fókuszál, hamarabb eljuttott volna a megfelelő szabályozásig. Be kell látni, hogy az ember Isten törvényénél tökéletesebbet legnagyobb erőfeszítése ellenére sem tud alkotni, hiszen az irgalmas szamaritánus példázatában kifejezésre jutó azon jogelv, hogy „a bajba jutott személynek mindenki, aki ezt a körülményt észleli, köteles a tőle elvárható mértékű segítséget nyújtani” az alapja a modern jogi szabályozásnak. ◆

Sipos Tábita

BUDAPEST ÉS KÖRNYÉKE BAPTISTA GYÜLEKEZETEINEK RÉSZVÉTELE A TÁRSADALOMBAN

A gyülekezetek közötti kutatásomat a szakdolgozatom részeként végeztem. Budapesten jelenleg 26 működő magyar baptista gyülekezet található (5 a budai, 21 a pesti oldalon). Érdekesnek találtam megnézni az agglomerációban lévő gyülekezeteket is, ezért egy-egy gyülekezetet vettem be a kutatásomba a főváros északi, déli, keleti és nyugati irányából. Így a kutatásom végső alapsokasága 30 gyülekezet lett.

A gyülekezetek közötti kutatásomat a szakdolgozatom részeként végeztem. Budapesten jelenleg 26 működő magyar baptista gyülekezet található (5 a budai, 21 a pesti oldalon). Érdekesnek találtam megnézni az agglomerációban lévő gyülekezeteket is, ezért egy-egy gyülekezetet vettem be a kutatásomba a főváros északi, déli, keleti és nyugati

Cikkünk szerzője erdélyi származású, aki jelenleg Budapesten él és egy fiatal gyülekezet aktív tagja. Keresztényként sokszor elgondolkodott azon, hogy a gyülekezeteknek mennyire fontosak azok, akik a társadalom peremén élnek és hogy kihasználják-e az erőforrásaikat a feléjük való szolgálat terén. A gondolatból végül tett lett, amiből megszületett ez a kutatás.

„A gyülekezetek nagyon színesek és nagyon különbözőek, látszik ez onnan is, ahogy saját magukat jellemezték három szóban.”

irányából. Így a kutatásom végső alapsokasága 30 gyülekezet lett.

Egy tíz kérdésből álló mélyinterjúval próbáltam megismerni kicsit a gyülekezeteket és a tevékenységeket, amiket végeznek. Az interjút igyekeztem a gyülekezet lelkipásztorával elvégezni, viszont néhány gyülekezet esetében a gyülekezetvezető, ifjúsági vezető, vezetőségi tag ugyanúgy állt a rendelkezésemre. Néhány nehézség (COVID-19, sűrű időbeosztás, elutasítás) ellenére nagy pozitívum, hogy akár a technológia segítségét igénybe véve elérhetőek voltak a számomra és készséggel segítettek.

A gyülekezetek nagyon színesek és nagyon különbözőek, látszik ez onnan is, ahogy saját magukat jellemezték három szóban. A családi volt az egyik leggyakoribb jellemző, ezt tíz gyülekezet mondja magáról, aztán a nyitottság nyolc és a szeretet, szeretetteljes közösség hat gyülekezetre jellemző. Négy gyülekezetre inkább a sokszínűség és a közösség jellemző, míg három-három gyülekezet fiatalos, elfogadó, istenközpontú, szolgáló és öregedő. Az egységes, életrevaló, értelmiségi/gondolkodó, igeszerető, utat kereső, innovatív/újratervező, valamint összetartó jelzők két-két gyülekezetre jellemzők. Olyan jelzők is elhangzottak, mint az alakuló/formálódó, alapos, biztonságos/stabil, egymásra figyelő, értékőrző vagy jó értelemben vett konzervatív, gazdag múltú, Istent szerető, imádkozó, jövő felé néző, kiegyensúlyozott vagy többgenerációs, lelkes, magvető, nyugalmat árasztó, reményteljes, rugalmas (a vallásosságban is), szolidáris, szabad, tökéletlen és vidám, valamint gyerek- és házicsoport-központú. A sok pozitív jellemző mellett olyan negatív jelzőket is említettek az interjúalanyok, mint a kritikus, hűvös, nehéz döntéshozó, elkényelmesedés, felszínesség, klikkesedés, generációk közti szakadék és távolságtartás.

Megalakulásukat tekintve a gyülekezetek kétharmada, összesen 20 gyülekezet a XX. század első feléig keletkezett. Míg a századforduló előtt kilenc, addig a következő fél évszázad alatt tizenegy gyülekezet jött létre. Látni lehet az első megtéréses hullám kö-

Bemerítés a budai baptista gyülekezetben 2020 nyarán

vetkezményét. Milyen nagy mértékben vágytak az emberek Isten után, Isten szent és tiszta igéje után, és arra, hogy közösségben legyenek a „szentekkel”. Aztán következett egy minden tekintetben nehéz időszak, amikor Magyarország politikai vezetése sem volt a legmegfelelőbb, ugyanis az ezredfordulóig csupán kettő gyülekezet lett alapítva. Érdekesség és egyben hatalmas hála azért, hogy az utóbbi 20 évben egy híján annyi gyülekezet jött létre, mint az első évtizedekben (nyolc az utóbbi két évtizedben az 1900-as évek előtti kilencel szemben).

Hála Istennek elmondhatjuk, hogy a kutatott gyülekezetekben 300 lelket számláló istentisztelet is folynak. A legkisebb gyülekezet 20 személlyel végzi az istentiszteletet. Nagyon széles a skála, hiszen a 20 és 300 között óriási a különbség. Nagyon nagy pozitívuma Budapestnek, hogy viszonylag sok gyülekezet képviselteti magát, amik természetesen nagyságrendileg is különböznek, ami véleményem szerint nagyban befolyásolja az adott gyülekezet hangulatát, arculatát. Az egészen kicsi, családi gyülekezetek mellett találunk olyan gyülekezetet, ahol kevés vagy alig van esély rá, hogy mindenkit ismerjünk. A 30 gyülekezet közel kétharmadában (19) 100-nál kevesebb lelket számlálnak vasárnaponként; konkrétan nyolc gyülekezetben a vasárnapi istentiszteleten 50 vagy annál kevesebben vannak, tizenegy gyülekezetben 50-nél többen, de 100-nál kevesebben jelennek

„Ha a gyülekezetek tevékenységét nézzük, akkor elmondható az, hogy a budapesti és környéki gyülekezetek 93%-a végez valamilyen szolgálatot a társadalomban élők felé.”

meg. Érdekességként érdemes megjegyezni, hogy ez a csoport a legnagyobb, azaz a gyülekezetek több mint egyharmada az 51–100 lelket számlálók csoportjába tartozik. Hat olyan gyülekezet van, ahol 101 és 150 között szokott lenni a részvételi arány az Úr napján. Három gyülekezet mondhatja el magáról, hogy 151–200 közötti létszám gyűlik össze vasárnaponként, és csupán kettő gyülekezet kiváltsága az, hogy a lelkész vasárnaponként 200-nál több embernek hirdetheti Isten ígését. Az utóbbi három csoportba tartozó gyülekezetek összesen tesznek ki annyit, mint az 51–100-as lelket számláló csoport. Ez azt is mutatja, hogy a gyülekezetek többsége az „átlagos méretű”.

A gyülekezetekben lévő korosztályokat tekintve elmondhatjuk, hogy négy gyülekezetben a gyerekek aránya 25–50%, hét gyülekezetben a fiatalok aránya szintén a 25–50%-os csoportba esik, 21 gyülekezetben a középkorúak a 25–50% közötti csoportba tehetők, és 18 gyülekezetben az idősek a 25% vagy az alatti csoportba sorolhatók.

Ha a gyülekezetek tevékenységét nézzük, akkor elmondható az, hogy a budapesti és környéki gyülekezetek 93%-a végez valamilyen szolgálatot a társadalomban élők felé, csupán két gyülekezet mondta magáról, hogy nem csinálnak semmit a körülöttük élőkért, élőkkel. Bátran kijelenthetjük azt, hogy a kutatásban részt vett gyülekezetek minden csoportot lefednek, azaz nincs olyan vakfolt, ami kimaradna a gyülekezetek tevékenységei közül. Öt gyülekezet saját alapítvánnyal vagy egyesülettel rendelkezik, további négy gyülekezetben külön csoport fogja össze a karitatív tevékenységeket, míg mások a kerületben lévő alapítványokkal, egyesületekkel dolgoznak együtt, megint mások az önkormányzattal, de van olyan gyülekezet, amelyik önmagában tevékenykedik.

A legtöbb gyülekezet a gyerekmisszióban tevékenykedik a legtöbbet: 23 gyülekezet tesz valamit a gyermekek jólétéért, valamit, amivel a legkisebbek felé szolgálnak. A legelterjedtebbek a nyári gyermektáborok, legyenek azok a gyülekezethez tartozó gyermekek részére, vagy a kerületben élő rászoruló családok gyermekei számára. Vannak olyan gyülekezetek is, akik a határon túli szegény gyermekeknek is szerveznek táborokat. A táborokat a cipősdoboz-akcióban való részvétel követi, majd a gyermekklubok, gyerekfoglalkozások, gyermekmajálisok és gyerekkon-

certek. A gyerekek felé való szolgálat részeként anya- és gyermekotthonokban is szolgálnak ezek a gyülekezetek, ugyanúgy, mint a napközik, bölcsődék, óvodák és iskolák fenntartásában, támogatásában is. A rászoruló családokat 16 gyülekezet érzi a szíve ügyének, őket tartós ételmisszercsomagokkal, tűzfával segítik. Hajléktalan emberek felé 11 gyülekezet szolgál, ami történik hajléktalanszállókon és tereken egyaránt.

Nyolc gyülekezet idősek felé is szolgál, ami időslátogatást, támogatást jelent akár a vírusidőszakban, valamint nyugdíjasklubok és nyugdíjastornák szervezését is magában foglalja. Hét gyülekezet a cigánymisszióban is tevékenykedik, adományok, tartós ételmisszercsomagok, gyermekfoglalkozások és felnőttoktatás keretén belül. Három gyülekezet a börtönmisszióban való részvételt is fontosnak tartja, nemcsak a börtönben, hanem az utógondozásban is segítenek, hogy az egyén könnyebben és hamarabb visszaailleszkedjen a társadalomba. Négy gyülekezet a szívpatnaakcióban is részt vesz, amit aztán beteg, műtéten átesett embereknek juttatnak el. Kettő gyülekezet kórházakban is folytat missziót és viszi az örömhírt azoknak, akik nehézségeket élnek át. Fogyatékkal élők támogatásában egy gyülekezet vesz részt, aki az ellátó intézmény anyagi támogatásával, táborok szervezésével vagy családtámogatással segíti az intézmény lakóit. Egy gyülekezet, saját jellegéből kifolyólag, csak hallássérültek felé szolgál, míg két gyülekezetben van jeltolmács.

Négy gyülekezet misszionáriusokat is támogat anyagilag, akár itthon, akár külföldön szolgálnak,

Pesterzsébeti Baptista Gyülekezet

„A tevékenységekben lévő egység minden gyülekezetnél elmondható.”

József utcai baptisták

ezáltal is mögéjük állnak. Kettő gyülekezet kollégiumot is biztosít egyetemistáknak, ezáltal is segítik, hogy a fiatalok keresztény közegben legyenek egyetemi éveik alatt. Ezen a két gyülekezeten kívül még hét gyülekezet van, akik a fiatalok felé vagy fiatalok aktív bevonásával szolgálnak: táborokat, kirándulásokat, fiataloknak szóló programokat (filmklub, társasjáték) szerveznek, vagy egy személyt felkarolnak és fizikai-lelki szükségükről gondoskodnak. Fiúotthonban vagy javítóintézetben való szolgálatukkal szeretnének bemutatni egy alternatívát az ott élő fiataloknak. Egy olyan életet, amiért érdemes élni és küzdeni. A fiatalok bevonása a lakótelepen történő evangelizálás keretén belül is megtörténik, valamint az ifjúsági centrum (három gyülekezet rendelkezik ilyen jellegű épülettel) teljes körű kihasználása is nagyban segíti a fiatalokat, hogy elérjék a saját korosztályukat.

Hat gyülekezet házásoknak szóló programokat szervez, mint a tánctanfolyam, „mézes élet” programsorozat, házaspáros hétvége, vacsora, szülői kurzus, míg baba-mama klub szervezésében négy gyülekezet vesz részt. Három gyülekezet rendszeresen tart szabadtéri istentiszteleteket, konkrét utcai evangelizációt négy gyülekezet végez. Több gyülekezet is szervez „barátosabb” alkalmakat, ahol közvetlenebbül lehet kapcsolódni a gyülekezettel, ilyenek például a széderestek, színházi előadások, vásárok, kreatív sarok, koncertek, bringás reggelik vagy véradás.

Hét gyülekezet lelkipásztorja, vezetője mondta azt, hogy a legideálisabb helyzet jellemzi a gyülekezetüket, azaz nem tud kiemelni egy bizonyos korosztályt, mivel minden korosztályban vannak aktív szolgálatot végzők. Egyetlen gyülekezet van, ahol csak az idősek szolgálnak. Jóval több, nyolc gyülekezetben szolgálnak a középkorosztályhoz tartozók a legtöbbit. Egy gyülekezetben van jelen a középkorosztály és az idősek együttes szolgálata. A legnagyobb csoportot alkotó középkorosztály-fiatalok kombináció 11 gyülekezetre jellemző. Szintén egy gyülekezetre jellemző a fiatalok idősekkel együtt végzett szolgálata. Érdekes, hogy ahol az idős korosztály bekapcsolódik, ott egy-egy gyülekezetet figyelhetünk meg, míg az erős középkorosztály messze magasan „túteljesít”. Több lelkész is elmondta, hogy az a céljuk a vezetőséggel, hogy nemcsak bizonyos csoportok, hanem az egész gyülekezet részt vegyen valamilyen szinten a misszióban.

A tevékenységekben lévő egység minden gyülekezetnél elmondható. Az megállapítható, hogy nem mindenkinek ugyanaz az útja, és a gyülekezetek igyekeznek arra, hogy a tagok megtalálják a saját szolgálati területüket. Akik nem a frontvonalon tevékenykednek, azok a háttérben szolgálnak, akár anyagi támogatóként. Az idősek-fiatalok közötti feszültség megjelenik egy-két gyülekezetnél, de ez nem megy a szolgálat kárára.

Az imaházak közel kétharmada (19) belvárosban vagy annak vonzáskörzetében, vagy pedig a külváros frekventált területén található. Számomra megdöbbenően sokan, 14-en mondták azt, hogy a hely nem játszik közre a tevékenységekben. Tizenegy gyülekezeti terem az interjúalanyok szerint jó helyen van, közel a célcsoport, ami előnyös adottság a tevékenységek elvégzéséhez. Négyen mondták azt, hogy az imaház elhelyezkedése negatívum, mivel nem igazán láthatók mint gyülekezet.

A baptista szociális ellátó rendszert 12 vezető ismeri nagyon jól, szintén 12-nek van valami ismerete róla, viszont hat vezető szinte semmit nem tud a rendszeréről. Négy gyülekezet közelében van szociális intézmény, és van is kapcsolata vele, hat gyülekezet közelében szintén van intézmény, viszont nincs kapcsolat. A nincs intézmény, de ha lenne, elképzelhető lenne valamilyen szintű kapcsolat csoportba 15 gyülekezet

„Hiszem, hogy Istennel a gyülekezetek társadalmakat és nézőpontokat tudnak megváltoztatni.”

sorolható be, míg öt gyülekezet vezetője szerint nem tud elképzelni semmilyen kapcsolatot még akkor sem, ha lenne intézmény a közelben.

A gyülekezeteknek vannak terveik a jövőre nézve, ami igazán örömteli és ígéretes. A 30 gyülekezetből 8 gyülekezet a már létező tevékenységeket szeretné folytatni és aktívabban részt venni benne. A tervek között szerepel még a mentális betegek felé való szolgálat elkezdése, az oktatásban való aktívabb részvétel, akár intézmények építésével is, családsegítővel való együttműködés a környező családkért, valamint a házi segítségnyújtás is a gyülekezetek szívében van. Több gyülekezet is a közelben lévő gyülekezetekkel való ökumenikus kapcsolat erősítését vagy épp a gyülekezeteken belüli egység erősítését tűzte ki célul a jövőre nézve. Van olyan gyülekezet is, amelyik az evangélium továbbadását látja céljának a jövőben.

Több meglepetés is ért a kutatás alatt, pozitív és negatív egyaránt. Az egyik meglepetés az, hogy a frekvenciánál helyen lévő gyülekezetek nem feltétlenül aktívabban. Közel 13 gyülekezet van központi helyen, viszont ennek csak a 20%-a mondható aktív. Ellenben a külvárosi gyülekezetek közül csupán egy volt az, amelyik nem aktív.

A másik meglepetés, hogy csupán négy gyülekezetnek van kapcsolata a közelében lévő szociális intézménnyel. A maradék 26 gyülekezet azok csoportjába tartozik, akiknek vagy nincs kapcsolat a közelében lévő intézménnyel, vagy nincs ilyen típusú intézmény a közelében, de ha lenne, elképzelhető lenne valamilyen szintű együttműködés, vagy pedig nem is tud elképzelni kapcsolatot.

A következő, ami kiderült a kutatásból, hogy azok közt a gyülekezetek közt, amelyek az utóbbi 15 évben

alakultak (4 gyülekezet), csupán egy volt aktív. Ez az eredmény érthető és várható volt, mivel a kezdeti időszakban a belső megerősödés, az alapok megszilárdulása és a kezdeti nehézségek legyőzése a prioritás.

Az utolsó pont, amire fókuszáltam, a korcsoportok jelenléte, nyolc nagyon aktív gyülekezet van, ahol az idősek aránya 20% vagy az alatti. Hat gyülekezetben 20–40% közé tehető az idősek aránya, négy gyülekezetben ez az arány 40–60%, míg a legnagyobb meglepetést az utolsó csoport okozta: az egyik legaktívabb gyülekezetben az idősek aránya 60% fölötti. Ezért elmondhatjuk azt, hogy egy-két kivételt leszámítva az idősek arányának növekedésével csökken a szolgálat a gyülekezeteken kívüli emberek felé.

Hiszem, hogy Istennel a gyülekezetek társadalmakat és nézőpontokat tudnak megváltoztatni. Hiszem, hogy fény sugarat tudnak oda vinni, ahol eddig sötétség uralkodott. Hiszem, hogy a gyülekezetek Jézus szeretetével tudnak szolgálni a bajba jutottak felé, és elvezetni őket Jézushoz, miközben szolgálattevőként maguk is gazdagodnak léleekben. Hiszem, hogy a keresztény közösségek egyre befogadóbb közeget képviselnek azok számára, akiket a társadalom megvet. Hiszem, hogy a gyülekezetek olyan reményt tudnak adni a mai embernek, mint amelyet Jézus adott annak idején azoknak, akiket a vallásosság „megfojtott” és kiközösített. Hiszem, hogy minden, amit Isten ajándékként adott a gyülekezeteknek, arra irányuló többleterőforrás, hogy Isten királysága épüljön és gyarapodjon.

Isten nem ok nélkül adott nekünk ajándékokat, azokat kamatoztatni kell az emberek felé. Jézus a legnagyobb szolgálóként szolgálatot végzett az emberek felé. Az ő elsődleges célja az volt, hogy szolgálja azokat az embereket, akikért eljött meghalni. Jézus példáját követve a hívő keresztényeknek az embereket kell szolgálniuk, felismerni a szükségét, és megtenni a tőlünk telhető legtöbbet mindaddig, amíg találkozunk azzal az Úrral, akiért érdemes élni és szolgálni. A Szentlélek tanít meg bennünket arra, hogy nem tökéletes tanítványoknak lettünk teremtve, hanem olyan tanítványok legyünk Jézus oldalán, akik elérhetőek.

„Amit az Úr adott, adjad tovább, Szeretve szolgálj, mint ő,

Támogasd azt, aki segítséget lát, Dolgozz, míg Urad eljő!” (A hit hangjai baptista énekeskönyv) ◆

Wssselényi utcai baptisták

Szebeni Olivér

MAGYAROK TRIANON UTÁN 4.

„Alulnézetből” írom le a magyarság életkörülményeit a békediktátum után, a két világháború között és azóta. Száz éve mondták ki Franciaországban a büntetést a magyarságra, mintha egyedüli okozója lenne 15 millió ember halálának. (A Szolgatárs 2020/1 számában elkezdett cikksorozat folytatása.)

Határokon átívelő evangéliumi missziók

A magyarországi baptista missziónak 1920-ban 54 éves történelme volt. A gyülekezetek taglétszámát ebben a kérdésben tájékozott emberek 1918-ban országosan húszezerre tették. Ez a létszám a főváros területén, a közvetlen környékén, és az elcsatolt Partiumban csúszosodott. Rohamosan népesedett a románok körében is. Nem jelentéktelen az alföldi szlovákok között, míg a mai határokon kívül álló szlovákságot kevesebb népesség reprezentálja. A délvideki szlávok körében található baptista hívő elég kevés. A „dunai svábok” a Dunántúlon és a déli megyékben népesebbek, szervezettebbek, mint másutt. Keveset beszélünk a bánáti németekről, pedig ott is lábra állt a bibliaterjesztés alapján álló evangéliumi misszió. Külön lapot szerkesztettek a németek a Balkánon, ahol szorosabb kapcsolataikat inkább a nyugat-európai államok hívőivel ápolták, ahonnan igen jó igehirdetők érkeztek, hogy felépítsék saját missziós szervezeteiket.

Az egyházszervezet nagyságát, számbeli erejét kisgyermek korokban megkeresztelt egyének teljes létszámával veszik figyelembe a népegyházak. Ha valakit a törvényszék bármilyen bűncselekményért elítélt, attól még az egyház tagja maradt. Ha egy országban akár milliós nagyságrendben élnek kisgyermek korokban megkeresztelt emberek, azok mind az egyház tagjai, még akkor is, ha legközelebb a temetésükön találkoznak pappal. Ezzel szemben néhány evangéliumi, vagy szabadegyházi közösség, akik hitvallókat keresztelnek meg, eleve számításon kívül hagyják a családjuk meg nem keresztelt gyermekeit, a köztörvényes bűnözőket legtöbb esetben excommunicálták a gyülekezetekből. A falusi környezetben élők a mai napig a gyülekezetek önkontrollja alatt élnek, bár egyre ritkábban gyakorolják a gyülekezeti tagság megszűntetését, de ez az intézkedés fennáll, és csökkentik a statisztikai létszámot.

A baptista alapító atyák elhunytak. Kornya Mihály

„A baptista egyház szervezettsége nem függött soha egy távoli nemzetközi csúcs-vezetőségtől.”

és Meyer Henrik helyébe új igehirdetők léptek. Őket megosztotta a szimpátia az Udvarnoki András, Balogh Lajos és Csopják Attila vezetete legitimitást nyert magyar baptisták és mások, az elismerést helytelenítő idősebb generáció vezette baptisták között. Az 1905-ös elismerési vitát a Baptista Világszövetség hazánkba érkező képviselői 1907-ben az utóbbiak döntését fogadták el, de az elismerés pártja ennek ellenére tovább vitte az elismertek terveit. Maradtak gyülekezetek a másik oldalon is, de számuk fogyatkozott, és a második világháború után „a szabad baptisták” fokozatosan beolvadtak az elismertek közé. Ugyanis nem volt dogmatikai vagy egyházszervezeti területen semmi különbség. Éppen csak az állami elismerés miatt történt meg a kétfelé szakadás. A mai állapotok értékelése és a történelmi visszatekintés alapján azt mondhatjuk, hogy az elismerés az egyházzá szerveződés jelentős állomása. A vita az első világháborús körülmények hatására csillapodott, de a missziós növekedést jelentősen lassította. Meg nem tört, de mégis jobb lett volna a folyamatot elkerülni. A húszas évek elején a megmaradt országrészen a gyülekezetek száma ismét lendületesen növekedett. Az országos taglétszám megkétszereződött. Ebben területileg az ország észak-keleti része, Szabolcs-Szatmár-Bereg megye területén volt feltűnően gyors növekedés.

Újabb felekezetek léptek színre hazánkban. Idő szerinti sorrendben a H.N. Adventista felekezet, több pünkösdi irányzat, a metodisták, és különféle ébredési mozgalmak színesítették a hazai palettát. A folyamat a felekezeti lista megállapításával egyelőre lezárult.

A határok vörös vonalát a térképre a trianoni diktátum alapján minden logikus elvet megszegyenítő szeszéllyel szerkesztették meg. A győztes hatalmak tudósai hónapokig gondolkodtak az új határ megvonásáról. A természettől kijelölt régiókat és évszázados tradíciókat vágtak ketté. Eddig a Kárpátok ezeröttszáz kilométeres hegygerince képezett természetes határt Ausztriától Horvátországig. Vízválasztó volt a hegygerinc. Átjárhatatlanok az erdők. Még a Duna hatalmas ereje is nehezen tört magának utat a „Vaskapunál”, hogy elhagyja a bérceket, és Európa más alföldjein hömpölyögjenek tovább a hullámai Kelet felé.

Az új határ viszont úgy osztotta meg a magyar állam és hét szomszédja között a területet, – éljünk egy

hasonlaltal – a bokor egyik oldalán nyalogathatta a málnát a medve, a másik oldalán szedegethette egy babos kendős menyecske és a bokor áganként elvált Magyarország és valamelyik szomszédja között. Az utca egyik oldalán magyar legény lakta, a másik oldalán pedig a húga és a sógora, de már egy másik államban. Át kellett jutni a határon, hogy Aknaszlatina, Torda vagy Parajd felől sőt hozzanak Magyarországra. Minden naposak voltak a határsértések. Átszivárogtak az emberek a rajzolt határon – a „vasfüggönyre” még várni kellett újabb huszonöt évet, – hogy az állambiztonság tudomást szerezzen arról, ha egy vadnyúl volt az illegális határsértő. Ő hagyta ott a szántáson a lábnyomát, majd egy őz az életét a „műszaki záron”, mert felrobbant egy taposóaknán. Mindezek ellenére ennyi akadály után is volt emberi határsértő.

A baptista egyház szervezettsége nem függött soha egy távoli nemzetközi csúcs-vezetőségtől, annyira sem, mint a római Szentszék, vagy akár az adventisták világközpontja. A „déli szövetség” (pontosabban a SBC) segélyező akciókat kezdeményezett a tengeren túlról, nevezetesen, hogy legyen Budapesten, Újvidéken, Bukarestben teológiai iskola. Elküldte közénk 1922-ben dr. Ewerett Gill testvért, hogy képviselje a teológiai ismereteket, szeresse meg a magyarságot és őt is szeressék meg a magyarok. 1931-ben az amerikai Virginiában, Richmond városában adta ki könyvét Europe and the Gospel (Európa és az evangélium). Ebben elítéli a trianoni önkényeskedést. Újszövetségi teológusként évtizedekig támogatta a Kelet Közép-Európa baptista missziót, önzetlenül. A teológiai szemináriumunk Emlékkönyvében a 163 oldalon dr. Somogyi Barnabás írt egy méltatást munkásságáról: Idegenként jött – jó barátként távozott. címmel. Egy önkéntes amerikai adakozó segítségével megvásárolták a Margit rakparton a szeminárium és a Bibliai Leányiskola épületét.

A „déli baptisták” segítségével 1926-ban nyílt meg Budapest, Margit rakpart 29 alatt az új Baptista Teológiai Szeminárium, és a három utcára nyíló épületben Bibliai Leányiskola is működött. Amerikai tanárnők tanítottak. Maude Cobb, Ruby Daniel, Gladys Smith.

A második világháború alatt menekítette Újvidékről a szemináriumi tanárokat Budapestre, angol könyvekkel együtt. A kötetek a Baptista Teológiai Szeminárium könyvtárának váltak az alapjaivá, és várták

„Az evangéliumi misszió az emberek fokozódó közömbösségét törekedett megelőzni a krisztusi minta követésével. A pokol helyett üdvösséget kínáltak.”

türelmesen a budapesti tanári kar gondolkodásának fordulatára. Nem is olyan nagy kár, hogy a könyvek többsége angol nyelvű, azért még felhasználható. Csak az legyen végre, aki elolvassa.

1910-ben már rivális felekezetek jelennek meg: Adventisták, „a szombat-igazság” hirdetői, majd a pünkösdi missziók versengő ikerpárja Mihók Imre és Rároha Dezső. Az első meglehetősen gyorsan növekvő kispesti gyülekezet egyik kortárs tagja szerint Mihók rövidebb ideig volt, mert utódjainak egyike kitoloncoltatta őt. Már 1923-ban volt egy gyülekezet tolnai németek között, de robbanásszerű a terjedésük Bakonycsernyén. Siroky István memoárjaiban sok értékes részlet olvasható a pünkösdi közösség első évtizedeiről.

Stuart Jakab, a világhírű angol válogatott labdarúgó csatára jóval később jött Magyarországra hirdetni az evangéliumi ébredés ígét zsúfolt protestáns templomokban és kisebb imaházakban. Szolgált az ébredést a CE szövetség némely képviselője nálunk és Erdélyben, a református ébredés keretében. Jöttek dr. Kiss Ferenchez az ó-utcai gyülekezetbe a pozsonyi orvosok, és többségükben jó evangéliumi szellemet hoztak magukkal. A kis Kárpátalja is elküldte a maga ruszin fiait Budapestre. Az egyikük hibás magyarsággal, de teljes szívvel szolgált Krisztus ügyét, amíg csak köztünk élt. Volt egy postai tiszt, aki gyönyörű hangján magasztalta Istent, és néha ígét is hirdetett.

Az evangéliumi misszió az emberek fokozódó közömbösségét törekedett megelőzni a krisztusi minta követésével. A pokol helyett üdvösséget kínáltak. Ez az opció minden bűnös embert elért, Isten könyörülő kegyelme minden megtérőnek megbocsátott. Üdvöt kínáltak föl Krisztus király követői. Aki elfogadja az Úr Isten hívását, kegyelmet nyer, új életet kezdhet.

Aki fotelből vagy kényelmes, puha kárpitozott helyen ülve olvassa ezeket a sorokat, az el sem tudja képzelni másként Istent, mint egy jó öreg, fehérszakállas nagypapát aki öt éves unokája csínytevését naponta százszor megbocsátja. Akinek „volt szerencséje” életmód szerűen bűnözőket látni önmardosó lelkiismereti konfliktusaikkal, teszem föl egy börtöncellában, vagy a saját családi körében, az nagyon más hangulatban fogja átlapozni ezeket az oldalakat.

Leírok egy román sportlövészt, aki marokfegyverével 1939-ben elindult fiatalon, ereje teljében, házassági

kötél nélkül a magyar határ felé. A kritikus vonal közelében, a talajhoz lapulva kúszott. Megmozdult a fű, a határőr hosszú csövű fegyverével tüzet nyitott a mozgó fűszál felé, de nem talált. A menekülő viszont jó célpontot látott, és ő talált. Aztán még az nap Budapesten át Bécsbe szökött. Könnyen elhelyezkedett. Ügyes szakember volt. Egyetlen dolog nem hagyott nyugodni neki: a lelkiismerete. Egy életen át a lakása minden szobájában kampós szögeket vert a falba, a közelben kellő méretű erős zsinórokat tárolt. Várta, hogy a hatóság érte jön. Egy pillanatra sem mentette föl magát súlyos tettétől. A második világháború elmosta a nyomokat, ezerszer kereste tetteire Isten könyörületét, de ki tudja, hogy megkapta-e? Ő tudta legkevésbé.

Lehetetlen felsorolni nagyon sok egyszerű gyülekezeti tagot, esetleg vezetőt, igehirdetőt akiknek a jelenléte elősegítette, hogy a harmincas években felsorozható lett kereken 2-vel az országos taglétszám.

A két világháború közötti két évtized tehát eseményekben gazdag volt. Mivel a határ nem rögzült, voltak kiigazítások, „zöldhatár” átlépések szinte minden irányban. A szerbek nem tartották fontosnak egyeztetni az egyházi püspökségek korábbi határait az államhatárral, még utazási kedvezményben is részesült a magyar lelkész, akinek a határon innen, és túl egyházi értelemben pásztori kötelessége volt, időnként átjárt a gyülekezeteibe. Említhető Jánoshalma, ahová Kalmár József zombori lekipásztor gyakran látogatott. A német baptistákat a Duna mentén informális kapcsolatban tartotta egy folyóirat, a Täufer-Bote, amelyben adatokat találunk a közép-európai térség egykori anabaptistáiról, és a későbbi baptistákról a második világháborúig. Volt idő, amikor a lapot Bécsben, majd Újvidéken, később Bukarestben nyomtatták, és terjesztették jelentős számban Budapesten, Dunántúlon, Pozsonyban. Solymár Imre bonyhádi segédjegyző felismerte a lap rendkívüli értékeit és élete vége felé sok cikket magyarra fordított. Írásait a nyolcvanas években az egyháztörténelemmel foglalkozók igen megbecsülték.

1944. június 4-én, a normandiai partraszálláskor a német védelmi falat mindössze (!) legfeljebb 200 000 gépesített, repülő, harckocsizó, hajózó és lövész katona vette ostrom alá. Ez volt a világtörténelem legnagyobb partraszállása. Eddig. Túllépve a fejezet

„Amikor megláttam Fodor Jánosnál a félbeszakadt levelét megrendülten vettem a kezembe.”

keretét, csak az összehasonlítás kedvéért hozom fel a következőket. Bár arra sem volt egész Európának ideje, lehetősége, hogy bármilyen rendőrség, adminisztrációs erő felmérte volna pontosan azoknak a számát, nem a kilétét, csak azt, amit még a szibériai elhurcoltak esetében is tudott az orosz belügy: Hány emberről van szó? Becsült szám a két és fél millió egyedül Németországban, és jelenleg legkevesebb naponta száz (ha nem több) csatlakozik az „érkezőkhöz”. Ezeknek 90 százaléka magányos, 18 és 25 év közötti hadrafogható férfi. Nem az ő szavaik szerint, mert ha lenne köztük egy 55 éves, az is 15-nek mondaná magát. Ha ezt mondja egy menekült kérelmező, azt is köteles elhinni a német tisztviselő, a szerencsétlen, akinek a dolga kiadni a letelepedési engedélyt.

A beérkező magányos férfiak ideális kondícióban vannak, katonailag kiképzettek, pénzzel mobiltelefonnal el vannak látva, jelentős része harci fegyveres tapasztalatokkal rendelkezik és alig várják a mozgást. Meg vannak a vezetőik. Mindenki tartozik valakihez. Ha összetömörülnek, azonnal a nyakába ül valaki egy másiknak és irányítja, vezeti a csoportját. Testjelekkel, skandált szövegekkel, vagy egyszerű kőhajítással. Ha nincs más, vesznek egy ágat, egy asztallábat, esetleg egy vascsövet és azzal püfölik egymást. Nem fáradtak, mosakodnak, fogat mosnak (!), magukra mosnak, és bandákba verődve grasszálnak az utcán. Ezt most csak annyival vessük össze, hogyha komolyabb konfrontációra kerülne sor, hol lesz az az erő, amelyik az európai életformát megvédi? Ha egyszer fegyverhez jutnak, nagy meglepetést okoznak bárhol. Szerintem jelenleg összevárják a sereget.

Viszont térjünk vissza ahhoz a kerethez, amelyben az itt tárgyalt korszak keresztény vonulatait ismertethetjük a trianoni esemény összefüggésében.

Szikszai Béni a budapesti református ébredési mozgalom kiemelkedően jeles szószólója volt. Eltekintve attól, hogy itt fejezzük ki mélyszégyentünket a teljes munkájáról és evangélizációinak áldásait elismerjük, elégedjünk meg azzal a pusztán számmal, hogy 1948-ig a laikus igehirdető körülbelül húszezer ember megtérésének volt az eszköze. Visszavonultságában sem fordult szembe korábbi lelkeségével, de nem végzett többé igehirdetéseket, félrevonultan élt. Nem gondolom, hogy saját döntése alapján. Ebben az időszakban keresték föl őt az akkori Szabadegyhá-

zak Tanácsának vezetői és hívták maguk közé, de ő ezt szembehelyezkedésnek találta a református hitelveivel, és szavukat rendkívül udvariasan, de határozottan elutasította. Viszont a „bethánistáknak” is nevezett református hívőket saját egyházuk papjainak zaklatásai miatt a második világháború után elég jelentős számban kiszórták az egyházból. Fodor János későbbi baptista lelkésszel levelező kapcsolatban maradt Szikszai Béni. Kis írógépén, vékony papíron két példányban írta verseit, jeleneteit, igemagyarázatait, főleg a Zsoltárok könyvéből. Alcsúton, 77 éves korában Fodor Jánosnak írt éppen levelet, egy mondat közepén megszakadt az írás, és abban a pillanatban Szikszai Béni élete is. Fodor testvér féltve őrizte, mint egy ereklyét, a papírt. Az élet azonban tovább ment, és e sorok írója akkor kezdte gyűjteni anyagát a nagy református igehirdetőről, amikor özvegye, még élt és egy kis szuterénban, Ferencvárosban rendszeresen találkozott idős emberekkel, akik néhai férjének nagy tisztelői voltak. Elkészültek a jegyzetek, és a kis közösségi teremből özvegy Szikszainé (Sallay Eszter) elindult Csobánkára, ahol a leányával lakott. Akkor este, 2005. november 24-én, ő is örökre elment. Utoljára egy baptista prédikátorral beszélgetett, személyesen velem. – Valóban kifürkészhetetlenek Isten újai. Ahogy mi mondjuk, „jelnek” vettem, hogy talán elsőnek, de írjam meg értékelésemet Szikszai Béniről, akinek verseit egy baptista imaházban szinte minden vasárnap hallgattam, és már nyugdíjas korom után abban a szobában nézhettem meg a zsoltárok-ról írt, hártavékony papírra gépelt sorait. Amikor megláttam Fodor Jánosnál a félbeszakadt levelét megrendülten vettem a kezembe. Nem az első, nem is az egyetlen papírdarab volt, ami oly szorosán kötődött egy csodálatos isteni emlékhez, mint az a darab, és az az élmény. Szinte keretbe foglalja a szolgálatomat. Ez nem tekinthető egyszerű véletlennek, sem megrendezett eseménynek.

Budapesten számos baptista gyülekezetben szolgálhattak külföldi magyar vendégek. Olykor a magyarságtól vett búcsú szavait mondták el átvonuló erdélyi lelkipásztorok. Micsoda veszteségek érték akkor a magyarságot! Sokan érkeztek, még többen eltávoztak. A főváros kerületeiben működő gyülekezeteink jelentős számú erdélyi áttelepülőkkel gyarapodtak. Egyes hazai gyülekezetekben bekapcsolódtak a helyileg jeles

„Az evangéliumi élő hit nem fordítja el az emberek tekintetét a való világról a „túlvilági képzelgések” felé, ahogy a marxisták, a liberálisok percmemberkéi mondani szokták.”

teherviselő egyének az előjárósági munkába. Rákoshegyen egy erdélyi folyóirat szerkesztője, Kudelász Nándor. Tehetséges, rímes verseket író, igehirdető ember volt, akinek a baptizálása éppen a trianoni békediktátummal egy időben történt. Romániában – talán először tiltották be a baptista missziót. Sámsomi István a törvényes tilalom ellenére, december 31-én titokban baptizálta Kudelász Nándort egy fürdőszobában. Az ő aktív munkásságának zöme Erdélyben zajlott le, bár a negyvenes években Magyarországra került, ahol népes családjával előbb Mátészalkán, később Budapesten élt. Mások is jártak a fővárosi gyülekezetekbe, több-kevesebb szolgálatot végeztek, akik életük termékeny éveiben, Erdély magyar gyülekezeteiben találtak maguknak lelki otthont. Rákoshegyen a gyülekezet rendezett egy osztálytalálkozót az 1951-ben végzett teológiai diáktársaknak. Falra vitt nagy Magyarország vázlatán, a határok mentén bemutatta a szolgálati központokat. Valamennyi diák periférikus helyen talált helyet. A fényképük jelezte és a körzeti állomások felé mutató vonalak. 1951-től évtizedek teltek el már, és az egykori diákok bevált embereké váltak. A csoport legidősebbje Jóföldi István, a fiatalabbjai között Marsal János testvérek nehéz próbákat vészeltek át, de megálltak az ÚR szőlőjében, nem mindeki ott ahol kezdett a határszéleken.

A rákoshegyi gyülekezet 1956 után szerény növekedésnek indult. Balk Margit nagyváradi diakonissza, a pacséri Nyúl Zoltán lelkipásztor és egy szabadkai énektanárnő, Nagyajtai Eszter látogatta meg a fővárosi gyülekezetet. Szerény mértékkel bemutatták külföldön lakó hittestvéreink életét. A bácskai vendég hozott hírt először az Ázsiában élő hívő keresztény testvéreink zaklatásairól és hiányairól.

Az evangéliumi élő hit nem fordítja el az emberek tekintetét a való világról a „túlvilági képzelgések” felé, ahogy a marxisták, a liberálisok percmemberkéi mondani szokták. Hadd hozzam fel például a romániai Nagyvárad egyik fiát, Pócsy Ferencet (1906-1999), aki Magyarországra jött, és a Biblia mellett képes volt román akadémikustól tanult néprajzi-szociológiai kutatásra, amit Dimitri Gusti és erdélyi magyartól, Gunda Bélától tanult. A villamosmérnök együtt látta a komplex életet: napi elfoglaltságainak végzése közben a mindennek felett való Úr Istent. Elfogadta őt, ingyen kegyelmét, hirdette és megvallotta. Megvizsgálta azt

is, hogy mi lehetett az oka egy dunántúli falu „elsüllyedésének”. Kemse Baranya megye déli részén van. Lakói magyarok, az ő idejében talán csak százan, a Dráva folyó partján, közvetlenül a trianoni határon. Ma is létezik, de a lakói jó, ha csak a felére csökkentek.

Az észak-erdélyi területen több létszámú gyülekezetekben kevesebb lelkipásztor végzi a szent szolgálatot, mint nálunk. Három földrajzi csomópontba sorolható az elmúlt évtizedek állapota szerint az észak-erdélyi misszió, amelyet kiemelten számon tartottunk a négy éves, 1940-1944 közötti időszakban: Nagyvárad, Kolozsvár, és Székelyföld. A rövid időszakot a közösség egymásközti ápolására is sikerült felhasználni, az egyre fokozódó társadalmi és politikai nehézségek ellenére. A nagyváradi hatalmas magyar és még nagyobb helyi román gyülekezetekből a belvárosi magyar gyülekezet prédikátora, Bokor Barnabás (1911-1966) és tagjai közül is sokan jártak az „anyaországban”. Dénes Ferenc (1912 –) 1942-ben költözött Kolozsvárra, ahol 1982-ig roppant sok próba és küzdelem ellenére a gyülekezet ügyét eredményesen és áldásosan vezette. 1940 és 1942 között szoros kapcsolatot ápolt az anyaországi egyházi vezetőkkel. Önéletrajzát levéltárunkban őrizzük. Látogatást tett az országban Bokor Barnabás nagyváradi prédikátor és a gyülekezetéhez tartozó A Székelyföld baptista egyháztörténelmének leírása szolgálatát három historikusnak köszönhetjük: Kiss László, Zágoni Jenő volt székelyföldi lakosoknak és ifjabb dr. Mészáros Kálmán budapesti lelkipásztornak, aki erről írta doktori értekezését.

Már a második világháború kritikus éveire esik és Bácska német katonai lerohanását követően jutott egy pünkösdi ág Szabadkáról Magyarországra a Sárkány-féle „dinasztia” révén. Egy család több férfi tagja került a „szabadkai prófétásokkal” kapcsolatba. Sárkány Zoltán átvitte 1944-ben az ő táborkuba a tompai baptista gyülekezetnek pontosan a felét. Az új imaház a mienk maradt, és pontosan ugyanannyian hagyták el az imaházat, mint amennyien megmaradtak. (Szebeni Olivér más helyen bővebben számot adott ottani élményeiről, személyes tapasztalatairól.)

A két világháború közötti évtizedekben az ébredési közösségek lelkesen fogadtak egy megtért skót labdarúgóból támadt evangélistát. James Stewart (1914-1975) szülei harmadik gyermeke volt, a labdarúgó Glasgow-ban ígéretes sportoló de megtért és ez

„1922 elején baptizált a későbbi Dr. Somogyi Imre, aki még ezt megelőzően politikai fogolyként a szegedi Csillag-börtönből küldözgette szépen formált verseit »Emericus« álnéven.”

megszakította nagy álmát, hogy profi középcsatár legyen. Előbb Budapesten több református, néhány evangélikus és baptista templomban áldásos evangélicizációkat tartott. Budapesten házasodott a bibliaiskola egyik tanárnőjével, Mahan Ruth misszionáriussal. Dr. Kiss Ferenc tartotta a menyegzőjüket. A Felvidéken telepedtek le. Ők nem voltak soha baptisták, de a lehetséges legjobb kapcsolatban álltak magyarországi hívők köreivel. Evangélicizációja igen sokakat érintett. Nyilvántartunk név szerint hat-nyolc embert, akik református, testvér-gyülekezeti vagy más közösség körében fejtettek ki igen áldásos missziót. Itt csak egyet említünk közülük, egy miskolci tanárt, akit elmozdítottak állásából és a Zöldért Vállalat rakodója lett belőle Jézus Krisztus nevéért. Sokak szívében máig őrzik egy evangélicizációin tanult bensőséges éneket, Szívembe jöjj (szlovákul: Serce prideny). Elmondta, hogy ő az emberek arcáról megismeri a hívőt. Egyszer Szibériában is be akarta mutatni kivételes emberi képességét, de akit fölállított hallgatói közül, hogy ő bizonyára hívő ember, azt válaszolta, sajnos nem az. Ő itt éppen a párttitkár.

Miután a háború befejezésével ismét eljött Magyarországra, Szlovákia felől, a magyar határrendészet valami mondvacsinált okból kifogást talált és letartóztatták. Edvard Beneš személyes közbenjárására engedték vissza Csehszlovákiába.

1922 elején baptizált a későbbi Dr. Somogyi Imre, aki még ezt megelőzően politikai fogolyként a szegedi Csillag-börtönből küldözgette szépen formált verseit „Emericus” álnéven. Az egész országot bejárta a hír, a közösségi nyelvezeten: „Testvérek, nagy halat fogtunk!” Sokféle utat megjárta fiatal házas férfi hamarosan bekerült a közösségi élet forgatagába. Talán különös a mondás, de megfontolás után írom. Gyülekezeti támogatással Amerikában doktori címet szerzett. Hazajött és a Nap utcai gyülekezet pásztori meghívását nyerte meg 1927-ben. Új korszak vette kezdetét a hazai baptista misszióban. 1932-től az egyház élére állították. A budapesti gyülekezettel együtt vészelt át az ostromot, majd az adventisták elnökével, Michnai Lászlóval az evangéliciumi felekezetek élén szervezték meg a szabadegyházi szövetséget. A kommunista vezetés türelmét megnyerve sajnos már csak rövid ideig dolgozhatott Isten országá javára. 1951-ben, 67 éves korában az élet és halál Ura, visszahívta őt az örökkévalóságba.

A Magyarországi Szabadegyházak Tanácsa 1944 októberében megalakult szervezet vezetője (nem választott elnöke) a testvér-gyülekezeti Kiss Ferenc egyetemi tanár, világhírű anatómus vette föl 13 „kis-egyház” gondját, baját. Professzori tekintélye, evangéliciumi hite vezette tovább Isten népét még több éven át, 1966-ig.

A második világháború és fővárosunk elleni szovjet ostrom romhalmazzá tette a budai baptista árvaházat. Alig némult el a borzalmas harci zaj, és temettük el az áldozatainkat, megpróbáltuk némileg helyre állítani a gyülekezet egyik termét, ahol istentiszteleteket tarthattunk. Tervbe vette a gyülekezet és Dr. Szakács Gyula jogvégzett igehirdető, hogy új budai imaházat építenek, hiszen a jobb parton egyáltalán nem volt imaházunk. Kockáztatva személyi biztonságát, anyagi bázist teremtett, engedélyeket szerzett, mindenben törvényes utakat járt, mégis csak úgy mentesülhetett a legembertelenebb büntetésektől, hogy közelítően az építkezés költségeinek felét át kellett adnia állami szerveknek. Így is csak bemelegítő medence nélkül épült föl az imaház. (Később kiegészítették.). Az imaház épületének tömbjében egy lelkészi szolgálati lakás és egy gondnoki lakás épült, de bemelegítő medence nem. 1965-ben, az SBC szövetség képviselője, Dr. J.D. Hughey Dr. J.A. Moore teológiai tanár jelenlétében csendesen megjegyezte az imaház megnyitását: „Ha egy új baptista imaház költségeinek felét lefölozi egy kelet-európai állam különböző engedélyek, kisebb nagyobb költségek címén, akkor az még nem is sok.” Lehet, hogy még azt is tudnám, ki és hol „fölozött le” legtöbbet. Ott viszont bírósági döntés mondta ki a vétkesnek gyanúsított felmentését. Akkor tehát mentsük fel. Nem mi voltunk a károsultak.

Volt tehát forgalom, távozás és betelepülés, migráció és emigráció, hosszú ideig. Az evangéliciumi szemlélet több felekezeti közösségben erősödött, szélesedett. Az Állami Egyházügyi Hivatal az ötvenes években mindent megtett, hogy ha már nem is sikerült teljesen megakadályozni az evangéliciumi közösségek nemzetközi kapcsolatát, legalább a tudomásszerzés szintjéig eljusson, de legtöbb esetben ezzel is elkéstek. A nyolcvanas években azután végleg beadta a derekát az állami kontroll.

Csak hogy addig igen sokan drága árat fizettek a buzgóságukért. Az aradi származású Kalkó József

„Egy barátommal a szemináriumban találkoztunk. Akármire tette rá a kezét, abból valami gyönyörűség lett.”

internálótáborba került. Cserepka János, Szilágyballáról költözött vissza szülőhazájába, de jobbnak látta 1956 után elhagyni újra ezt az országot. Igen sok zaklatott erdélyi baptista magyar prédikátor nevében mondta el 1989 után egy börtönviselt székely igehirdető: „Kérem szépen, nehéz volt magyarnak Erdélyben Trianon után. Sokkal nehezebb volt baptista hívőnek. Történésznek azonban már annyira nehéz volt, hogy el nem kerülhette a börtönt.” (Kiss László, (1934–2004) aradi magyar baptista prédikátor.)

Az 1956-os kivándorlás 200 000 főtől fosztotta meg Magyarországot. Ezt a létszámot az én fogalmazványom itt nem képes méltóan felsorolni. Ami megpróbálható talán a személyes ismerőseim köréből adódik ki, akikről én itt emlékezem, de tudom, hogy velem együtt mások nem hiányolták őket olyan mélységesen súlyos veszteségként, mint engem. Hiszen a mestereim voltak, hithősök, akik előttem jártak, a személyes barátaim, ismerőseim.

Elsőnek emlétek egy gödöllői diákot, Ficsór Bálintot, aki eljött haza és elbúcsúzott szüleitől, testvéreitől, és hittestvéreitől. Amerikába került, befejezte a tanulmányait, majd tanársegéd és biológus egyetemi tanár lett. Már benne volt a korban, hazajött, kérte erre a lehetőséget, hogy Szegeden taníthasson. Lenyomozták, aztán elutasították. Felajánlotta, hogy hajlandó tanítani ingyen a szegedi egyetemen. Akadt valaki, aki észbe kapott, ezért egy időre hazajöhetett tanítani. Közben megismert egy magyar leányt, feleségül vett, és amikor letelt az ideje, magával vitte a Amerikába. Valamit mégis itt hagyott. A hitét abban, hogy érdemes itthon élni.

Dr. Haraszti Sándor viszont úgy gondolta, hogy először és legfontosabb, hogy a kinti magyarság halljon magyarul igehirdetést, tanuljon illetékes körből az anyanyelvén és oktassa magyarra a gyermekeit. Megszervezte a lelkész-csere programot. Elhozta Magyarországra Billy Graham evangélistát, és hozzásegítette hittestvérét az Egyesült Államok elnökét, Jimmy Cartert, aki elküldte vissza a magyar népnek az első király koronáját, ami valamivel korábban „kivándorolt”, de íme visszaérkezett.

Szegedről egy kiskőrösi aneszteziológus és két orvos fivére. 1989-ben még segített összeállítani egy gépkocsirakomány egészségügyi anyagot, hogy vigyék át Romániába a sebesülteknek, a gyermekgyógyászat-

nak. A felesége késői leszármazottja Csopják Attilának, aki segített Kispesten 1983-ban egy költeménnyel a magyarság egyik legigazabb prófétája emlékezésére, egy vers felmondásával. Úgy találták jobbnak, hogy kint maradtak Amerikában.

A pesterzsébeti gyülekezet 1956 után a legutóbbi időkhöz növelte a kivándorlók számát. Amikor hazajött családjával Bretz Emilné, J. Maude Cobb, mint régi vasárnapi iskolai tanulója odalopakodtam és beültem a padsoruk mögé, hogy majd fordítok nekik. Ekkor óriási elismerésként felém fordult az itt, Budapest ostroma idején egy légó pincében született fia, aki 1948 óta soha nem járt Magyarországon és gyönyörű magyarsággal megköszönte a szándékomat. Édesanyja az amerikai asszony megtanította magyarul még a menyét is talán, nemhogy a gyermekeit.

A kortársaimtól és a korban jóval utánam következőkhöz hadd írjak le egy másik élményt. Szívszaggató végigolvasni egy kötet verset Somogyi Gáborné Csomai Iréntől, aki egyszerű családanyaként írta verses formában búcsúját szüleitől, testvéreitől egyenként. A verseskötet bevételét Kanadából itt Magyarországon három intézmény segítségére felajánlotta.

Egy barátommal a szemináriumban találkoztunk. Akármire tette rá a kezét, abból valami gyönyörűség lett. Régi, bontott házból származó mestergerendát vett és hegedűt készített belőle, amivel hangversek nyeztek. Valamilyen fémből különleges szobor készült. Egy simára csiszolt követ bárhonnán nézzük, minden irányból valami más. A vásznakon olajfestmények tömege. Állványon éppen egy Budapest kép.

Ezt azért részletezzük is! Kint jártam a nagy vízen túl és felhívtam Bodó Sándort (Nashville, TN, USA), egy Budapesti nagyságú városban, mert egy könyvtárosnő rám bámult és mondta, vagy inkább kérdezte tőlem: „Magyar?!” – Igen. Feleltem. Ő meg azt felelte, hogy ismer egy csodálatos magyart, Bodó Sándornak hívják. A világ ma élő legnagyobb festője. 1956-ban egy festményért éppen ült. „Nem akartam a továbbképzést folytatni még két évig”. – Mondta humorosan, tehát kijöttem. Egy képet festettem, ha úgy állt Rákosi Mátyás szeretett vezérünket láttuk rajta, ha másként, akkor Casparek, a garázda kísértet képe Csehországból. Ezért 4 év börtönre ítélték.

Felhívtam egykori barátomat 40 évvel korábbi találkozásunk után. Azzal búcsúzott, hogy nem biztos,

„A nyolcvanas évek külső evangéliumi misszióját nem segítette a magyar nyelv elszigeteltsége, és a még 9 éven át uralkodó gyanakvás minden felekezeti megnyilvánulás ellen.”

lesz még időnk ilyen gyakorisággal újra találkozni. Ezek után találkoztunk. Özvegyen hazajött meghalni. Világra szóló gyűjteményét, festményeit, amit Budán három emeleten elrakott, még megmutatta. Ellátott prospektusokkal. Elmondta csodálatos életútját, amint egy széles autót patkáján gyalogolt és a szél egy újságpapírt hozott felé. Láta, hogy határidőn belül hirdetnek egy pályázatot. George Washington államalapítóról bélyegsorozatot. Szatmári gyerek volt, jól ismerte a lovakat. „George Washingtonról annyit tudtam, amit az egyháztörténelmi jegyzetéből olvastam. Megfestettem Washingtont lovon. Három nap múlva beküldtem a pályázatot. Egy hét múlva nyertem. Egy év múlva saját házamat terveztem meg, és művész feleséggel meg is csináltuk”. Kilencven éves lehetett. Elosztogatott mindent szülőfalujának és Pécelnek. (Ott született a felesége.)

Különös, de a gyülekezetekben szinte mindenhol akadt sok egyszerű mesterember, vagy mezőgazdasági munkás, aki „csak úgy önmagától” megtanult zenélni, énekelni, kart vezetni, partitúrákat írni instrumentális vagy vokális művekhez. Egyik, aki mindezt apjától örökölte Győri Jenő volt. Itthon sokáig kiváló eredménnyel végezte ezt a munkát, de eljött az idő és tovább nem maradhatott.

Nem szokták kapcsolatba hozni Trianonnal, pedig összefüggött ezzel a két bécsi döntés Magyarország területi revíziós igényeinek részbeni teljesítésével, a Felvidéken és Erdélyben. Horthy katonáinak intervenciójával jutottak a magyarok Kárpátaljára és Bácskába. 1968-ban a Varsói Szerződés seregei közül a magyarok azt a területet foglalták el egyetlen éjszaka az akkori Csehszlovákiában, ahová a bécsi döntés alapján is bejutottak. A szomszédállamokban, azóta alig csillapítható a magyarokat sújtó ellenérzés. Szinte csoda a Visegrádi négyek összefogása velünk.

A nyolcvanas évek külső evangéliumi misszióját nem segítette a magyar nyelv elszigeteltsége, és a még 9 éven át uralkodó gyanakvás minden felekezeti megnyilvánulás ellen. Érdekes angol könyvvel találkozok az olvasó, ahogy mi nevezük Bash Margit (Margaret Ann Bash: 30 év missziói munka a kommunista Európában). Bácsbe jött lakni, hogy segíthesse a CEF iratmissziós és vasárnapi iskolai oktatókat képező munkáját. Lelkészt, talán egyet, ha közelebbi munkatársai közé felvett, általában akkor fiatalabb, tanu-

lékonyabb személyeket vett szárnyai alá, kettőt névleg megemlítek Győri Lajost, és Vágó Angélát. Egyik egy vasárnapi iskolai lapot adott ki, annak évekig munkatársa voltam. A másiknak Kazincbarcikán lelképásztora szintén évekig. Az egyik fejezetnek a címéül ezt a mondatot választotta Bash Margit: A csempészek ideje lejárt (233. old.). A VISZ (Vasárnapi Iskolai Szövetség) felekezeti munkát végzett. Nyáron gyermektáborokat szerveztek, tanfolyamokat tartottak, amelyek különféle szabadegyházi felekezetek tagjai is részt vehettek. A kommunista rendszer szigora egyre enyhült, de ideiglenesnek tartották a folyamatot, és talán a visszarendezésben is hittek. Legalább is az Állami Egyházügyi Hivatal számításba vett új elnököt. A változást teljes bizonyossággal azzal vehette észre az ember, akit sorsa pap létére arra ítél, hogy körülbelül heti gyakorisággal belépjen a Lendvay utca ÁEH kapuján, hogy legnagyobb meglepődésére, a portás nem előszobáztatta egy óra hosszig, a tisztviselő, legyen akár főelőadói rangban, fogadta a köszönését. „Nem cikizte” valamivel, sőt bocsánatot kért tőle, hogy az irodában nagy a dohányfüst. Nem tett megjegyzést a Békehírnökre („egyházi szennylap”), egyes szerzőkre (a legjobb papköltőink egyikének például a szonettjére: „Nem tükrözi az intelligenciáját”). Az egyház küldötte minden egyes bemenetel előtt remegve azért imádkozott, hogy adjon Isten megtérést annak a fő-tisztviselőnek, aki hivatali székéből „kezelte” őt. Mert amennyiben véletlenül felemelte volna a szavát, mint Füzfa Imre úrnál az egyikük, rendőrt hívott rá. Ő nagyon jól tudta, hogy egy sokkal gyakrabban elvárt másik ügyintéző 25 év óta kérvényezett felújítási munkájához engedélyt. Az ott állt és hang nélkül nyelte a szentenciákat. Füzfa Imre körülbelül negyedórát tartotta a tollát az engedélyt megadó irat felett, sűrű káromkodások, trágár szavak után záradékul a következő mondattal: „Na, megadom. Dógozzanak végre,” és aláírta. Ha csak egy dekás lett volna szavainak súlya, a fővárosi iroda termének levegőjében annyi lett volna a szennyeződés, hogy íróasztalostól padlóra préselődött volna az egész ember. Csakhogy ő kivételes volt, ocsmányság, marxizmus, és más tulajdonságok tekintetében, mint egykori népbírói ülnök „joga volt” az ocsmányságra. Maga Dr. Szakács József szerint: „Nagyon kellemetlen tárgyalási partner.”

A magyarságnak külön terhe volt Erdélyben a ná-

„Az egykori császári és királyi uralom alatt épült, szépült minden, majd 1918-ban minden felborult, széthullott. Trianonból senki nem nyert semmit, csak veszített.”

lunk békés lefolyású 1989-es őszi, majd az év végi ünnepekhez közeledve a romániai rendszerváltás: A temesvári vérontás, majd a magyarság kisebb számú, de nem jelentéktelen kivándorlása. Sok-sok megsiratott gyermek, férj, és a domináns románság magyar-gyűlölete ösztönözte őket. Ami ezeket a napokat jellemzi, egyik például a marosvásárhelyi súlyos tettelegesség. A helyi tájékoztatás bejelentette, hogy a képernyőn szereplők nem a magyarokat vernek, hanem románokat. Sütő András magyar író szeme „kiverődött” valamiként, és pártatlan külföldi kórház gyógyította. Egy-két hétre tehát elhallgattak a román-veréssel és a magyar brutalitással. Azóta is azt mondják másra az „öntudatos” tettesek Európa-szerte, amit ők csinálnak.

A nyolcvanas évek után feleségemmel és egyik lányunkkal Erdélyben jártunk. Sok részlet meglepett. A város épített örökségében is gyönyörködtünk, amikről sokféle emlék alapján volt elképzelésem. Hazafelé összeraktam a részleteket és megdöbbenően arra következtettem, hogy a patinás szép házak – pl. a nagyváradi Fekete Sas szecessziós palota, csodaszép ólomüveg ablakaival lenyűgöző látvány – és hasonló épület Aradon, Nagyszébenben több is látható. Legtöbb az 1800-as évek végén épült, a román uralom viszont semmit sem gondozott rajta. A kemény vulkáni kőzetből épült lépcsők lefelé ívelten kopottak, ami azt mutatta, hogy vagy száz éve koptatják. Valaki tervezett, dolgozott, más elfoglalta, de nem törődött vele. Ahol csillár lógott egykor, ott saját vezetéken függött egy foglalat, abban pislákol valamilyen fényforrás, nem ontott szemrontó nagy világosságot, csak félhomályt. Mondhatnám „takaréklángon égett”. A paloták előtt virágágyást rögtönöztek, de népviseletben, vastag bőrvékkel posztóruhában jártak, üldögéltek a földön férfiak, nők, gyermekek a virágok között. Óhatatlanul fölvetődött előttem: vajon mit nyert a trianoni győztes diktátorok által felosztott közép-európai régió a Habsburg Birodalom és főleg Magyarország felosztásával? Az egykori császári és királyi uralom alatt épült, szépült minden, majd 1918-ban minden felborult, széthullott. Trianonból senki nem nyert semmit, csak veszített.

A magyarság sorsát veszélyezteti a mai napig a nemzettudat jelenlegi éledését elutasító, változatlan ellenérzés, a lenézés, a gyűlölet. Nem mondhatjuk, hogy ennek mértéke mindenütt egyformán terheli

a mindennapi életet. Ahol előfordul a kölcsönösség, ott fokozódik a teher. A másik fél gyűlöletét nem lehet csillapítani fokozott viszonzással, csak megelőzni lehet azzal, hogy mi nem a gyűlölködés talajáról indulunk feléjük. Kezdjük el végre „rendezni közös dolgainkat”, de ne a gyűlölet jegyében! Ne tápláljuk az előítéletet, ne szítsuk a felekezeti ellentétet. Legyünk toleránsak a másik ember iránt, és ne keressünk okokat a megtorlásra. Látni szabad, szólni viszont nem mindig érdemes.

Az anomáliák sajnos mind visszavezethetők a gyönyörű virágos Trianon palotáig. Ugyan ki gondolt az igazságra, az emberekre, az értékekre, vagy a „szektákra”, akiknek a nézetei mind idegen országból befészkelődő „invazív” dolgok voltak a szemükben. Semmi nem korlátozta a kísértést a bűnre, és senki nem bátorította a szemérmes erényt.

A Biblia nem csak ünnepi hangulatot ad, hanem segíti az élet minőségét. A Szentírás szellemi értékeinek elfogadása generálisan átalakítja és emberibbé teszi a körülményeinket. Meg kellene próbálni minden mértékben becsülni a másikat, mert akkor leszünk mi magunk is megbecsültek.

A mi „személyes Trianonunkat”, az ember és ember közé húzódó gyűlöletet nem érdemes most már száz évnél is tovább izzítani. Minden emberben van valami jó, csak föl kell ismernünk. Minden vallási közösség, legyen bármilyen a dogmatikája, jóra és igazságra törekszik. Miért zárnánk ki ennek a lehetőségét holmi fikciókkal, féligazságokkal? Csak nem arra gondolunk, hogy „minden ember rossz, kivéve mi, vagy talán csak egyedül én magam”?

A politikai irányváltoztatások, mondhatjuk így: a nagy történelmi fordulatok után az emberek véleménye képes változni. Akinek meg voltunk győződve szilárd világnézetéről, és azon ő maga változtatott, bármilyen okból, az a személy ránk nézve esetleg veszélyt jelent. Ahogy Zsindelyné Tüdős Klára egyik memoárjában kifejti: „Olyan idők voltak azok, amikor az embernek régi jó barátaival is újra meg kellett ismerkedni. Az átéltek az embereket is kiforgatták sarkaikból, nemcsak a várost.” Akivel meghitt pillanatokban egyet értettél megtagadta önmagát, bizalmaddal visszaélt és hátba támadott. A rászédett emberek tépelődtek, hogy miért voltak oly hiszékenyek, hiszen a gonoszt felismerhették volna. A túlélési taktikák

„Trianonnak tehát volt, sőt van is utóélete. Ami ebből a kereszténység része, az olykor semmi több mintha odateszünk a »keresztény« szó mellé egy kiegészítőt: »névleges«.”

egyike, hogy egyetértést színleljen az ember, ha akkor megszűnik felette az életveszély.

Trianonnak tehát volt, sőt van is utóélete. Ami ebből a kereszténység része, az olykor semmi több mintha odateszünk a „keresztény” szó mellé egy kiegészítőt: „névleges”. Hadd lássa mindenki, sokan névlegesen hordozzák „ezt a szép nevet” (Jak 2,7), valójában csak megcsúfolják a keresztény hitet és egyáltalán nem „Christianusok” (nem krisztusiak, ApCs 11,26). Nem jut el a belső emberig, a tudatig, a legmélyebb személyes részig a kereszténység. Elakad egy külső, esetleg megközelítő gyűrűn, és nem válik az élet lényegévé Jézus Krisztus. A tudatos keresztény nem az ünnepeivel, vagy a külsőségekkel, hanem szellemi megnyilvánulásával fejezi ki, hogy Krisztus követő.

Az ifjúság nevelése iránt, főleg a gyermekek vasárnapi iskolai gyülekezeti nevelése ügyében, egyre határozottabb lett az igény. Különös gonddal ellenőrizte ezt az Állami Egyházügyi Hivatal. 1980-as évekre ez az ellenőrzés már közelített egy újabb kitörési ponthoz. Nem volt más út, engedményekhez kellett folyamodni.

Sokan azt említik, mintha a Kádár-korszak és a nyolcvanas évek vége egy nagyszerű szocializmus lett volna. Sajnos azt kell mondanom, mint túlélő egyszerű állampolgárnak, én örülök, hogy valahogy megúsztam. Egyáltalán nem sírom vissza, és nem is hasonlítgatom össze a múltat a jelennel. Igaz, nekem korszerűtlen volt a véleményem, vallásosságom révén. A maximális jót egy mondás kölcsönvételével fejezem ki: „Magyarország volt a legvidámabb barakk.” Lehet, hogy csak látszólag volt „vidámabb barakk”. A mi humoristáink zseniálisak voltak. A barakk, viszont nem luxusvilla.

1988-ban a főiskolát járt néhány istenfélő férfit szerzett tiszti rangjától becsületbíróságon felmentettek. Középszkolai fiatal tanárokat elbocsátottak „ideológiai okból”. Másokat állandóan zaklattak, hogyha már istenfélő, miért ment tanárnak, és miért nem ment papnak. Ha kiderült egy több éve példásan helyt álló pedagógusról, hogy istenfélő, figyelmeztették, „a vasárnapi viselkedése az állásába kerülhet!” Egy kitüntetett tanárnőt már nyugdíjaztatás előtt felszólítottak hasonló értelemben. Óriási bölcsességgel megkérdezte a matematikus tanárnő igazgatóját: „De szeretni azért szerethetem a tanítványaimat?” Más megelégette a zaklatást és adódó alkalommal kint maradt egy kirándulás után Svédországban.

Egyébként más milliók szépen itthon pihentek, rekreálódtak, a papa tanyáján, kisegítve őket kapával, kaszával. Nézték a homokvihart, nem a tengert. Autó sem volt itthon „C” rendszámú, hogy messzire mehettünk volna „Dongóval” vagy „Bervával”. (Állítólag láttak az Alpokban Trabantot. Megspórolták az útiköltséget, és a világ legjobb zsebesei elől is megmenekedtek.

Nacionalizmus és patriotizmus

Amikor a határokat átlépni előzetes és hosszadalmas hivatali kérelmezés mellett sem lehetett, komoly belpolitikai kérdésként jelentkezett a határ mindkét oldalán az átnyúló szomszéd nemzetiség kisebbségi kérdése. A kisebbségeket igyekeztek beolvasztani. Csakhogy bármilyen módszert alkalmaztak az eredményre évtizedekig várni kellett, esetleg akkor sem volt az eredmény kielégítő. A magyarságtudat oly mélyen gyökerezik, hogy elfedni rendkívül nehéz. A csonka országban a sokkal kevesebb számú kisebbségre is érvényes volt ez a szándék. Közép-Európának ebben a térségében heves gyűlölet feszült a kisebbségek lelkében. Románia, ahol a kisebbségek a milliós számot is elérték, egyszerre valamennyi ott élő kisebbségből ellenséget kreáltak. Ezt sajnos tapasztalhatjuk a mai napig mind Romániában, mind Ukrajnában. Az utódállamok hivatalos politikai magatartása volt a magyar nyelv kiszorítása és a nemzeti identitás teljes kilúgozása. Valamennyit könnyített, ha a kisebbségiek értették a hivatalos nyelvet. A problémát mesterségesen fokozták. Romániában az állami alkalmazottak között nem tűrtek magyart. A vasutasokat, postásokat, nyelvvizsgára kötelezték. Ha belépett a magyar gyermek az iskolába, ha a család felnőtt tagjainak bármelyike napi bevásárlásra indult, nyomban érezhette a magyar kisebbségi lét ezer apró kellemetlenségét. Házasság révén is befurakodtak a magyar családok körébe. Érdekes példát tapasztaltam egy vegyes nemzetiségű családban. Az édesanya magyar, a férje öntudatos román volt. A fiú egyszer megkérdezte az apját, hogy ő az uralkodó nemzethez, vagy a szíve szerinti magyarsághoz tartozik-e? „Most én mi vagyok?” – Kérdezte az apját. Aki így felelt: „Korcsula vagy fiam!” Bizonyára egy korcs kutyára gondolt, egyúttal a fiára. Horvátországban van ugyan egy Korčula sziget, de arról ő valószínűleg nem hallott.

„Számptalan ember titkolta, ha csak tehette, az eredeti nemzetiségét. Sokan kérték a családi név megváltoztatását. Ezzel legalább enyhíthették a naponkénti lenézést és a megaláztatást.”

Egy teljesen magyar családi nevet viselő személy (Apja neve után a családi neve Fekete, az anyja lánykori neve Nagy) ő magát románnak vallotta, és ideges lett, ha ezt vitatni próbálta valaki, azt is figyelembe véve, hogy különben magyar állampolgár. Más esetben román nemzetiségű volt az, aki Groß családi nevet viselt, és a jellegzetes ß-betűt egy „sz”-re változtatta. Nemrég telepedett át Erdélyből egy magát magyarnak valló fiatalember, a családi neve Chiciudean, ettől függetlenül három nyelvet kitűnően beszélő magyar. Könyvet is fordított magyarra 2015-ben (Istentisztelet az olvasztótégelyben). Az a bizonyos szakállas székely, aki betöltötte időnként a tiszteletbeli nagyapa szerepét, Liksai családi nevet viselt. Furcsa név, de senki nem tudja belőle kikövetkeztetni a nemzetiséget. Liksai Mózeset a szakállára nézve többen tanácsolták Pesterzsébeten, hogy magyarosítson. Miután többször is hallotta megkérdezte: „Ugyan mire magyarosítsak? Legyek talán Liechtenstein?”

Az erdélyi törvényszékeken a magyar mindig súlyosabb büntetést kapott, a hajszálnyi, vagy mondva csinált ügyekben. Ezeknek nem találjuk meg a párját a magyar közigazgatásban, de az idegen nyelvűség, a rossz kiejtés örökös gúny tárgya volt minálunk is. Ez természetesen a nem kívánt irányban hatott. Egyszerűen dacos reakciót szült: „Csak azért is az vagyok, akik a szüleim voltak!” A nemzetiségiek sérelmezték a közigazgatás anyanyelvük használata miatti megkülönböztetett viselkedését. Az igazság és a jog nem függhet nyelvhasználatától. Most még hadd említsem meg a Kárpát-medence régiókénti, a dominancia szerinti olvasztótégellyel való változását. Számptalan ember titkolta, ha csak tehette, az eredeti nemzetiségét. Sokan kérték a családi név megváltoztatását. Ezzel legalább enyhíthették a naponkénti lenézést és a megaláztatást.

Mivel ennek az írásnak a szerzője azt a speciális feladatot vállalta, hogy a trianoni „szerződésnek” a hatásait egy évszázadon át két világvallásra nézve is bemutassa, meg kell említenem, a nem uralkodó keresztény kisebbség elleni hazafiatlanság vádját. Nem kívánok nevesíteni egy „nagyegyházat” sem, hiszen azzal csak felélesztenénk az ökumenizmus által enyhített jelenséget, de a „kisegyházak” áldozatkészsége a segélyprogramokban gyakran meghaladta az uralkodó egyházakét. A belső támogatások mértéke éppen úgy kitűnt, mint a nagyon távoli országok nyomorának

enyhítése. Jó példa mutatkozik erre a Szeretetszolgálat esetében.

Ahelyett, hogy ezen a szálon tovább haladnánk, meg kell említenem az igen gyakori vádat a kisegyházak (13 felekezetet ezzel a kifejezéssel „tömbösített”) hazafiatlanságáról. Elsőnek említjük Jehova Tanúi felekezetét, ami egy XIX. században, Amerikában keletkezett közösség. Azt hirdetik, hogy Isten neve Jehova. Ez a legfontosabb dolog, hogy így hívjuk Istent. Bár Istent Jehovának a zsidóság nem emlegette lehetőleg egyáltalán, az Ószövetség nagy részében ez valóban így van, bár nem kizárólag. A Tanúk pacifisták, nem fognak fegyvert, az állami jelvényeket (pl. Vörös Csillag) egyenesen a „fenevad bélyegének” tartják, több jóval kisebb jelentőségű szokásaikkal szintén erőltetett magyarázatokra épülnek más felekezetek szemében. Emiatt az 1988-as évig a hadkötelesség és védkötelesség megtagadása miatt több éves börtönbüntetésre ítélték őket. Háború esetén ugyanezért ki is végezték őket.

Csakhogy a Jehova Tanúi semmilyen felekezetközi munkában nem vesznek részt, úgy hogy az előbbi 13-as számon túl vannak. Egyáltalán nem tartoznak a kisegyházak közé. Meg kell jegyezni, hogy a zaklató módszereik sokat enyhültek. Az utcán sem szólítanak le senkit azzal, hogy ki mit hisz az örökkévalóságról. A fegyvertelenséghez viszont ragaszkodnak. Hogy egyébként milyen hazafiak, arról keveset beszélnek.

A másik pacifista felekezet a kisegyházak között van, szintén megtagadja a fegyverfogást. Ez a Nazareni felekezet, amelynek magyarországi megjelenése megelőzte 1848-at. A világháború előtt 200 000 tömegre becsülték őket, bár ők soha nem adnak pontos felvilágosítást a létszámukról. Buzgóságuk, hitük, történelmük rendkívül szimpatikus, és helyzetük megjobbításáért mind hazánkban, mind Európa-szerte talált pártfogókat. A fegyvertelenség miatt őket is akár életre szólóan megismételt bírósági határozatok alapján börtönbe zárták. Hazafiatlan, lázítóknak és a társadalomra veszélyes elemeknek tartották. Internálótáborokba és börtönökbe töltötték éveiket. A Magyarországi Szabadegyházak Tanácsa révén, még a rendszerváltoztatás előtt fegyvertelen szolgálatra osztották be, majd lelkiismereti okból, a gyülekezeteik tagságának 5 éves fenntartása esetén minden katonai szolgálat alól mentesítették. Megjegyzem, soha

„A magyarságtudat alapja elsősorban a közös nyelv, mint leglényegesebb tényező.”

egyetlen egyszer sem bizonyították kifejezetten a hazafiatlan magatartásukat. Adót fizettek, a törvényeket tiszteletben tartották, a fennálló társadalmi rend megbontására nem uszítottak.

A napjainkban egyik legtöbbet emlegetett felekezet a Németh Sándor alapította Hit Gyülekezete. A XX. században, részben külföldi mintákat követve, részben a nevezett alapító és több közvetlen munkatársa kezdeményezésére Budapesten és az egész országban hálózatot hoztak létre. Kimondottan nem hazafiatlanok, de nyíltan foglalkoznak politikai, illetve társadalmi kérdésekkel. Viszont ők sem „öku- menizálnak”, vagyis semmilyen más felekezettel kapcsolatot, együttműködést nem ápolnak. A felekezet egyházvezetői kérdésekben már elszakadt (autonóm gyülekezetek).

Vannak még egy Magyar Evangéliumi Testvérközöség (methodisták), akiknek szintén nincs kapcsolata más keresztyén evangéliumi mozgalommal, felekezettel.

Az többi 12 felekezetet, legyenek különféle pünkösdi-ek, methodisták, adventisták, baptisták, keresztyén testvérek, szabadkeresztények, akik jó ideig a Magyarországi Szabadegyházak Tanácsa keretében együttműködtek, ami a hazafiasságot illeti szolidárisak a mindenkori államhatalomhoz. Sőt, a politikai kérdésekhez is igen óvatosan kapcsolódnak, amit sokkal kevésbé jellemez a bíráló, inkább az a magatartás, hogy a történelem Ura, a Mindenható akarata olvasható ki a mindennapi eseményekben.

A „tan kapuja” buddhista felekezet ázsiai létező világegyház része, és semmiféle keresztény felekezet mellé nem. Mint ahogy „Krisna egyház” sem egyház, mert egyháza csak Jézus Krisztusnak van. A Krisna-tudatúak pedig egy újabb világegyháznak, a hinduistáknak része. Hazájában mindkettő keresztényüldöző.

Egyszerű emberek napi beszélgetéseiben sokszor felvetődött két kérdés. Az egyik felveti, hol van már az igazi magyar? Rég kihalt a honfoglalás óta (feltehetően 895 óta) az egykori magyarság. Azt is vitatják, hogy találkozott-e a pogány magyarság a honfoglalás előtt a kereszténységgel? A kereszténység csakis nyugat-európai jelenség. Eddigiek során természetesen nehezen lenne bizonyítható DNS-tesztek alapján a jelenlegi magyar generációk szervezetében Árpád és népeinek vére. A régi avar sírokban, a hunok és a

magyarok között viszont előfordulnak nem is csekély számmal görög keresztes hagyatékok, vagyis egyenlő szárú kereszt (+). Mi itt kevés hírt hallottunk a keleti kereszténységről, talán lényegesen többet, a görög nyelvű ortodox liturgiáról, ami némely dologban hasonló, másban eltérő a nyugati latin liturgiákhoz viszonyítva. A magyarságtudat bármelyik választól függetlenül alakulhat ki.

A magyarságtudat alapja elsősorban a közös nyelv, mint leglényegesebb tényező. Nagyon jelentős kohéziós erő maga a család. A szülő és gyermek kapcsolat mindenkinél személyes és erős. Az ősmagyarság „nagycsaládot” képviselt egy apajogú társadalomban. A hit világában, a népi bölcsességekben kifejezett tapasztalatok, a nehézségek megoldások jelei lehetnek a magyar identitásnak. Nem utolsó sorban az a magyar, aki magyarságát meg akarja őrizni.

Most, a trianoni centenárius idejére kialakult a patriotizmus és a nacionalizmus ellentétes ideológiája. Elég megmukkanni őszintén valamilyen véleménnyel, és máris Hitleristának, nácinak, fasisztának „becézik” az embert. Ide kötődik az antiszemitizmus is. Szerettem volna tárgyilagosabban látni ezt a kérdést, ezért angolszász területről érkező forrásként böngésztem egy glasgow-i kiadású, XXI század elején többször kiadott értelmező szótárt (Collins Cobuild English Dictionary for Advanced Learner's. Harper Collins Publishers, 2006. 6. kiadás). A két kifejezés értelmezésére nézve megosztom a könyv álláspontját: A „patriot”, „patriotic”, „patriotism” kifejezésben kifejtik a hazafiasság érzelmét, állampolgárokat ismertetnek, akik szeretik a hazájukat, lojálisak iránta, pozitív, haladó gondolataik vannak a nemzetükről. A szeretet fogalmát szinte minden magyarzó mondat tartalmazza, de egyszer sem, még véletlenül sem, írnak a másik nemzet gyűlöletéről. A „nationalism” és társ fogalma a „nationalist” szavaknál kifejtik a nacionalista ideológiát, egy „faj” magasabbrendűségének tévhitét. A széles látókörű Németh László szerint ez is 1920 óta keletkezett Magyarországon (Kisebbségben).

Olykor az az érzésem, hogy művelt emberek, mesterségesen generálják eszmék, gondolatok zűrzavarát. Ilyen az, hogyha valaki a mai európai vitákban annyit kijelent, „szeretem és védem a hazámat”. Nyomban ráfogják, hogy nacionalista, vagy éppen neofasiszta. Pedig a hazaszeretet emberi kötelességünk lenne.

„Állítólag Illyés Gyula mondta: Magyar az, aki vállalja.”

Mit jelent tulajdon képen magyarnak lenni? Mi az, ami valóban magyar? Elég gyakori kérdés, és egyáltalán nem könnyű rá a válasz. Egy egyén társadalmi be- tagolódása (szocializációja) során egy határozott tudati állapot, ami a legkorábbi gyermekkorral kezdődik és a személyiség tudat utolsó pillanatáig minden emberben változhat. A szlovákiai Somorja községben Tóth Károly igyekezett 2009-ben a Kisebbségkutató Intézet fórumán részletesen meghatározni ezt a folyamatot.

Első tényező az öntudatos emberré alakulás után, hogy szüleire, édesanyja első szavaira figyelmes lesz, majd alapiskolába kerül, ahol bizonyos nyelvű oktatásban részesül, körülveszi lakóhelyi környezete. Megtanul olvasni, összegyűlik első tapasztalata, bizonyos nemzetiségi összefüggésben. Ez aztán a következő életszakaszában akár döntően pozitív, akár súlyosan dehonesztáló lesz, meg sem tud tőle szabadulni. Kialakul élete folyamán a komplett nemzetiségi öntudata.

Már 1991-ben, a budapesti közgazdasági egyetemen, Komoróczy Géza (1937–) emeritus professzor, orientalista, nyelvész több kiváló magyar tudóssal teljes egyetértésben kijelentette, hogy a magyar identitástudatban a hit, az egyházakkal ápolt kapcsolat, a vallásosság jelentős szerepet játszik. Azok az emberek, akik őt személyesen évtizedek óta ismerik, általában zsidó embernek tartják, de kiderült, hogy szabolcsi birtokait vesztett dzsentri fia, és soha semmilyen őse nem volt zsidó. Viszont a zsidóság történelméről a legnagyobb könyve több, mint 2400 oldal terjedelmű, tartalmi értéke ennél is jóval magasabb.

Állítólag Illyés Gyula mondta: Magyar az, aki vállalja.

A patrióta (hazafi) bármennyire szereti a hazáját, nem feltétlenül néz más hazájára előítéllettel, nem általánosít, hiszen minden nemzet fiai között él sokféle ember, rokonszenves, vagy éppen ellenszenves tulajdonságokkal, éppen úgy, ahogy mindenkinek van jobb és balkeze. Nem kíván más népet, megalázní, leigázní, esetleg megsemmisítení. Esetleg érdeklődik más hazája felől, de nem ellenséges szándékkal. A tanult ember szellemi szintje tiszteletre méltó, de diplomától nem származik jellem. Megtalálni kevésbé iskolázott embertársunkban a szépet, a nemest, lehet becsülni benne az emberi méltóságot. A patrióta akár ódákat zengjen a szeretett hazáról, nem gúnyolja ki a másikat soha. Kész tanulni egy másik néptől. Jó példa erre az említett szótár kiadásának helye, ami nem Angliában

keresendő, hanem fentebb, északabbra, Skóciában. Közismerten a skót nép és nemzet igen büszke, sőt tudományos, küzdelmes kutató munkával kiásta a feledésből egykori kiszorított skót nyelvét és írásmódját. Az utóbbi századokban preferálja a saját skót világát, még a bibliakiadását is. Van anglikán egyház és skót egyház. Az ő vallásukat az ókor végi, Szent Patrikhoz vezetik vissza, nem VIII. Henrikhez Hozzánk közelebbi a skótok biblicitása.

Ezzel szemben a nacionalista soha nem szereti a hazáját annyira, hogy sokkal inkább ne gyűlöljön bárkit, akár saját hazájából is, akire ráfogja, hogy más nemzet fia. A hitleristák azt mondták, hogy a német „Herrenvolk”, felsőbbrendű faj. Az alsőbbrendűeket pedig ki kell irtani. Az egyiptomi koptok szedték össze Kairóban a szemetet. Amit lehetett hasznosítottak, és ebből meg is gazdagodtak, templomot építettek. Az arabok felrobbantották a templomaikat, rájuk törtek és gyilkolták őket. Nem kímélnék semmit, akár miről van szó, amit elfogultságuk diktál, azt teszik. Annak megismerése, hogy melyik helyes, vagy melyik helytelen ideológiai alapvetés, azt minden embernek egyénileg kell eldönteni és ebben az elfogultság a legrosszabb tanácsadó. Ha csak egy pillanatra egybevetjük a jelenséget a mai Európa fő problémájával, azonnal érzékeljük, hol van a repedés az Európa-erőd falán. Miért képtelen eldönteni a világ egyik legerősebb hatalmi tényezője az Európa Unió, hogy mit kezdjen a bevándorlás jelenségével. Kiket vár, és kiket fogad be? Menekülteket, munkaerőt, betelepülőket, vagy tudakolja-e egyáltalán kicsodák érkeznek milliósámsra a területére? Vajon mennyire lesz képes az Európai Unió megvédeni önmagát a jövőben? Pillanatnyilag, aki ezt fölveti egyáltalán, azt parlamenti tiltakozás, és milliók ágálása kiíséri. Az európaiság nem szorul védelemre. Megkérdik minden nap, ha egyszer lebontottuk a „vasfüggönyt”, most miért építünk „kerítést”? Magyarország harminc évvel ezelőtt megnyitotta a kerítést az NDK állampolgárai előtt, most miért álljuk útjukat a szerencsétlen háború sújtotta „menekültekné”? ◆

A cikk és egyben a cikksorozat befejezése a szolgatars.hu oldalon található.

Kolozs Nagy János

SZÁZ ÉVE SZÜLETETT NAGY JÁNOS BAPTISTA LELKIPÁSZTOR (1920-2011)

A Teológia
tanárai
és hallgatói,
1964

Édesapám, Nagy János a trianoni békekötés évében, 1920. július 14-én Újpesten született. Édesanyja vele együtt hét gyermeknek adott életet. Két testvére néhány hónapos korában meghalt, öten felnőttek (Sándor 1912-1990; Lajos 1913-1994; József 1915-1985; Mária 1923-1982).

Nagy János lp a Teológia
tablóképéről, 1962

Elemi és polgári iskolai tanulmányait Újpesten végezte, majd a Budai Állami Tanítóképző Intézetben 1940-ben kapott diplomát. Szülei 1921-ben tértek meg és merítkeztek be. A család lelki otthona az Újpesti Baptista Gyülekezet volt. Édesapám mindig hálával emlékezett vissza Révész Zsigmond vasárnapi iskolai főtanítóra, aki által sok szép bibliai történetet ismert meg. Pannonhalmi Béla lelkipásztor igehirdetései, szülei példás hívő, imádságos élete nagyban hozzásegítették a megtéréshez. 1936. július 12-én merítkezett be Pannonhalmi Béla testvér által, s lett tagja az Újpesti Baptista Gyülekezetnek. Aktívan részt vett a fiúkori munkában, megválasztották annak elnökévé. Örömmel énekelt az énekarban is.

1941-ben a Székesfehérváros pe-

Szerzőnk a Szolgatárs
alapító társszerkesztője,
és a Békehírnök volt
felelős szerkesztője.

dagógusa lett. A Fiúárva-házban lett nevelő állandó bentlakással, ezért csak ritkán lehetett otthon mint szabadnapos. Nyáron pedig budapesti gyermekeket üdültetett a Balatonnál.

1938-ban egy Újpesten szolgáló szíriai misszionárius hatására 18 éves korától kezdve éveken át imádkozott azért, hogy Isten válasszon neki segítőtársat, és ne ő maga. Imáira válaszul Isten álomban mutatta meg (1942-ben), hogy Kolozs Ilonát, Kolozs József hajdúböszörményi lelkipásztor legkisebb leányát vegye feleségül. Az Úrtól kapott ajándéknak tekin-

tették egymást, de a frigy megvalósulására hét évet kellett várniuk. Édesapám 1942 októberében bevonult tényleges katonai szolgálatra, s attól kezdve levelezés útján tartották a kapcsolatot, és várták Isten ígérétenek és szerelmüknek a beteljesülését.

Először Szatmárnémetiben, majd Tasnádon töltötte katonaeveit (az 1940-ben visszakapott Észak-Erdély területén). 1944 szeptemberében került a frontra a Keleti-Kárpátokba, majd innen visszavonulással megérkeztek Budapest térségébe. Karácsony szentestéjét Budaörsön ünnepelte bajtársaival, amikor riadóztatták a századot. Mint a fogatolt vonat-részleg parancsnoka (hivatalosan: hadapródörmester) éjszaka öszszegyűjtötte a faluban különböző helyeken elszállásolt katonákat, lovakat és szekereket. Közben a szovjetek már lötték Budaörsöt is. Amikor reggel visszaért szálláshelyére, megdöbbenve látta a falat rádőlve arra az ágyra, amelyben addig éjszakánként feküdt. Hálát adott az Úrnak a megmentésért. Ezután Budapest felé indultak, és a lövöldözés, bombázás, gránátbecsapódások közepette csodálatos módon egyetlen karcolás sem esett rajta. Isten ismét megőrizte őt.

1945. február 7-én a Kis-Gellért-hegybe épített Sziklaközpontba vezényelték hat honvéddal együtt egy kút ásása céljából. Itt esett szovjet hadifogságba február 10-én. Sok várakozás és huzavona után a transzport április 9-én érkezett meg az ukrainai Donbász bányavidék Brjanka nevű hadifogoly-táborába. Addigra már elsajátította a legfontosabb orosz szavakat, és

Nagy János lp és felesége 1961

megtanult cirill betűkkel írni. Mivel korábban kilenc évig tanult német nyelvet, így a fogság ideje alatt gyakran közvetített a német és magyar hadifoglyok valamint a szovjet táborparancsnokság között. Brjankában töltött három és fél évet mint felszíni munkás; szabadozása előtt a regisztrációnál már orosz-magyar tolmácsként működött. Megérkezésekor az ő bibliáját elvették, de egy nyíracsádi barátkozó közkinccsé tette az övét – egy magyar nyelvű Biblia az ezerfős táborban! Édesapám vasárnaponként 25–30 különböző felekezethez tartozó hívőnek tartott istentiszteletet, emlékezetből összeállított egy 50 énekből álló gyűjteményt „A reménység hangjai” címmel, és arra is volt ideje, hogy lelkigondozza a kórházban fekvő betegeket. Az Úr sok próba és viszontagság között megtartotta életét, sőt világíthattott sorstársai számára.

A szovjet hadifogságból 1948. október 3-án érkezett haza. Azonnal bekapcsolódott a dr. Haraszi Sándor és Kovács Géza lelkipásztorok vezette újpesti gyülekezet munkájába, különösen az ifjúsági szolgálatokba. Folytatta pedagógusi pályáját, és különböző fővárosi általános iskolákban tanított. 1949. február 3-án házasságot kötött

Kolozs Ilonával a hajdúböszörményi imaházban. Ezt követően több mint egy éven át Pécelen laktak, és az ottani gyülekezetben szolgáltak, amelynek akkor bátyja, Nagy József testvér volt a lelkipásztora. November 22-én megszületett első gyermekük: Ibolya. A kis család 1950-ben Hajdúböszörménybe költözött Kolozs József lelkipásztor házába. Édesapám 1950–1952-ig az Egri Tanárképző Főiskola levelező hallgatója volt, 1952-ben kapott tanári oklevelet. A Hajdúkerület utcai iskola felsőtagozatán magyart és orosz tanított. Ebben az időszakban született második és harmadik gyermekük: Ilona (1951) és János (1953).

1954-ben megerősödött benne az Úr elhívása a lelkipásztori szolgálatra. 1955 januárjában elfogadta a kondorosi gyülekezet meghívását, ahol április 24-én lelkipásztorrá avatták. Ezt követően több éven át teológiai tanulmányokat folytatott. 1957 augusztusában meghívást kapott a két angyal földi gyülekezettől (Jász utca, Váci út) lelkipásztori

Nagy János lp és családja, 1963

Nagy János lp a Spurgeon díjjal, mögötte fia, 2010

szolgálatra. Ebben az évben, már Budapesten született a negyedik gyermek: Ágnes. 1958-ban egyesült a két angyalföldi gyülekezet, a közös imaház a Váci úti lett, a Jász utcait pedig lelkészlakássá alakították át. A gyülekezet taglétszáma folyamatosan emelkedett a megtérések, valamint az újrafelvételek és ideköltözések által (60 fő-ről 120 főre). Sok testvér költözött Tarpáról és környékéről Budakalásra, Ürömrre és Pomázra, akik a Váci úton találtak lelki otthonra. 1981-ig szolgált az angyalföldi gyülekezetben. Nyugdíjazása után 1986–87-ben kiegészítő szolgálatra hívta vissza ismét a gyülekezet. Ezt megelőzően és utána is alkalmi és rendszeres szolgálatvégzésre kapott felkérést Budapest környékén, Dunántúlon, és a Körösvidéken, sőt Erdélyben is. 1992 áprilisától 1993 augusztusáig másfél éven át Kondoroson végzett helyettesítő szolgálatot. 2009 szeptemberétől – élete utolsó másfél évében – a budakeszi gyülekezet tagja volt, Ilona lányával és Elek vejével együtt.

Közegyházi szolgálatait is voltak

szép számmal. 1957-ben az akkor újrainduló Békehírnök korrektora lett, és ezt a munkát – három évi megszakítással – 1997. december 31-ig hűségesen végezte. 1978–79-ben tagja volt a szerkesztőbizottságnak, a lapban rendszeresen megjelentek lelki tartalmú írásai. 1957 őszétől kezdve tanított a Baptista Teológiai Szemináriumban – orosz nyelvet, egyházszervezetant és pszichológiát. 1962–65-ig ő töltötte be a Teológia igazgatói tisztségét. E szolgálat befejezése után az egyház számviteli adminisztrátoraként tevékenykedett 1979-ig, majd egy évig pénztárosi funkciót töltött be. Zenei és nyelvi képzettsége miatt tagja volt az Énekeskönyv Bizottságnak 1959–60-ban, és a legutóbbinak is, 2002–2003-ban. Szenvedélyesen gyűjtötte a magyar és idegen nyelvű egyházi énekeskönyveket, esztétiként elővette egyiket-másikat, és harmóniumján sorra játszotta az ismert és „ismeretlen” énekeket. A rendszerváltás idején szorgos kutatómunkával egy vaskos kötetet készített „Tanulmányok A hit hangjai c. baptista énekeskönyvről” címmel (1991), amely bekötve, gépelt kézirat formájában fia tulajdonában van.

Nyugdíjba menetelét követően Édesanyámmal együtt Ilona lányáékhoz költözött, Ürömrre. Veje, Csürke Elek házuk tetőterében egy kétszobás lakást alakított ki részükre, ahová 1981 utolsó hetében költöztek fel. Hűséges segítőtársa, 1990. március 15-én egy baleset következtében az Úrhoz költözött. Édesapám azonban nem maradt egyedül, szerető család, rokonság és testvérek vették körül, úgy otthon, mint a gyülekezetben.

Élete utolsó évtizedében gyak-

ran meglátogatta a budapesti nazarénus testvéreket, akikkel a vasárnap délutáni istentiszteletet követően mindig nagy örömmel énekelte a gyermekkorától kezdve megismert gyülekezeti közös énekek „garmadáját” (egy-egy ilyen alkalommal 80–100 éneket is elénekelt a nazarénusokkal, akik ugyanakkor nem tartják helyesnek énekkar létrehozását és szolgálatát az istentiszteleteken!). Soha nem rejtette véka alá szomorúságát a könnyűzenei stílus gyülekezeteinkben való térhódítása miatt.

2010 tavaszán egy fürdőszobai baleset következtében egészsége megrendült, járása elbizonytalanodott. Az addig aktív Isten szolgálója szobafogságra kényszerült. Ezért aztán, amikor az egyház vezetősége Spurgeon-díjjal ismerte el félévszázados, sokrétű tevékenységét, akkor a díjat az augusztus 22-én Tahi-táborban megtartott konferencián fia, Kolozs Nagy János vette át.

Állapota tovább romlott, őszszel kórházba kellett szállítani. A karácsonyt még szerettei körében tölthette, de az új esztendő elején ismét kórházba került, ahol testének gyengülésével párhuzamosan egyre inkább felfelé figyelt, a láthatatlan, ám örökkévaló mennyei világ felé. 2011 február 22-én visszaadta lelkét Megváltójának. Teme-tése 2011 március 3-án volt az ürömi temetőben óriási részvét mellett.

Édesapám 90 évesen így emlékezett vissza hosszú életére: „Nem voltam méltó arra, amire Isten elhívott engem. Csodálom Őt, hogy erőt adott mindezek elvégzéséhez. Kiváltságnak tekintem ezt, amiért Istent dicsőítem!”

„Történelmi és tudományos érdeklődése mellett a lelkiségét is csodáltam.”

Nemeshegyi-Horvát Anna

MIBEN VOLT PÉLDAKÉPEM NAGY JÁNOS BÁCSI?

Másodéves teológusként, 1994 szeptemberének egyik csütörtöki istentiszteletére érkeztem először az Angyalföldi Baptista Gyülekezetbe. Az imaház még a klasszikus karzatos, szimmetrikus berendezésű imateremből és egy kisebb helyiségből állt, de rögtön megfogott kedves hangulatával, ahogyan beléptem. Nem volt sok időm a külsőségeket szemlélni, mert rögtön kedvesen megszólított egy idős bácsi (19 éves voltam, és a nagypapám korosztályába soroltam öntudatlanul is őt), bemutatkoztunk, mondtam, hogy ide lettem teológusként beosztva, ő pedig mondta, hogy nyugdíjas lelkipásztor, de nyugodtan tegezhetem. Hát ez eleinte nem tűnt egyszerűnek, de közvetlen modora hamar feloldotta félénkségemet, és beszédbe elegyedtünk közös ismerősökről, sőt teológiai témákról is.

Ez a beszélgetés, ha nem is megszakítatlanul a külföldi munkáim miatt, de alapvetően folyamatos volt egészen a kórházi ágyáig – mindig úgy vettük föl a fonalat, mint ha csak pár perce hagytuk volna abba az előző témát.

Magyar-ógörög szakos diákként csodáltam, hogy mennyire ismer-te a magyar nyelv stilisztikáját, helyesírását, retorikáját. Amit én akkoriban az egyetemen tanultam,

ő kapásból tudta, és rögtön szívesen el is mondta, hogy miért úgy helyes. De történelmi, egyháztörténeti témákhoz ugyanúgy hozzá tudott szólni, s ami felbecsülhetetlen érték, hogy szóban mondott el sok mindent, amit ő maga élt át a második világháborúban, vagy az utána következő, nem kevésbé vészterhes 50-es, 60-as években. Ha jól emlékszem, 53 fotóalbuma volt, nagyméretű rajztömbökbe gondosan beragasztott fotókkal, gyönyörű kézírással aláírva a képeken látható személyek, vagy megnevezve az ünnepség, melynek alkalmából a fotók készültek. Ezek ma már valóságos egyháztörténeti értékek – hiszen a jelenkor kutatói nem is tudnának mindenkit beazonosítani a régi fotókról. De gondosan vezetett feljegyzéseket ige hirdetésekről, egyházi eseményekről is – melyek szintén értékek lehetnek ma.

Történelmi és tudományos érdeklődése mellett a lelkiségét is csodáltam – számon tartotta sok-sok ember imakéréseit, és imádkozott is értük rendszeresen. Egy időben például a gyülekezetben lévő fiatalokért imádkozott, hogy jó házastársat kapjanak az Úrtól, ezek után történtek jó házasságkötések, értem például 1994–2003-ig imádkozott, de meg is hallgatta az Úr.

Mivel orosz hadifogságban volt,

az orosz nyelvet még idős korában is tudta gyakorolni, az IBLA-ról (Nemzetközi Baptista Laikusképző Akadémia, 90-es évek) hazautazó orosz nyelvű diákokkal sokáig tartotta a kapcsolatot, követte életük alakulását egészen sokáig.

Manapság, amikor lelkipásztor szakos hallgatókkal is foglalkozom – sokat gondolkodom azon, hogy vajon hogyan lehetne egy picit az ő lelkületéből, szolgálathoz való aláztatos hozzáállásából átcsempészni a jelen korszakba. Ma – tisztelet a kivételnek – sokan rögtön vezetők szeretnének lenni (lehetőleg első számúak), megspórolva az odavezető út természetes, fáradságos folyamatát, a szenvedés általi tudást, vagyis *pathei mathoszt*, ahogyan a régi görögök mondták. Pedig rögös utakon való vándorlás, és saját bőrünkön érzett tapasztalás nélkül hiába minden elméleti tudás, vagy menedzseri, vezetői kézikönyv és bestseller. A valós tekintélyhez nem ezek vezetnek; ha vannak is könnyített utak, megfigyelésem szerint legalábbis utólag meg kell hozzájuk szerezni a tapasztalást, és legalább utólag kell izzadni is egy kicsit.

János bácsi humorérzéke (néha öniróniája) is mulattatott – például teljes szerénységgel és humorral nyilatkozott teológiai munkásságáról – hiszen felmérte, hogy azért

Nagy János lp az angyalföldi baptista misszió 100 éves jubileumi hálaadó ünnepén 2005 őszén

kell bizonyos helyen helytállnia egy embert próbáló időszakban, hogy ne rosszabb legyen ott. A humorérzék egyébként is segít abban, hogy ne vegyük magunkat túlságosan komolyan, hanem közvetíteni tudjunk valamit Isten békés derűjéből a környezetünk számára.

Amit leszűrtem szolgálatából annak idején, hogy a lelkipásztori munkának csak kb. tíz százaléka maga az igehirdetés és arra való felkészülés, az összes többi szinte

láthatatlan, mint a jéghegy alapja: folyamatos kapcsolattartás a gyülekezeti tagokkal és érdeklődőkkel, családlátogatás (ma szintén ritkán gyakorolt erény), informális eseményeken való részvétel, valós szellemi harc az imádság által, tusakodás, és Isten akaratának tudakolása, irányok keresése.

Őt ezt mind valóságosan gyakorolta: hogy még egy példát említek, édesapám korai halála után 2 hónappal kerültem az Angyalföldi

Gyülekezetbe, és erről a traumáról legalább egy évig nem is szóltam senkinek, bár tudhattak róla a testvérek. Ő nem faggatott, de figyelemmel követte nem csupán az én életemet, hanem hét testvérem életét is, és többször meglátogatott bennünket, amikor kötetlenül beszélhettünk. Soha nem láttam őt fásultnak vagy kiégettnek, mindig érdeklődéssel kérdezgetett a tanulmányaimról, próbálta kivenni a kissé hosszúra nyúlt tanulmányi időszak mögött rejlő Isteni vonalvezetést, gondviselést ő is. Talán a legegyszerűbb és legsokatmondóbb szó János bácsi jellemzésére a szeretet, derűs és türelmes szeretet.

Férjessel való megismerkedésünknek, megtérésének és szolgálatra való felkészülésének is tanúja volt – mai napig szeretettel emlékezünk rá, hiszen az ő számára is sok mindenben példa. Utoljára férjessel és édesanyámmal együtt látogattuk meg János bácsit a kórházban, és tudtunk még együtt imádkozni vele.

A nála látott erényeket nemcsak egy klasszikus baptista gyülekezetben kell gyakorolni, hanem gyülekezet-plántálásokban is – talán még fokozottabban. Talán fel sem lehet mérni, hogy hány más család életét követte ugyanilyen figyelemmel és empátiával hosszú szolgálata alatt.

Sok áldást adott rajta keresztül az Úr a közösségnek, személy szerint nekünk is, mindig hálásak leszünk érte! Bárcsak még sokan követnék a rá jellemző szolgálattevői mentalitást, jézusi attitűdöt – bűvópatakként évtizedekig tartó áldott hatása lenne közösségünkben. ◆

Oláh Gábor

A ZENE REJTETT ÜZENETEI

A bennünket körülvevő világ nagyon sok olyan üzenetet tartalmaz, amelyek néhány embernek egyértelmű eligazodást adnak, másoknak pedig fel sem tűnnek. Ilyen például egy vadász vagy egy nyomkereső tájékozódása az erdőben, aki igen apró részletekből is látja, hogy éppen milyen vad és mikor ment el előtte, vagy egy művészettörténész, aki egy épület vagy egy festmény készítőjére jellemző „ujjlenyomatait” alapján pontosan meg tudja állapítani a műalkotás készítésének időpontját, a készítő nevét, a nyomok által küldött üzeneteket. Ezek a jelek egy hozzá nem értőnek semmit sem mondanak.

Pontosan így van ez a zenei alkotásoknál is. Vannak a zeneszerzésnek szabályai, amelyeket be lehet tartani, vagy nem, de a vokális zenében minden zenei kifejezési eszköz az ének szövegének, tartalmának, hangulatának megfelelő módon való tükrözését igyekszik szolgálni. Ezeket a jelzéseket egy, a zenével foglalkozó és a kifejezőeszközöket felismerő előadóművész észreveszi, s azok segítségével sokkal erőteljesebben tudja az ének üzenetét a hallgatók felé tolmácsolni. Fel tudja hívni e „kiabáló” jelekre azoknak is a figyelmét, akiknek első látásra (vagy hallásra) nem tűnnek fel.

Az énekekben alkalmazott zenei megoldások nagyon ki tudják emelni az éppen ott énekelt szöveg mondanivalóját, legyen az egy drámai csúcspont, egy lírai pillanat vagy egy-egy különleges hangulati elem megfelelő kifejezése.

Két éneket szeretnék bemutatni a kedves olvasónak az 1992-es kiadású *Evangéliumi karénekek* című baptista kórusgyűjteményből. Ez az énekeskönyv az 1944 előtt megjelent jelentősebb kiadványok (*Evangéliumi karénekek* – 1913; *Éneklapok*; *Gedeoniták énekei* – 1928; *Harsonaszó*) válogatott kórusműveit tartalmazza. A válogatások mellett az egyes művek átdolgozása is fontos szempont volt, korszerűbbé és színesebbé téve a korábbi hangzásvilágot, valamint a szövegek igazításával tükrözve az eredeti szöveg tartalmi értékeit, de mégis igazodva a mai nyelvhasználati változásokhoz.

Mindkét ének elemzéséhez csatoltam a kottaképet is, hogy a példákhoz kapcsolt utalásokat, akár az ütemszámokat, akár a zenei utasításokat pontosan be tudjuk azonosítani.

Hát csak levél?

„ÉS MEGLÁTVA EGY FÜGEFÁT AZ ÚT MELLETT, ODAMÉNE HOZZÁ, ÉS NEM TALÁLTA AZON SEMMIT, HANEM CSAK LEVELET.”
(MT 21,19)

Theodor Kübler

(♩)-112)

Silas J. VAIL (1818–1884)

Az Evangéliumi karénekek (1992) 60. kórusműve

Vail: Hát csak levél?

Az első választott kórusmű az 1913-as kiadású Evangéliumi karénekek 121-es éneke.

Az ének szerzője Silas J. Vail (1818–1884) amerikai énekes és zeneszerző. Szövege Theodor Kübler költeménye nyomán készült fordítás. A szöveg a Mt 21,19 üzenetét tartalmazza: „Meglátott egy fügefát az út mellett, odament, de semmit sem talált rajta, csak levelet. Ekkor így szólt [Jézus] hozzá: Ne teremjen rajtad gyümölcs soha többé! És azonnal elszáradt a fügefa.”

A füge a fügefa gyümölcse. Palesztinában a bibliai időkben a szőlő és az olajbogyó mellett ez a legfontosabb gyümölcs volt. Frissen vagy szárítva ették. Orvosságként is alkalmazták például a kelés lelohasztására. A fügefa évente kétszer is termő, igénytelen fa. Ha öntözik és megfelelő módon gondozzák, silány, köves talajon is jól fejlődik, ezért egy terméketlen fügefa érthető módon felháborította, türelmetlenné tette a gazdát. A szőlőbe is telepítettek fügefát, innen az a bibliai mondás: „a maga szőlője és fügefája árnyékában él” (1Kir 5,5).

Vizsgáljuk most meg, hogy az ének szerzője milyen eszközöket használt a szöveg rendkívül súlyos tartalmának a kifejezésére! Kérem a kedves olvasót, hogy a mellékelt partitúra segítségével vizuálisan is kövesse az elemzésemet.

Kezdjük az elején. Az ének hangneme Esz-dúr (3b), az ütemmutatója pedig 6/8. Ez utóbbi a páros lükte-tésével egy sajátos szomorú ringást ad az éneknek. Az első néhány hangon a szoprán és a basszus szólam egy üres oktáv unisono (egy hangon) énekléssel kezd, mintha a harmóniak hiánya a terméketlenség megjelenítését mutatná. Aztán a szoprán szólam az 5. ütem felütésétől ugyanazt az egy hangon való kezdést utánozza (Hűséged kéri...), illetve ez a gondolat visszaköszön a 7. ütem felütésétől is (Szeretni hön...).

Ah, fáj - da-lom, Lásd, Úd - vö-zí - tőd sír! Hí -
1-3.Hát csak le - vél? Hol van te - hát Él - ted gyü - möl - cse, mondd? U -
Mily szé - gyen az, Nézd, él - ted el - tü - nik! I -

sé - ged ké - ri Jé - zu - sod, Sze - ret - ni hön mért nem tu - dod?Hogy
rad ré - gen ke - res - te már, Majd á - tok ér, ha nem ta - lál. Jaj,
dőd oly gyor - san múlt - ba vesz, Ö - rök jö - vöd - del, jaj, mi lesz, Ha

rall.
raj - tad nincs e - gyéb:
fá - don nincs e - gyéb: Csu - pán le - vél, csu - pán le - vél?
raj - tad nincs e - gyéb:
Csu - pán le - vél, le - vél?

Ezek a többszöri azonos megoldások szekvenciaszerűen követik egymást, mintha a gyümölcstelen fügefa változtathatatlan állapotáról adnának tudósítást.

A 9. ütem a katartikus csúcspontja az éneknek, az ütem második felében egy igen kellemetlen hangzású, ha úgy tetszik, „nem szép” szűkített akkord jelenik meg, amely több mindent is sugallhat nekünk. Egyrészt ez az állapot nem kívánatos sem a fügefának, sem a gazdának, másrészt a gyümölcstelenség változtathatatlanságát a 10. ütem második felében megjelenő úgynevezett álzárlat is megerősíti. Az álzárlat

Ó, nézd a Golgotát!

„ÉS EMELVÉN AZ Ó KERESZTFÁJÁT, MÉNE AZ ÚGYNEVEZETT KOPONYA HELYÉRE, AMELYET HÉBERÜL GOLGOTÁNAK HÍVNAK.” (Jn 19,17)

Ismeretlen szövegíró

Philipp Friedrich SILCHER (1789-1860)

Ó, nézd a Gol - go - tát! Ó, nézd a Gol - go - tát! Ott függ a ke - reszt -
 Ott
 fán, a ke - reszt - fán Ha - lál - tu - sa közt Jé - zus, ha - lál - tu - sa közt Jé - zus; A
 függ a ke - reszt - fán
 6
 bú - nünk ter - he raj - ta, a bú - nünk ter - he raj -
 12
 ta, bú - ne - ink ter - he raj - ta. Nézz fel! Nézz fel! Ó,
 17
 nézd a Gol - go - tát! Ó, nézd a Gol - go - tát! Le - hajt - ja szent fe - jét, a szent fe -
 23
 Le - hajt - ja szent fe -

minden hangsorban a skála 6. fokára épülő harmónia. A befejezettség érzését kelti, de nem olyan erővel és határozottsággal, mint a skála 1. fokára (tonikára) való érkezés.

Ugye Esz-dúrban vagyunk, amely hangsornak 6. foka a „c”, és a 10. ütemben c-mollra érzékel meg az ének. Kész, megérkeztünk, nincs visszafordulási lehetőség. Ez a pillanat talán a reménytelenség, a kegyelemvesztés, egy nemkívánatos állapot üzenete.

És akkor folytatódik e kilátástalan állapot további részletezése a 11. – 12. – 13. ütemben. A női kar a 11. ütemben megint az unisono megszólaltatásával kezd, mintha emlékeztetné az előadót és a hallgatót is az ürességre, a terméketlenségre, majd a 12. ütemben a négy szólam egy négyeshangzat megfordítását éneklí, amely hangzat a 13. ütemben a tenor szólamban megjelenő „cesz” hangjával szédítő mélységbe zuhan. Már megállapítottuk, hogy az ének eredeti hangneme Esz-

dúr, de a „cesz” az azonos (esz) hangról induló moll hangsornak a hangja. Az esz-mollban az előjegyzés 6b, tehát a kvintkőrön vagy a kvintoszlopon pontosan három kvintet zuhantunk. A zene ezzel a hirtelen fordulattal azt a mélységet jelzi, hogy az egészségesekhez (gyümölcsstermőkhöz) képest a beteg (gyümölcstelen) milyen mélyre kerül. Félelmetes üzenet ez egy egyszerű, de hirtelen változtatással.

Végül vizsgáljuk meg az ének utolsó ütemét. A sok ijesztő és figyelmeztető jel után végre egy kis pozitív üzenet. Az ének utolsó akkordjában a szoprán záróhangja az Esz-dúr terce (3. hangja). Ha egy befejező akkord legmagasabb szólama a hangnem alaphangján zár, akkor erős zárlatnak nevezzük. Ha a tercén (harmadik hangján) vagy a kvintjén (ötödik hangján) zár, akkor gyenge zárlatnak nevezzük. Olyan ez a befejezés, mint egy kettőspont. Talán mi már véglegesen lezártuk volna az egész kérdést, de mintha lenne még egy halvány reménysugár, egy kilépési lehetőség ebből a gyümölcstelen állapotból. És ezt még tovább erősíti

az alt szólam késleltetése is a záró harmóniára való megérkezéskor, mintha kapna még egy kis időt a terméketlen fügefá, a gyümölcstelen élet.

Mindenkinek van még reménye a gyümölcstelenség állapotából való kilépésre!

Az Evangéliumi karénekek (1992) 86. kórusműve

Silcher: Ó, nézd a Golgotát!

A második választott kórusmű az 1913-as kiadású Evangéliumi karénekek 57-es éneke volt.

Az ének szerzője Philipp Friedrich Silcher (1789–1860) német zeneszerző. Szövege ismeretlen szövegíró nyomán készült fordítás. A szöveg tartalma a Jn 19,17–18 üzenete: „...ő pedig maga vitte a keresztet, és kiért az úgynevezett Koponya-helyhez, amelyet héberül Golgotának neveznek. Ott megfeszítették őt, és vele má-

sik kettőt, jobbról és balról, középen pedig Jézust.”

Az ének két egymástól jól elkülönülő részből áll. Az első részben a zene érzéketlenül festi le Jézus szenvedésének utolsó perceit. A második rész egy csodálatos hangulatú korál egy megtért hívő ember ajkáról. Ha az első részre kimondjuk, hogy a klasszikus stílus eszközeivel szólaltatja meg a keresztfán haldokló Jézust szemlélők érzéseit, akkor a korál a klasszicizmustól mintegy száz évvel korábbi evangélikus korál jellegzetes jegyeit alkalmazza.

Most is kérem a kedves olvasót, hogy a mellékelt partitúra segítségével vizuálisan is kövesse az elemzésemet.

Az ének első részének a hangneme c-moll (3b), a második részének pedig Esz-dúr (3b), a c-mollhoz tartozó párhuzamos dúr.

Az ütemmutató végig 4/4. Míg az első rész igen összetett ritmusképleteket használ az események lefestésére, addig a második rész kiegyenlített mozgása a Krisztus váltságába vetett hit és bizalom belső békéjét árasztó nyugalmat tükrözi.

29 jét, meg - tört szí - ve, meg - tört szí - ve! An - gya - lok sír-nak, an -

36 gya - lok sír-nak; a Meg-váltó meg-halt, a Meg-váltó meg-halt, a Meg-vál - tó meg-

44 **Korál**
halt! Ó, szent, is - te - ni Bá - rány, Ár - tat - la - nul meg - öl - tek, 1. 2. *f*
De mind - ha - lá - lig ér - tünk Gúnyt, megvetést el - tűr - ted! Ki

50 min - den bű - nünk hor - doz tad, Hogy ne ér - jen majd kár - ho - zat, Kö - nyö - rülj

55 raj - tunk, ó, Jé - zus! Bé - két adj, né - künk, ó, Jé - zus!

Az első négy ütem mind a hallgatót, mind az előadót arra készíti, hogy emelje fel tekintetét a földről a keresztre, és kövesse a szemével a felfeszített Krisztus testét. A szuronyszerű, kétszer is ismétlődő megoldás szinte sikoltva követeli, hogy: „nézd!... nézd!” Nem lehet e parancsoló kérés alól kibújni, nem lehet félretekinteni, oda kell nézni! Mintha benne lenne ebben a pár taktusban az is, hogy „nézd meg, ember, hogy mit tettél!”. A szoprán szólam az indító hanghoz képest egy oktávot plusz egy tercet (10 hangot) emelkedik.

Majd ahogy felér az ének dallama a 4. ütem fél kotta esz hangjára, előbb a női kar, majd azt utánózva a férfikar is elkezd ereszkedni, kényszerítve bennünket, hogy a vajúdo Jézus testét végigsimogassuk a tekintetünkkel. Ez a zenei megoldás később visszatér hasonló üzenettel.

A 7. ütemtől kezdődő, kétszer is ismétlődő „Halál-tusa közt Jézus” szövegű motívumok közül az első *mf*

„Ekkor különös dolog történik. Hirtelen a mennyben érezzük magunkat képzeletben, és lehetőségünk van az angyali lények reakciójának észlelésére.”

megszólalása után a második *p* ismétlődik, mintha az első tényszerűen közölné a helyzetet, a második pedig egy belső visszhangot tükrözne, nincs visszaút, Jézus haldoklik.

A bűneink fojtogató hatását a 13. ütemben a tenor szólam, majd 16. ütemben pedig az alt szólam tekerődő motívumai próbálják megfesteni. Itt is a két szekvenciaszerű megoldás után megint érkezik annak felismerése, hogy ezek nem „csupán” az emberiség bűnei, hanem az enyémekek is! A 17–20. ütemben egy új hangnembe (*g*-mollba) megy át az ének, és az új hangnem előtti zárlat nem a megszokott IV – V – I fokok lépéssorozata, hanem az II⁶ – I⁶₄ – V – I. A II⁶-re – erre a vibráló harmóniára – az ember akaratlanul is felkapja a fejét, rádöbben, hogy Jézus keresztalálában bizony a saját vétkeink is komoly szerepet játszanak.

Ezután négy parancsoló akkord következik: a 21. ütem és felütése, majd a 22. ütem felütéssel. „Nézz fel! Nézz fel!” Míg az ének elején a szoprán szólam lépésenként éri el a kétvonalas esz hangot, most ellentmondást nem tűrő módon rögtön odalép. A második akkordpár *pp* hangerővel ismétli a parancsot, mintha a fejünkben dobogna a valóságra történő ráébredés.

Egy hosszú koronás szünet után visszatér az énekeindító szuronyyszerű megoldás. Az akkordok jelentése itt azonban már egy kicsit más: Jézus meghalt! Jn 19,30: „Miután Jézus elfogadta az ecetet, azt mondta: Elvégeztetett! És fejét lehajtva kibocsátotta lelkét.”

A két kiáltás utáni női kari, majd a férfikari ereszkedő harmóniak mintha Jézus lehajtott fejét követnék. Itt bocsátotta ki lelkét. Ezt jó, ha tudja az éneket vezénylő, talán ez a pillanat a legdrámaibb ebben a csodálatos énekben. Az ezt követő szoprán-alt duettet (30–33. ütem) szinte tempón kívül kell énekelni, hagyni kell mind az előadót, mind a hallgatót elmélyedni e pillanatokban. A „megtört szíve” állítmányként és nem jelzős szerkezetként értelmezendő.

Ekkor különös dolog történik. Hirtelen a mennyben érezzük magunkat képzeletben, és lehetőségünk van az angyali lények reakciójának észlelésére. Siratják a Fiút! Ezt a három felső szólam igen magas fekvéséből tudhatjuk, szinte kellemetlenül magas hangokat kell énekelniük. Ezért az előző tempón kívüli éneklés után itt érdemes gyorsabb tempót venni, egyrészt a hirtelen váltás érzékeltetése miatt, másrészt a szoprán,

alt és tenor szólamok éneklésének a könnyítése miatt. Mindenképpen feltűnő még a szoprán és a tenor szólam helycseréje a 34–35. ütemben és a 36–37. ütemben.

Engedjenek meg még egy gondolatot. Bármilyen empátiás is az angyalok együttérző siratása, mégis az az üzenet jön le ebből a néhány ütemből ezekben a pillanatokban, hogy míg ők megmaradnak szolgálóknak, mi pedig éppen most nyertük el az örökösök státuszát. Krisztus váltságáhalála következtében a mennyország örököséivé váltunk! Döbbenetes üzenet, mikor az ének egész másról énekel, a szívünkbe és a tudatunkba mégis bevillan ez a csodálatos ajándék.

A sirató angyalkórus után a 38. ütemtől a zene újra lehoz minket a Golgotára, a kereszten meghalt Jézus közelébe. A 40–41. ütemben az eddig egymástól elég távoli szólamok hirtelen „összepréselődnek” (a szoprán és a basszus között mindössze csak 5 hang [kvint] a távolság), mintha a zene sűrűsége megpróbálná valahogy ábrázolni a mérhetetlen feszültséget, fájdalmat, a bennünk kialakult szinte feloldhatatlan érzéseket... szóval nehéz ezt szavakba önteni. A 42. ütemtől a 44. ütemig pedig a klasszikus autentikus (befejezett) zárlat akkordjai teszik a mondat végére a pontot. Nem lehet visszafordítani, Krisztus meghalt! Érdekes pillanat azonban a 44. ütemben a szoprán záróhangja. Mivel nem a hangnem alaphangján zár, gyenge zárlat, kettőspont. Talán mégis van folytatás? És a korál indító hangja ugyanaz az esz hang, amivel az első rész zárul. Igen, van folytatás.

A korál a halál után feltámadt Krisztus váltságát elfogadó boldog hívó emberek hitvallása. Az első rész hangneméhez (*c*-moll) képest szinte bársonyosan simogató Esz-dúrban énekelt második rész megnyugtatja az előadót is és a hallgatót is az első rész felkavaró hatása után.

Érdekes még az ének utolsó 8 ütemének a tradicionális szövege: „Könyörülj rajtunk, ó, Jézus” (*Christe eleison*) és „Békét adj, nekünk, ó, Jézus” (*Dona nobis pacem*).

Kívánom, hogy igaz, mély átéléssel értelmezzük ezt az éneket! Így közelebb kerülünk Isten szeretetéhez, és átélhetjük Krisztus szenvedésének kiemelkedő pillanatait. ◆

Tóth Krisztián

TEOLÓGIAI HÓBORT VAGY ÚJ REFORMÁCIÓ? AZ ÚJ KÁLVINIZMUS JELENSÉGÉNEK VIZSGÁLATA

Sokan úgy gondolják, hogy a történelmi reformáció legfontosabb „felfedezése” a szuverén kegyelem doktrínája. Valójában helyesebb, ha a sola scriptura elvét tekintjük annak az alapkőnek, amely tantételből a szuverén kegyelem üdvözüléstana is származik. Az „egyedül a Szentírás” gondolatmenete természetesen megengedi minden protestáns keresztény hívőnek a más forrásból való vizsgálódást is, ez az alapelv nem jelenti azt, hogy kizárólag a Bibliát forgathatjuk. Reformált, evangéliumi hívőként a protestáns ortodoxia szellemiségében is lehet használni teológiánk műveléséhez segédtudományokat és számtalan külső forrást. Ezt azonban kellő körültekintéssel érdemes megtenni! A sola scriptura értelme az, hogy nem fogadunk, mert nem fogadhatunk el bármilyen más tekintélyt, amely egy szinten lenne a Szentírással. Római katolikus mintára még ha lenne is úgynevezett „protestáns szent hagyomány”, akkor sem engedhetjük, hogy egy szintre emelkedjen Bibliánk tekintélyével.

E fontos igazság mellett látnunk kell a tota scriptura elvét is! Nemcsak az a kérdés, hogy a Biblia tekintély, hanem hogy elégséges forrás-e számunkra a hívő életben. Kulcskérdés, hogy a posztmodern korban élő keresztény vajon rendelkezik hasonló bizalommal Istene iránt – mint elődei – afelől, hogy az ihletett (θεόπνευστος¹) Ige tartalmazza mindazt, amire a szent élethez szükségünk van? A Biblia tévedhetetlensége (inerrancy) mellett annak elégségessége

1. A 2Tim 3,16 szerint „A teljes Írás Istentől ihletett”, vagyis θεόπνευστος – ami azt jelenti, hogy Istentől sugalmazott, Isten lélegzetéből, leheletéből származik az egész Biblia. A Szentírás forrása tehát mennyei, nem emberi.

(sufficiency) is vízvázlató napjaink evangéliumi keresztény palettáján.

Nemrég jelent meg a KIA kiadó gondozásában Az új kálvinizmus címmel ez a Josh Buice által eredetileg 2017-ben szerkesztett és publikált gyűjtemény. A mindössze ötfeljezetes, ennek megfelelően öt szerző tollából származó mű magyarul 137 oldalas, így az olvasó egy viszonylag rövid műben több szempontból is megismerhet egy napjainkban egyre fontosabbá váló, újrafelfedezett lelki(ségi) mozgalmat. A szerzők, habár azonos teológiai alapálláson vannak Isten szuverenitását és a kegyelem tanait illetően, különböző felekezetekből, országokból, akár kontinensekről ér-

Az összes szerző nagy fokú óvatossággal, körültekintéssel fogalmaz, és a potenciális veszélyekre is felhívja a figyelmet.

Kálvin szobra a róla elnevezett téren Budapesten

keznek. Figyelemre méltó például, hogy az evangélikalizmushoz hasonlóan a kálvinizmusra sem jellemző csupán egyféle felekezetiesség, kultúra vagy földrajzi régió. Az biztosan elmondható, hogy ezek inkább és főleg a protestantizmuson belüli teológiai áramlatok történelmileg is és napjainkban is, azonban megtalálhatók népegyházi és szabadaegyházi, konzervatív és karizmatikus, európai, amerikai vagy éppen harmadik világbeli gyülekezeti közösségekben is. Az itt felsorolt különbözőségek nem jelentenek akadályt vagy határt az új kálvinizmus gondolatmenete számára. De miről is van szó, miért annyira vonzó manapság e világméretűvé nőtt mozgalom?

Ezt mutatja be az említett könyv dióhéjban, amit már csak azért is érdemes átlapozni, hogy az ember el tudja helyezni az új kálvinizmus eszmetörténeti keretrendszerét a napjainkig tartó egyháztörténelmi korszak legfrissebb szakaszában, beleillesztve a 20. század végi késő modern, 21. század eleji posztmodern

nyugati civilizáció által kitermelt virtuális forradalom valóságába. „Az első fejezet a sola scriptura elvére fókuszál... A második fejezet az ekkleziológiát állítja középpontba... A harmadik fejezet elmagyarázza, hogy a személyes szentségre való törekvés miért kulcsfontosságú... A negyedik fejezet arról szól, hogy Isten Szentlelkére van szükség... Végül az ötödik fejezet bibliai tisztánlátásra hív.”² Azt gondolom, bármilyen a teológiai alapállásunk, szoteriológiai megértésünk, nem vádolhatjuk a szerzőket a korrektség vagy a kellő szigor hiányával, amivel mozgalmukat illetik. Az összes szerző nagy fokú óvatossággal, körültekintéssel fogalmaz, és a potenciális veszélyekre is felhívja a figyelmet. Ilyen lehet az új kálvinizmus esetében például a hideg teológia, a homogenitás, a határok (hiánya), a büszkeség, hírnév vagy „trendiség” veszélye.³ Sokak lelkesednek a mai fiatal generációban – vélt vagy valós, modern vagy újrafelfedezett – teológiai igazságokért. Úgy látom, nem túlzás kijelenteni: önmagában a teológia nem üdvözít. Ezt csak Isten teheti meg – kegyelméből!

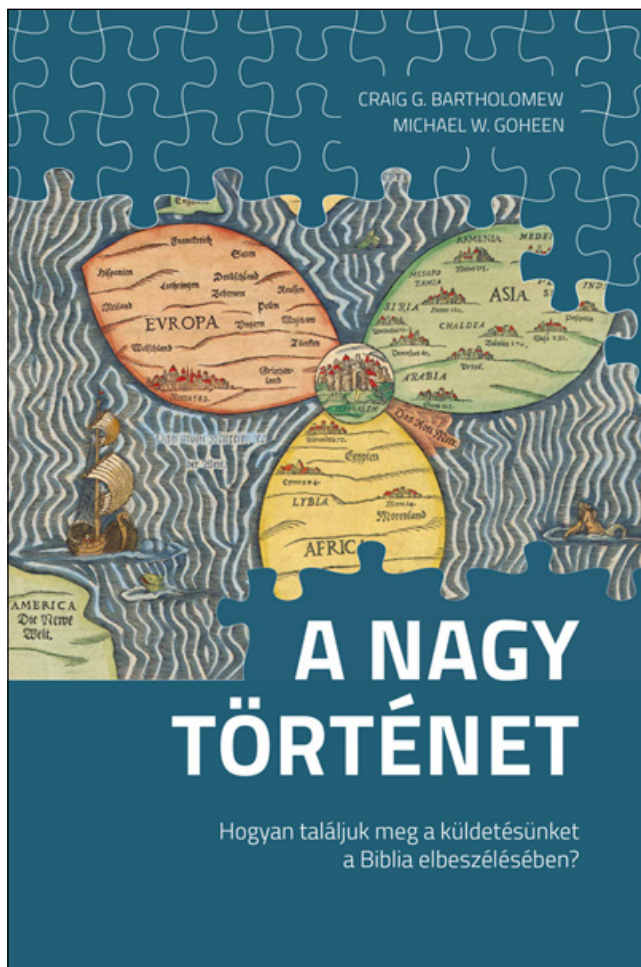
Összegezve és kicsit összevetve a hazai helyzetképpel, az új kálvinizmus itthon sem alkot egységes felekezeti tábor, inkább elszórtan jellemző az egyes protestáns nagyegyházi közösségekre vagy kiségyházi gyülekezetekre. Ilyen szempontból és értelemben a mozgalmat egyfajta egészséges és biblikus ökumenizmus jellemzi. Ma Magyarországon az ilyen teológiát vallók megtalálhatók az Evangelikál Csoport Egyesület keretein belül, valamint markánsan meghatározzák a Kálvinista Apologetika vagy a Divinity blog szolgálatát is. A „fiatal, nyughatatlan és protestáns”⁴ jelző sok kortárs evangélikálra igaz lehet napjainkban itthon és szerte a világon. Várakozásaikat és álmaikat majd az idő Ura méri meg, veti el vagy igazolja.

◆

2. Az új kálvinizmus (KIA, 2020), 16. o.

3. Uo., 129–135. o.

4. Collin Hansen: Young, restless and reformed (Wheaton, 2008), 156. o.

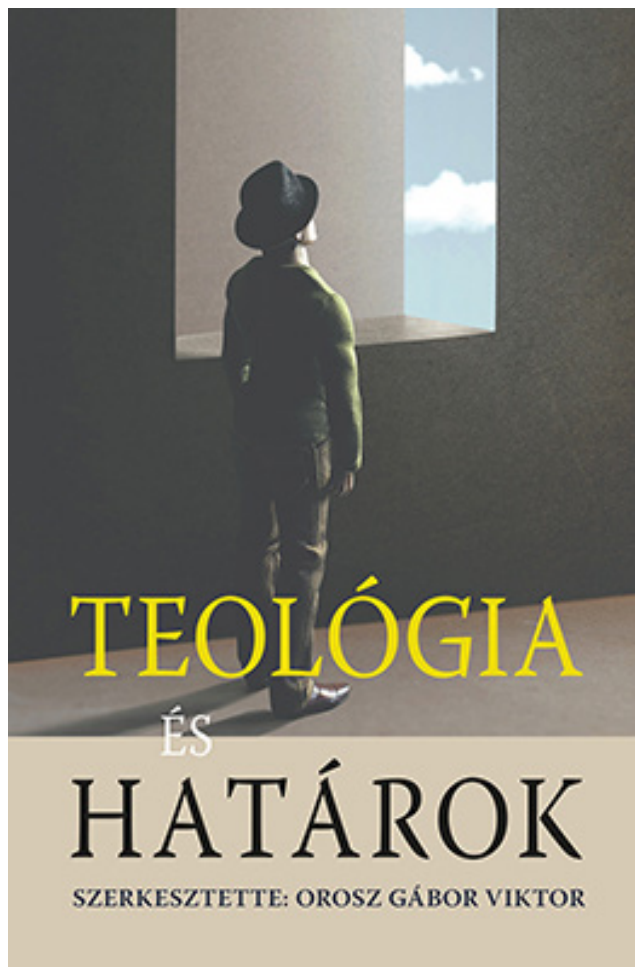
Bartholomew, C. G. – Goheen, M. W.

A nagy történet

Hogyan találjuk meg a küldetésünket a Biblia elbeszélésében?

Kálvin, 2018, 276 oldal

A bibliai tudományokkal foglalkozó Craig G. Bartholomew és a missziológus Michael W. Goheen a teljes Biblia összefoglalását adja közre ebben a könyvben azzal a céllal, hogy Isten missziójának, a nagy történetnek a megismerése felébressze a mai keresztyének missziói elkötelezettségét. Az angol nyelven több kiadást megért kötet tankönyvként is szolgálhat azok számára, akik szeretnék a Bibliát mélyebben megismerni. A könyv a történeti ismeretek mellett tartalmazza a legfontosabb bibliai teológiai fogalmak magyarázatát és azok Szentírásán belüli fejlődését, és ezáltal bevezet a biblikus teológiai gondolkodásba.

Orosz Gábor Viktor (szerk.)

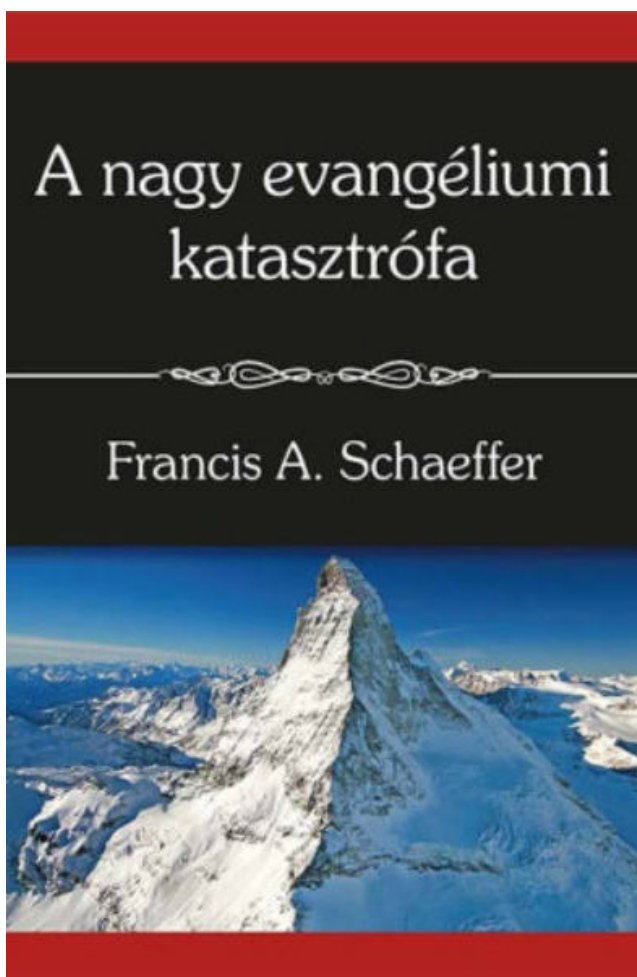
Teológia és határok

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem oktatóinak tanulmánykötete

Luther, 2020, 240 oldal

A határ nem csupán egy vonal a térképen, hanem olyan széles sáv, ahol életünk meghatározó eseményei történnek, ahová kimegyünk, ahová megérkezünk, amit elhagyunk, ahol boldogok lehetünk és szeretünk, ahol küzdünk és szomorkodunk, ahol töprengünk és döntéseket hozunk, ahol találkozunk és elválunk. Hol a határ?

Jelen kötet szerzői saját kutatási területükhöz tartozó határélményeket elemeznek, és mutatnak fel olyan új eredményeket, amelyek méltán járulnak hozzá, hogy életünk csodáit meglássuk, határainkat megértsük, és Isten ismeretében gazdagodjunk.

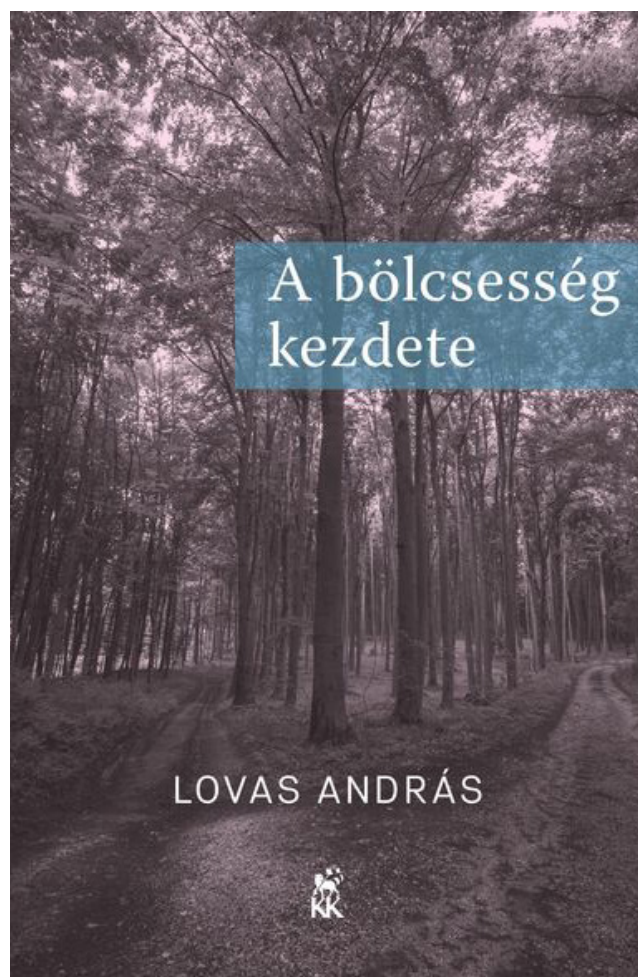
Francis A. Schaeffer

A nagy evangéliumi katasztrófa

Evangéliumi, 2020, 176 oldal

Az ismert 20. századi teológus, Francis A. Schaeffer halála előtt 1984-ben utolsóként írt könyve pontosan előrejelzi, mi történik, amikor az evangéliumi kereszténységet eltéríti a világi kultúra. Történelmi, filozófiai és teológiai ismereteit felhasználva éles szemmel mutat rá arra, milyen következményekkel járhat, ha a keresztyének nem foglalnak nyíltan állást a vízvázlasztó kérdésekben.

Ez a könyv rávilágít az alkalmazkodás és kompromisszumokra hajlás tragikus következményeire a társadalomban és a keresztyénségben. Egy provokatív és kihívásokkal teli mű, amelyet ugyanakkor áthat Dr. Schaeffer mély elköteleződése Krisztus felé és szeretete a Gyülekezet iránt. Bár a könyv az 1980-as évek Amerikájában íródott, aktualitását ma sem veszítette el. Ha eltekintünk néhány speciális jelenségtől, a mai Magyarországon is érvényesek az író által felvetett kérdések és figyelemre méltóak a válaszok.

Lovas András

A bölcsesség kezdete

Kálvin, 2020, 232 oldal

Lovas András református lelkipásztor, egyházkerületi missziói referens Példabeszédek könyvéről szóló igehirdetése a gazdagréti református gyülekezetben hangzottak el. Ebben a könyvben ezeknek a tematikus megközelítésben megfogalmazott igehirdetéseknél a szerkesztett kiadását olvashatjuk. A szerző arra törekszik, hogy a mai olvasó számára is kibontakozzon a helyes élet, a jó döntéshozatal titka gondolkodásunk és jellemünk alakításában, a különböző élethelyzetekben – a bibliai bölcsesség: az ószövetségi kijelentés és Jézus Krisztus evangéliuma fényében.